

TMMOB
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GERÇEĞİ
VE
5286 SAYILI YASANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

ANKARA
OCAK 2005

ISBN
975-395-821-8

Sayfa Düzeni
Dijle Konuk

Baskı
Ümit Ofset
Tel: (0312) 384 17 07

Baskı Tarihi
Şubat 2005

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
Atatürk Bulvarı No: 131 Kat: 9 06650 Bakanlıklar/ANKARA
Tel: (0312) 418 12 75 • **Faks:** (0312) 417 48 24
Web: <http://www.tmmob.org.tr> • **e-posta:** tmmob@tmmob.org.tr

SUNUŞ

1980 sonrası küresel rüzgarlarla şekillenen bir oyun, ülkemizde de adım adım sahneye konuyor. Önce kamuya ait KİT'ler, sonra kamu bankaları özelleştirildi, sırada kamusal hizmet alanlarının özelleştirilmesi var. Kamusal hizmet alanlarının özelleştirilmesinin yolu ise, bu işleri yerelleştirerek taşeronlaştırmaktan, alanı yerli/yabancı sermaye odaklarına açmaktan geçiyor.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılarak yerel yönetimlere devri, sahnelenen oyunun yeni bir parçası. Tıpkı, SSK Hastanelerinin önce Sağlık Bakanlığı'na, sonra yerel yönetimlere devrinde olduğu gibi.

Gelişmekte olan bir çok ülkede, bizdekine çok benzer yerel yönetim düzenlemeleri gerçekleştirildikten sonra büyük kentlerin su dağıtım hizmetlerinin yabancı dev şirketler eline geçtiği, sağlık ve eğitim hizmetlerinin özelleştiği, yerel yönetimlere devredilen arazilerin rantçılarının eline geçtiği, sosyal devlet niteliğinin tümüyle yok olduğu bilinmektedir.

TMMOB; siyasal iktidarın “sosyal devlet” ilkesini işlevsiz kılarak, “planlama” kavramını işlemez kılarak, “hukuk devleti” ilkelerini zorlayarak, “Ülkenin Pazar, Devletin Tüccar, Vatandaşın Müşterisi” konumuna getirilmesine yönelik girişimlerine karşı, kamuoyunu uyarma, yanlışları ortaya koyma görevini sürdürmeye devam etmektedir.

Bu kitapta yer alan; Mühendis ve Mimar Çalışanlarının Gözüyle Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gerçeği Forumu açış konuşması ve çeşitli tarihlerde yapılan Basın Açıklamaları ile; bir Basın Toplantısı ile kamuoyuna açıklanan ve 5286 sayılı Yasanın yürürlüğe girmemesi amacıyla Cumhurbaşkanı ile ana muhalefet partisine gönderilen “5286 Sayılı Yasa Hukukun Genel İlkelerine, Anayasal Kurallara, Kamu Yararına, Sosyal Devlete Aykırıdır” başlıklı Rapor, TMMOB'nin yanlışları ortaya koyma uğraşısının bir parçasıdır.

Siyasette, basında ve kamu yönetiminde bilerek ya da bilmeyerek özellikle tartışmaya açılan ve kapatılmaya çalışılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü hakkında ileri sürülen asılsız savlar yerine, gerçeklere ulaşmaya, diğer etkinliklerle birlikte, umarız bu yayın da katkıda bulunur.

Mehmet SOĞANCI

Yönetim Kurulu Başkanı

Şubat 2005

İÇİNDEKİLER

1- “Mühendis ve Mimar Çalışanları Gözüyle Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gerçeği Forumu”	7
2- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Basın Açıklaması	11
3-5286 Sayılı Yasa İle İlgili TMMOB Basın Toplantısı	15
4- 5286 Sayılı Yasa Üzerine TMMOB Görüşü	21
4-1 5286 Sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdür’lüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Hukukun Genel İlkelerine, Anayasal Kurallara, Kamu Yararına ve Sosyal Devlete Aykırıdır	23
4-2 Giriş	23
4-3 TBMM Tasarısı (5286 Sayılı Yasa) Ne Getirmektedir?	25
4.4 Ekler	73
1 - Başbakanlık (Hükümet) Tasarısı ve Gerçekleri	
2 - 3202 Sayılı Yasa	
3 - Tarım ve Orman Köyışleri Komisyonu Raporu	
4 - Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu	
5 - Plan ve Bütçe Komisyonu’nun Benimsediği Metin	
6 - 5286 Sayılı Yasa (Tasarı)	
7 - Tasarının Komisyonlara Dağıtım Durumu	

“MÜHENDİS VE MİMAR ÇALIŞANLARI GÖZÜYLE KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GERÇEĞİ FORUMU”

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı ve sonradan “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı” ile kapatılması gündeme gelen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Genel Müdürlükte 4 Kasım 2004 de “Mühendis ve Mimar Çalışanları Gözüyle Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gerçeği Forumu” adı altında içeriden bir bakış açısıyla yapılan etkinlikte tartışıldı.

Forum'da TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'nın açış konuşmasından sonra sırasıyla Bahri Yıldırım, Mustafa Erdoğan, Nevzat Erdoğan, Orhan Alkaş, Halim Onay, İsmail Küçük, Ömer Şimşek, Şevket Çorbacıoğlu, Baki Remzi Suiçmez, Kenan Akdemir konuştular. Yüzü aşkın kurum çalışanı mühendis ve mimarın katıldığı forumda ayrıca Birlik Yürütme Kurulu Üyesi Baki Remzi Suiçmez, Birlik Yönetim Kurulu Üyeleri İbrahim Vardal, İsmail Küçük, Fizik Mühendisleri Odası Başkanı Abdullah Zararsız, Jeofizik Mühendisleri Odası Başkanı Uğur Gönülalan, Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyeleri Çetin Kurtoğlu, Dündar Çağlan, Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyesi Tahsin Akbaba, Meteoroloji Mühendisleri Odası Başkanı Mustafa Diren de bulundular. Forum TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı tarafından yönetildi.

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı açılıшта şunları söyledi:

Değerli Mühendis ve Mimar Arkadaşlarım,

Öncelikle, Genel Müdürlük bünyesinde görev yapan Ziraat, İnşaat, Makina, Jeoloji, Harita, Elektrik, Kimya, Çevre Mühendisleri ve Mimarlar ile birlikte, sizin mekanınızda bulduğumuz için duyduğum onuru belirtmek istiyorum. Bu salonun kullanımını bizlere bırakan Sayın Genel Müdürümüze de teşekkür ediyorum.

Foruma geçmeden önce, TMMOB Yönetim Kurulu adına “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gerçeği”ne bakış açımızı sizlerle paylaşmak istiyorum. Öncelikle de bu etkinliğin gerçekleşmesini ve bu konuşma metninin hazırlanmasını sağlayan, aranızdan biri ve şimdi Birlik Yürütme Kurulu üyesi Baki Remzi Suiçmez arkadaşşıma da öncelikle teşekkür ediyorum.

Köy yolu, içme suyu, kanalizasyon, iskan gibi “sosyal altyapı” ve sulama, arazi toplulaştırma, tarla içi geliştirme ve toprak koruma gibi “tarımsal altyapı” hizmetlerini; daha kısa sürede, daha çok, daha ekonomik ve daha etkin götürme amacıyla; yine bir tek parti iktidarı döneminde yapılan “yeniden yapılanma” çalışması sürecinde, Yol Su Elektrik Genel Müdürlüğü, Toprak İskan Genel Müdürlüğü ve Topraksu Genel Müdürlüğü'nün kapatılarak birleştirilmesi sonucu 1985 yılında kurulan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü; kuruluşunun 20 inci yılını kutlamasını istediğimiz günümüzde, kapatılmak isteniyor.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, yalanlar ile gerçeklerin birbirine karıştırılarak halkın bilincinin köreltmeye çalışıldığı “küreselleştirme” sürecinde, bilimi toplumla

buluşturan, ürettikleriyle bu kuruma kimliğini veren, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde merkez ve taşrada görev yapan yaklaşık 2700 Mühendis ve Mimar üyelerinin haklarını, üyeleriyle birlikte koruma kararlılığı içerisinde.

TMMOB Yönetim Kurulu olarak; üyeler olmadan Odaların, Odalar olmadan Birliğin olmayacağını söylüyoruz. Üyelerin gündemiyle Odaların ve Birliğin gündemi aynı olmazsa, Odaların ve Birliğin güçlü olamayacağını söylüyoruz. Söylemleri eyleme yansıtmak için kısa sürede Bölge Toplantılarıyla taşradaki üyelerimizle buluşmaya başladık. İşyeri Toplantıları düzenleyerek üyelerimizle buluşma uğraşısı içerisindeyiz. Yönetim Kurulu olarak Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nde yaptığımız bu ilk işyeri toplantısı, son yasal düzenleme nedeniyle, bu buluşmayı daha anlamlı kılmaktadır.

Mayıs 2002 tarihinde yapılan 37. TMMOB Genel Kurulu Sonuç Bildirgesi'nde; "kırsal kesime hizmet veren Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün faaliyetlerinin daraltılması"na karşı çıkmıştık. Mayıs 2004 tarihinde yapılan 38. TMMOB Genel Kurulu Sonuç Bildirgesi'nde; "IMF'nin 6 ncı gözden geçirme şartı olarak dayatılan Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı ülkeyi pazar, devleti tüccar, vatandaş müşteri olarak tanımlamaktadır. Sosyal devlet yerine düzenleyici devlet yaratmanın ilk şartı, devletin mal ve hizmet üreten, dağıtan, yöneten tüm kurum ve mekanizmalarını tasfiye etmek, devletin bu tür kurumsallaşmaya gitmesini yasaklamaktan geçiyor. Bu çerçevede kırsal kesime hizmet veren Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapatılıyor" saptamasını yaptık ve bu düzenlemeye karşı çıktık.

Toplumun duyarlı kesimlerinin karşı çıkmasına ve Cumhurbaşkanı'nca veto edilmesine karşın, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı günümüzde parçalara ayrılarak yasalaştırılmaya çalışılıyor. Somut örneği ise, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kapatmayı amaçlayan ve meclise sunulan 13 maddelik yasa tasarısıdır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce yürütülen yüksek maliyette yatırım ve teknik uzmanlık gerektiren sosyal ve tarımsal altyapı hizmetleri, Ülke, Bölge, Havza ve İl düzeyinde eşzamanlı yürütülmesi gereken hizmetlerdir. Hizmetlerin dağılık, küçük ama üretim için kaçınılmaz ve insan yaşamı için vazgeçilmez teknik hizmetler olması, bu hizmetlerin yapımında özel uzmanlığı gerektirmektedir.

Biz bugün bu kürsüyü size, uzmanlık gerektiren hizmetleri tasarlayan, programlayan, projeleyen, uygulayan, denetleyen Mühendis ve Mimarlara bırakacağız.

Çünkü; bilimi uygulamaya aktararak; yol yaptıran, köprü yaptıran, gölet yaptıran, iskan konutu yaptıran, sulama ve drenaj kanalları yaptıran, basınçlı sulama tesislerini kurduran, doğal arıtma sistemlerini geliştiren, toprağı etüt eden, arazileri sınıflandıran, erozyonla mücadele eden, arazileri toplulaştıran sizlersiniz. Çünkü; sizlerin projeleri olmazsa, kurulum insan ve makina gücünün anlamı olmayacaktır.

Sizler; kimi zaman kurumdaki insan gücünün diğer bileşeni olan işçi personele kızdınız. Kimi zaman, yönetici olduğunda değişen arkadaşlarınıza kızdınız. "Köy"ü bilmeyen, bilmediğini de itiraf eden sahibinin seslerinin IMF'ye yaptığı "jurnal"e kızdınız. Vergi vermesi gerekirken Devlet'e yüksek faizle borç verenlerin kurumunuzu "Doymayan Fil"e benzetmesine kızdınız. Tekniğı bilmeyen ve önemsemeyen bazı yerel yöneticilerin sizi

küçümsemesine ve sizlerin hizmetlerini kişisel yükselme aracı yapmalarına kızdınız. Siyasal kimliğiyle iş yaptırılanların, kuruma siyaset bulaştı sözlerine kızdınız. “Duble yol yapılacak” dendi, yatırım ödeneği yoktu, müteahhitlerin geç ve pahalı yapması gündeme gelince, duble yolu ağırlıklı olarak siz yaptınız, ama buna karşılık görev alanınızda iş yapmıyorsunuz diyenlere de kızdınız. Ücret artışlarından umduğunuzu bulamadınız yıllardır, grevli toplu sözleşmeli sendikal hakları tanımayanlara da, bu nedenle yapabilecekleri sınırlı olan sendika yönetimlerine de kızdınız. Farklı kurumlarda sizinle aynı işi yapanlarla ücretlerinizin eşitlenmesi isteminizin yerine getirilmemesine kızdınız. 2004 yılında bir de arazi tazminatınız kesildi, kızdınız. Odalarımız, TMMOB ne yapıyor, neredeler dediniz, kızdınız.

Ama bu kızgınlıklar, görevin yerine getirilmesine engel olmadı hiçbir zaman. Çünkü, kurumun ana varlık nedeni olan, ve büyük şair Nazım’ın deyişiyle “Topraktan öğrenip kitapsız bilenler” yani köylüler, orada duruyordu, çaresiz. “Orda, bir köy var uzakta, gitmesek de, kalmasak ta o köy bizim köyümüzdür” şarkısını, bir nostaljiye dönüştürmeye çalıştınız yıllarca, özveriyle, bıkmadan, usanmadan.

Neler yaptınız?

“Gidemediğin yer senin değil” denmişti yıllar önce. Cumhuriyetin başlangıcından günümüze iller ve ilçeler arası karayolları gelişti, otoyollar ülkenin ana eksenini kaplamaya başladı. Ya, Mustafa Kemal’in “Milletin Efendisi” dediği “Köylü”nün yolları. O yollar ki, ülkenin kılcal damarları, o yollar ki, uygarlığa açılma noktaları.

1965 yılına kadar İl Özel İdareleri’nce yürütülen köy yolu çalışmalarında gelinecek nokta suyu: 36.500 köyden 19.500’ünün yolu yoktu ve 61.000 km’lik toplam yol ağının ancak 32.000 km’si stabilize yol olarak hizmete açılmıştı. 1965 yılında Yol Su Elektrik (YSE) Genel Müdürlüğü kuruldu ve yol hizmetleri buraya bağlandı. “Merkez” ve “Plan” kavramlarının yaşama geçmesi sonrası, günümüzde yolu olmayan köy kalmamıştır ve 292.000 km’ye çıkan köy yolu ağının % 30’u asfalttır. Ve örneğin sadece 2003-04 döneminde 800.000 km yolda Kar mücadelesi yapılmıştır. “Susuz Hayat” kavramı, Köy gerçeğini ve kır romantizmini yansıtan romanlarla ve zamanlarla sınırlı değil ülkemizde. Köylere içme suyu ve kanalizasyonun getirilmesi ile birlikte, köylünün yaşam kalitesini artırdınız. Ülkelerin sosyoekonomik kalkınmalarını sağlaması, gönencü düzeylerini yükseltmesi ve diğer toplumlarla yarışabilmesi için akılcı kullanmak zorunda oldukları doğal kaynakları, insan-doğa-teknoloji üçgeninde planlayarak, projelendirilerek, “Benim sadık yarım kara topraktır” diyen Aşık Veysel’i unutmadınız. 1960 yılında kurulan Topraksu Genel Müdürlüğü’nün kapatılmasından sonra, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde de, toprakları tanımak için, toprakları korumak için, toprak varlığını geliştirmek için aylarca ailelerinizden uzak kaldınız. Sanayi tesislerinin ve konutların tarım alanlarını işgal etmemesi için, güç odaklarını karşınıza alarak, toprağı koruma mücadelesi verdiniz. Göletler yaparak suyu depoladınız. Toprağı korurken, bozkırı yeşile boyadınız. Uygun sulama tekniklerini ve gübre kullanımını öğretirken, tarımı ekonomik bir uğraş durumuna getirdiniz. Çiftçilere Sulama Kooperatifleri kurularak, örgütlü hak arama mücadelesine katkıda buldunuz. 1945 yılında kurulan Toprak İskan Genel Müdürlüğü’nün kapatılmasından sonra Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde de, yerleri kamulaştırılanları, yurt dışından göçenleri ortada bırakmadınız. Yeni yaşam alanları, yeni iş alanları yarattınız. Yasal görev alanlarınız dışında da halkın hizmetine koştunuz. Marmara Depremi’nde oradaydınız. Sel ve heyelan olduğunda da oradasınız.

Sevgili Mühendis ve Mimar Arkadaşlarım,

Sizler, çalıştınız, çok çalıştınız ama sesinizi duyuramadınız. Doğru ya da yanlış, sizler adına hep birileri konuştu. Açıkça söylemek gerekirse, bizler de kendimizi sorgulamadık çoğu zaman. Kendimizi de sorguladığımız bugün, bu kürsü sizin. Bu kürsüde şimdi sizler konuşacaksınız. “Birlikte üretmek, birlikte karar almak, birlikte yönetmek” anlayışımız gereği, sizin görüşleriniz TMMOB’nin görüşünü netleştirecek. Yasa Tasarısına karşı çıkışımıza konu Basın Açıklamasını, meclis komisyonlarında dile getireceğimiz görüşlerimizi bugün birlikte detaylandıracağız.

Sevgili arkadaşlar,

TMMOB olarak, Kamu Emekçileri Sendikaları ve İşçi Sendikaları ile birlikte mücadele ediyoruz, edeceğiz. Çünkü; saldırı emek cephesine yapılmaktadır, üretim ekonomisine yapılmaktadır, sosyal devlete yapılmaktadır. GATS süreciyle hizmet alanları küresel sermayeye açılırken, yabancı mühendis ve mimarların girmesiyle ülkemizde kendi alanımızda çalışamama tehdidiyle karşı karşıyayız. Bütçenin faiz ödemelerine ayrıldığı ve üretim ve yatırıma kaynak ayrılmadığı süreçte, Mühendis ve Mimarlar da yaşam alanı kalmayacağını biliyoruz. Bu olumsuz koşullar ve ciddi tehditler altında, toplumsal yararı artıracak kamu alanının korunması için, yeniden yapılanma dayatmasının yaratacağı olumsuzlukların önlenmesi için yapılabilecekleri, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün kapatılmasına karşı yapabileceğimizi sizlerle birlikte kararlaştıracamız. Unutmayalım, hepimiz birlikte bir gücüz, sen yoksan bir eksik kalırız.

“Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gerçeği”ni sizlerle birlikte sorgulayacağımız bugün, ülkemizde ve dünyadaki emek güçleriyle dayanışma içinde, bağımsızlıkçı, eşitlik ve özgürlükçü, barış ve dayanışmacı bir Türkiye ve Dünya için çalışmalarını yürüten TMMOB adına, hepinize saygılar sunuyorum ve kürsüyü size bırakıyorum.

4 Kasım 2004

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BASIN AÇIKLAMASI

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğanlı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılmasına yönelik 11 - 12 Ocak 2005 tarihlerinde TBMM'de görüşülen yasa tasarısına yönelik basın açıklaması yaptı.

BASININ VE KAMUOYUNUN DİKKATİNE

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAPATILMAMALIDIR

Siyasi iktidar, AB'ye vurgu yaparak, aslında AB'ye üye ülkelerde uygulanan kırsal kalkınma politikalarının tümüyle karşıtı bir tasarı ile, IMF ve Dünya Bankası dayatmaları çerçevesinde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kapatarak, merkezi idarenin görev alanına giren kamu hizmetini yerelleştirerek özelleştirme uğraşısında kararlı gözükmektedir. Bu kararlılık, medyanın Başbakan'ın yurt dışı gezisine odaklandığı bir süreçte, TBMM Danışma Kurulu'nun kararına karşın, yasama çalışmalarının yapılmadığı Salı günü, siyasi iktidar grubunun önergesiyle tasarının Genel Kurul'da görüşülmeye başlamasıyla somutlaşmıştır.

Siyasal iktidarcı katılımcılık boyutunda Demokratik Kitle Örgütlerini, daha da ilginç ilgili Kamu Örgütlerini de dışlayarak hazırlanan "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı", Plan ve Bütçe Komisyonu'nda alt komisyona sevk edilmiştir. Siyasi iktidara üye milletvekillerinin de eleştirileri doğrultusunda tasarı yeniden yazılmış ve Genel Kurul'da görüşülen "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ortaya çıkmıştır. Tasarı bu haliyle bile, yasa yapım tekniğine uygun olmayan, Anayasaya aykırı hükümler içeren bir içeriğe sahiptir.

Tasarı hakkında Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'nda yapılan değişiklikler göz ardı edilmiştir. Alt Komisyon metninde ise, demokratik kitle örgütlerinin eleştirileri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Tasarının kamuoyunda yeteri kadar tartışılmamış ve hazırlanırken ilgililerin görüşlerinin alınmamış olduğu, demokratik katılım noktasında çıkacak kanunun ortak aklın ürünü olması gerektiği,
- Aktarılması öngörülen hizmetlerin il özel idarelerinin mevcut yapısı ve personeliyle gereği gibi yerine getirilemeyeceği, il özel idarelerinin bu yükün altından kalkamayacağı,
- Personelin devredilmesi sonucunda çalışanların buldukları ilde kalacağı, böylece dolaşım haklarının ellerinden alınacağı ve Anayasaya aykırı bir durumun ortaya çıkacağı, ülke düzeyinde kültür dolaşımı anlamına da gelen memur yer değiştirmelerinin böylece engelleneceği,
- Özellikle köy yollarının kar nedeniyle kapandığı bu dönemde Tasarının sıkıntılara yol açacağı, köylere götürülen diğer hizmetlerde de ciddi azalmaların yaşanacağı ve Tasarının

geri çekilmesi gerektiği,

- Su kaynaklarının ve tarım arazilerinin korunmasının Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yerine getirdiği önemli görevlerden olduğu, dünyada bu konularda önemli problemlerin yaşandığı ve hassasiyetle üzerinde durulduğu, Tasarının kanunlaşması halinde çok önemli olan bu hizmetlerin aksayacağı ve merkezi yaklaşımın ortadan kalkacağı,

- Toprak ve su politikalarının ulusal ölçekte işler olduğu, yerel yönetimlerin mahalli müşterek nitelikteki hizmetleri arasında değerlendirilemeyeceği,

- Ülkemizde var olan bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının bu düzenlemeler ile daha da derinleşeceği,

- Demokratikleşme konusunda yerleşmeye ihtiyaç bulunduğu ancak, bu konuda önceliğin Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi kurumlardan başlatılmasının doğru olmayacağı,

- Ülkemizin, bilinçli ve ulusal düzeyde bir su politikası izlemediği takdirde çölleşme tehdidiyle karşı karşıya kalabileceği, Türkiye'nin toprak ve su zengini bir ülke olmadığı, insanlarımızın sağlıklı beslenebilmesi için bile toprak ve su kaynaklarının titizlikle korunması gerektiği,

- Verimli tarım arazilerinin sanayileşmeyle birlikte önemli ölçüde tahribata uğradığı ve bir kısmının da yok olduğu, özellikle sanayileşmiş bölgelerde, yerel yönetimlerin mevcut icraatlarının da tarım arazilerini azalttığı,

- Toprak ve su kaynakları yönetimi konusunun uzmanlık gerektiren bir alan olduğu ve konunun uzmanı olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından etraflıca ele alınarak uygun düzenlemelerin yapılması gerektiği,

- Toprak yönetimine ilişkin olarak bir kanun tasarısının hazırlanmakta olduğu, yapılacak düzenlemelerde bu çalışmalarla eşgüdümün sağlanması ve ortaya çıkabilecek karışıklıkların önlenmesi gerektiği,

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bütçesinin %85'inin personel ödemelerine gittiği yönünde bilgiler verildiği, ancak, Kurum bütçesinin önemli bir kısmını oluşturan işçilik harcamalarının cari harcamalar içinde yer almakla birlikte yatırımların gerçekleşmesini sağlayan önemli bir unsur olduğu, bu açıdan katma değer yaratan yatırım giderleri gibi değerlendirmenin daha doğru olacağı.

Bu görüşlerin alt komisyon metnine geçmesi, tarihe bir not olarak düşmekle birlikte, siyasi iktidarın yanlıştadır ısrar etmesi kararlılığını değiştirmemiştir.

Oysa; tasarının genel gerekçeleri gerçek olmayan yorumlarla doludur, yanlıştır, yanlıştır.

Tasarı; "sosyal devlet" ilkesini hiçe sayarak, merkezi idare eliyle havza bazında planlanarak yürütülmesi gereken işleri "mahallî ve müşterek nitelikli" olarak niteleyerek İl Özel İdarelerine ve Büyükşehir Belediyelerine devretmekte, Anayasanın 44 , 45 ve 166 ıncı maddeleri ile devlet tüzel kişiliğine yüklenen görevleri devlet tüzel kişiliği kapsamının dışına çıkarmakta, toprak ve su kaynaklarımızı korumasız bırakmakta, tarımsal ve kırsal altyapının geliştirilmesi gereğine aykırı bir yönelim sergilemektedir.

Tasarıda; İl Özel İdarelerinin ve Büyükşehir belediyelerinin müteahhitler aracılığıyla işleri görmesi öngörülerek; kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevlerin memurlar

ve diğer kamu görevlileri dışında kişilerce görülmesi sağlanmaya çalışılmakta, böylece taşeronlaşma ve sendikasılaştırma teşvik edilmektedir.

TMMOB; Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'nın geri dönmesi karşısında, bu tasarımı parçalayarak yaşama geçirmeyi amaçlayan siyasal iktidardan, bu "inat tasarısı"nı geri çekmesini talep etmektedir.

Yanlışta ısrar edilmesi karşısında kamuoyunu doğru bilgilendirmek için çaba göstermek zorundayız. Cumhurbaşkanının veto hakkını bu tasarıya karşı da uygulamasını talep etmek zorundayız. Tasarının yasallaşması durumunda Ana Muhalefet Partisi tarafından Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açılmasını istemek zorundayız. Ama her aşamada, halkın örgütlü baskı gücünü ortaya koymasını sağlamak zorundayız.

Siyasal iktidarın IMF programları doğrultusunda gerçekleştirdiği ekonomik ve sosyal hayatımızı tahrip edecek girişimleri durdurmak ve "İnsanca Yaşanabilecek Bir Türkiye İçin" Emek Platformu bileşeni olarak emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadelemizi sürdüreceğimizi bu konu aracılığı ile bir kez daha kamuoyuna duyuruyoruz.

Mehmet SOĞANCI
Yönetim Kurulu Başkanı

11 Ocak 2005

5286 SAYILI YASA İLE İLGİLİ TMMOB BASIN TOPLANTISI

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı 25.01.2005 tarihinde yaptığı basın toplantısında, “5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun hukukun genel ilkelerine, anayasal kurallara, kamu yararına ve sosyal devlete aykırıdır.” dedi.

TMMOB ortamında hazırlanan ve 50 asıl, 30 ek ile toplam 80 sayfadan oluşan rapor basın aracılığı ile kamuoyuna iletildi. Kanun ile ilgili hazırlanan rapor Cumhurbaşkanı ile ana muhalefet partisine de gönderildi.

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet SOĞANCI basın toplantısında şunları söyledi:

BASININ VE KAMUOYUNUN DİKKATİNE

5286 Sayılı “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun” Hukukun Genel İlkelerine, Anayasal Kurallara, Kamu Yararına, Sosyal Devlete Aykırıdır.

Siyasal iktidar, AB’ye vurgu yaparak, aslında AB’ye üye ülkelerde uygulanan kırsal kalkınma politikalarının tümüyle karştı bir tasarı ile, IMF ve Dünya Bankası dayatmaları çerçevesinde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nü kapatarak, merkezi idarenin görev alanına giren kamu hizmetini yerleştirerek özelleştirme uğraşında kararlı gözükmektedir. Bu kararlılık, 13 Ocak 2005 tarihinde 5286 sayılı “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” yasalaşması ile somutlaşmıştır. Bu yasa ile 1985 tarihli 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun değişmekte, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ise kapatılmaktadır.

5286 sayılı Yasa, 5227 sayılı “Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yasa”nın iptal edilmeyen Geçici 2’inci Maddesini “test” etmeye yönelik bir girişimdir. Gerekli yasal, kurumsal, teknik ve ekonomik altyapı hazırlanmadan, bir “inat” uğruna acele ile gündeme getirilen bir tasarıdır.

Bu Yasa’nın, Genel Gereğesinde yer alan: “... bu verimsiz yönetim süreci çeşitli yozlaşma ve yolsuzluk olayları ile birleştğinde ise halkın yönetime olan güvenini azaltmaktadır... Yukarıda belirtilen sorunların en belirgin şekilde hissedildiği kurumlardan biri haline gelen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü...” ifadeleri sonucu, haksız bir suçlama ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nü zan altında bırakmakta, böylelikle kapatılması için gerçekte ilgisi olmayan her türlü yöntem “mübah” sayılmaktadır.

Yine bu Yasa’nın Genel Gereğesinde söylenen “mükerrerlikler” doğru olmadığı gibi, 442 sayılı Köy Kanunu’nda sayılan görev ve hizmetler yürürlükte iken, 5286 sayılı Yasanın çıkarılması ile köye yönelik hizmetlerde yeni mükerrerlikler yaratılmıştır.

Yürürlükteki Anayasa’nın kimi yetersizlikler ve olumsuzlukları içermesine karşın, genelde

toprak koruma ve sürdürülebilir kullanma konusundaki çalışmalara dayanak olabilecek yaptırımlar ve düzenlemeleri içermektedir. Siyasal iktidardan beklenen Anayasa’da belirlenen düzenleme ve yaptırımların bütüncül bir yaklaşımla yürütülmesini sağlayacak yasaların yürürlüğe konulmasıdır.

3202 sayılı Yasada Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bir merkezi örgüt olarak, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı’na “bağlı kuruluş” statüsünde kurulmuştur. Bu nedenle, görevlerin merkezi parçası ile bölge-il müdürlükleri parçası arasında nasıl bölüneceği gösterilmemiştir. 3202 sayılı yasaya göre görevler bir bütündür; örgütün yapısı gereğince hiyerarşi ilkesine göre yürütülecektir. Oysa 5286 sayılı yasa, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından görülen hizmetleri, merkezi yönetim ile ilişkisi idari vesayet ilkesine göre kurulmuş olan yerel yönetimlere devretmektedir. Böylece görev ve yetkilerin kullanımını üstlenen idareyi değiştirmekte, hizmeti “devlet tüzelkişiliği”nden “yerel idare tüzelkişiliği”ne aktarmaktadır. Yasada, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin ilkeleri konulmamış, sayılan tüm görevler merkezi yönetimin gözetim ve denetimi dışında yerel yönetimlere devredilmiştir. Hizmetin görülmesi hiyerarşik yönetim ilişkisinden idari vesayet ilişkisine taşınmıştır. Böylece, bir yandan, Anayasa gereğince ancak devlet tüzelkişiliğince yürütülecek görevler yerel idarelere devredilmiş, öte yandan, devredilen görevlerin kullanımı vesayet kurumu ilkelerine göre yeniden tanımlanmadan açıkta bırakılmıştır. 5286 Sayılı Yasa 5227 Sayılı Yasa ile birlikte değerlendirildiğinde; 5286 sayılı Yasanın tümüyle Anayasaya aykırı olduğu görülecektir.

Bu Yasa’nın Geçici 1’inci Maddesinde, “devir usul ve esaslarını belirleme” konusunda Bakanlar Kuruluna, Yüksek Planlama Kuruluna ve Maliye Bakanı’na birtakım yetkiler verilmektedir. Oysa bunlar, en azından, çerçeve temel düzenlemesi yapılmamış olan düzenleme yetkileridir ve o nedenle asli düzenleme yetkisi niteliği taşımaktadır. Bilindiği üzere, yürütmenin asli düzenleme yetkisi yoktur. Yasama asli düzenlemeyi yapar ve onun çizdiği sınırlar içerisinde yürütme, düzenleme yetkisini kullanır. Bu konuda Anayasa Mahkemesinin çok sayıda iptal kararı mevcuttur. Dolayısıyla, bu düzenlemeler de Anayasa’nın 7’inci ve 8’inci maddesine aykırıdır.

Bu Yasa ile, Anayasa ile Devlet’e verilen toprak ve su yönetimi koşulsuz olarak yerel yönetimlere devredilmektedir. Bu devir, Anayasa’nın 44, 45 ve 166’ıncı maddelerine aykırıdır.

Toprak ve su kaynaklarının kullanılması, geliştirilmesi ve korunması ile ilgili yapılacak tüm çalışmalar havza bazında yapılmalıdır. Havzaların birden çok ili içerisine alması, ülkesel ve bölgesel çalışmayı gerektirmektedir. Toprak ve su gibi doğal kaynakların doğası gereği “il sınırları” ile sınırlanamamaları nedeniyle, tarımsal altyapıya ilişkin kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla birden çok ili içine alan bölge teşkilatlarının kurulması, özellikle katma bütçeli yatırımcı kuruluşlar açısından büyük önem taşımaktadır. Yasa’nın Ek 2’inci maddesi ise; Bölge müdürlüklerince yürütülen hizmetlerin, bölge müdürlüğü kapsamına giren illerin il özel idarelerince her yıl müştereken yapılacak iş programı çerçevesinde yürütüleceği ve bu iş programı çerçevesinde ilgili il özel idarelerinin gerekli araç, gereç, taşınır, personel ve diğer her türlü desteği sağlayacağı belirtilmektedir. Bu düzenleme, bölgelerin varlığının devam edeceğini göstermektedir. Ek Madde 2; bu haliyle bölgesel hizmetlerin varlığını kabul etmekte ve devredilen hizmetlerin “mahalli ve müşterek hizmetler” olmadığını belirtmektedir. Bu gerçeklere karşın, Ek Madde 2’nin iller

arası protokole dayalı bir yapılanmayı gündeme getirmesi Anayasaya aykırıdır.

Bu Yasa'nın 5'inci maddesi ile 3202 sayılı yasanın 18 inci maddesinin yürürlükten kaldırılması sonucu, Teftiş Kurulu Başkanlığı kaldırılmıştır. Bu durumda, "tetkik, teftiş, soruşturma, kontrol ve denetleme" işlerini kimin yapacağı belirsiz hale gelmektedir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nde çalışan ve idari işlemler yanı sıra teknik işlerin de denetimini yapan müfettişlerin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na devredilmesi ve İl Özel İdarelerinde Teftiş Kurulu olmaması, hizmetlerin denetlenememesi sonucunu doğuracaktır. İçişleri Bakanlığı tarafından yapılacak denetimlerin ise, uzmanlık gerektiren alanlarda ne derece etkin olacağı tartışmaya açıktır.

Bu Yasada, görev ve yetki dağılımı yapılırken bir belirlilik ortaya konulmamıştır. Hangi yetkilerin Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, hangi yetkilerin İl Özel İdareleri ve hangi yetkilerin İstanbul ile Kocaeli Büyükşehir Belediyelerince kullanacağı konusunda bir açıklık yoktur. Bu konuda ilgili yasalara bir atıfta bulunularak, devredilen görev ve yetkilerin ilgili yasalara yazılması yolu seçilmemiştir. Mevcutta bulunan 441 sayılı KHK ile tüm görev ve hizmetlerin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, yani merkezi yönetimin görev ve hizmetleri arasında yer almasının devam etmesi söz konusudur. Yukarıdaki gerekçelerle 5286 sayılı Yasa, idarenin kanuniliği ilkesine, dolayısıyla Anayasanın 8'inci maddesine aykırı bir düzenlemedir.

5286 sayılı Yasa'nın AB'ye uyumla ilgisi tartışılmalıdır. Çünkü, geçerli hiçbir veri, bu yasanın AB'ye uyum çalışması olduğunu göstermemektedir. Yasa ile, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, tarımsal üretimin ana etmenleri olan toprak ve su yönetiminden, uzman örgütünün kalmaması nedeniyle çekilmiş olmaktadır. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ya da Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün merkezi yönetim adına bu görevleri yürütecek olması, her iki genel müdürlükle "konu", "alan" ve "ölçek" bazında ayrılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılmasının yaratacağı boşluğu gideremeyecektir. Bu bağlamda; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nun toprak ve su yönetiminden, kırsal kalkınmanın temelini oluşturan kırsal altyapı hizmetlerinden çekilmesi doğru değildir ve hiçbir gerekçeyle kabul edilemez.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer alan ilgili hükümler de, toprak ve su kaynakları yönetiminin ulusal ve bölgesel niteliğini açıkça ortaya konulmaktadır. Planda yol ağı, içme-suyu ve iskan konularında merkezin denetiminin kalması gerektiği vurgulanmaktadır.

Uluslararası alanda verdiğimiz taahhütler doğrultusunda hazırlanan "Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Eylem Planı"nın yaşama geçirilmesi de, ülke ve havzalara dayalı bölgeler çapında bir yapılanmaya gidilmesini gerektirmektedir. 4794 sayılı Kanunla onaylanan sözleşme gereği Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağı'na katılım konusunda yürütülen çalışmalarda, toprak ve su kaynakları merkezi düzeyde planlanması gereken kaynaklar olarak değerlendirilmiş, toprak ile arazi örtüsü konularında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Türkiye Ulusal Referans Merkezi olarak görevlendirilmiştir.

Ayrıca 2004 yılında gerçekleştirilen II. Tarım Şurası'nda, toprak ve su kaynaklarının merkezi görev ve hizmetler olduğu, bunların yerele devrinin çok önemli sakıncalar yaratacağı çeşitli Komisyon Raporlarında yer almıştır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nda hazırlıkları sürdürülen Kırsal Kalkınma Genel Müdür-

lülüğü Yasa Tasarısı, henüz Bakanlar Kurulu'nun gündemine girmemiştir. Yeni bir Genel Müdürlük kurulacak ise, bu konudaki tasarının 5286 sayılı Yasadan daha önce veya eşzamanlı TBMM gündemine taşınması gerekirdi. Bu yapılmadığına göre, 5286 sayılı Yasada yerele devredilen hizmetlerden bazılarının, yeni kurulacak Genel Müdürlüğe ilişkin yasa ile tekrar merkeze alınması, yeni kargaşalara yol açacağı gibi, yasama organına duyulan güveni de azaltacaktır.

Yasa, IMF ile yürütülen "istikrar programı"nın önemli bir ayağıdır. 10 uncu gözden geçirmeye ilişkin 20.11.2001 tarihli ek Niyet Mektubu'nda; "İşletme ve bakım giderlerinin daha düşük maliyetle gerçekleştirilebilmesi için görev ve kaynakların uygun olan alanlarda merkezden yerel yönetimlere kaydırılması süreci ivedilikle başlatılacaktır. Bu süreç 2002 yılı boyunca hızlanarak devam edecektir. Konsolide bütçeye tabi kuruluşların bölge müdürlükleri kaldırılacak; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün ve diğer merkezi devlet birim ve kurumlarının bölge idarelerinin işçileri, ekipmanı ve sorumlulukları zaman içinde İl Özel İdareleri'ne kaydırılacaktır." ifadeleri yer almıştır. IMF ile yeni bir Stand-By Anlaşması imzalayan siyasi iktidar, "faiz dışı fazla" bağlamında dayatılan bu gerçeği görmezden gelerek, Yasanın IMF bağlantısını yok sayabilmektedir.

Bu Yasa, "Türkiye Kamu Yönetim Sistemi'nde bir ilki gerçekleştirmektedir. Yasa, özelleştirme uygulamalarının da dışına çıkarak, ilk kez devredeni ve devralanı belli ve hazır olmayan bir tasfiye sürecini düzenlemektedir.

Devredeni belli değildir. Çünkü; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün üst düzey yöneticilerinin görevleri 16.03.2005 tarihinde bitmesine karşın, devir ile ilgili işlemler, yasanın yürürlük tarihinden itibaren bir yıl süresince tamamlanacaktır. Üstelik "kayyum" bile atanmamıştır.

Devralanı belli değildir. Çünkü; İl Özel İdaresi Yasası Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne iade edildiği ve Belediye Yasası'nın bazı maddeleri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiği için, İl özel idareleri ve belediyeler bu görevleri yürütecek örgütlenme yapısına uyumlu değildir. Ayrıca, gerekli yasal düzenlemeler çıkarılmadığı için, il özel idareleri ve büyükşehir belediyeleri devredilen hizmetleri yürütebilecek maddi olanaklara sahip değildir. Aynı zamanda, devredilen personelin ücretlerini de ödeyecek maddi olanaklara sahip olmadıkları için, Yasa ile bu konuda Devlet'e süresi sınırsız ödenek aktarma yetkisi verilmiştir.

Özetle; bu yasaı uygulamak üzere, ne merkezi yönetim, ne de yerel yönetimler hazır değildir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılması sonucu;

- Yerel siyasi baskılar artarak kaynaklar plansızca ve savurganca kullanılacaktır.
- Bölgesel eşitsizlik ve dengesizlik sorunu büyüyecektir.
- Toprak ve su kaynaklarının belirlenmesi, korunması ve yönetimi için ülke bütününde planlamalar ve havza bazında uygulamalar yapılamayacaktır.
- Tarımsal desteklerin kaldırıldığı süreçte devletin Türk çiftçisine dolaylı olarak verdiği son destek arazi toplulaştırma hizmetleri istenilen düzeyde ve nitelikte verilemeyecektir.

- Genel Müdürlüğün kendi personeli ve donanımı ile kırsal kesime götürdüğü hizmetlerin parasallaştırılması sağlanarak doğacak pazarı yerli ve yabancı özel sektör dolduracaktır.
- Parası olmayan köylüye hizmet verilemeyecektir.
- Sendikal örgütlenme kısıtlanacak ve esnek çalışma koşulları yaşama geçirilecektir.

Bu sonuçlar, Anayasanın 2 inci maddesinde yerini bulan “sosyal devlet” ilkesinin, köye yönelik hizmetler ve çalışma ilişkileri alanında zedelenmesine, belki de yok sayılmasına yol açacaktır.

Bilimi toplumla buluşturmayı çalışmalarının ana eksenini olarak gören TMMOB; haksız gerekçelerle ve kamusal çıkarlara aykırı düzenlemelerle Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kapatmayı amaçlayan 5286 sayılı yasanın bilimsel ve ülke gerçekleriyle örtüşmediğini ifade etmektedir.

TMMOB 5286 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmemesi için ilgili tüm Anayasal kuruluşları göreve çağırılmaktadır.

TMMOB, bu Yasa'nın sosyal devlet ve sosyal adalet anlayışlarından neleri götürdüğünü kamuoyuna anlatmakla kendini görevli kılmaktadır.

Mehmet SOĞANCI
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

25 Ocak 2005

TMMOB
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

5286 SAYILI YASA ÜZERİNE
TMMOB GÖRÜŞÜ

19 Ocak 2005

5286 SAYILI KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN KALDIRILMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDAKİ KANUN HUKUKUN GENEL İLKELERİNE, ANAYASAL KURALLARA, KAMU YARARINA VE SOSYAL DEVLETE AYKIRIDIR

Giriş

Siyasal iktidar, AB'ye vurgu yaparak, aslında AB'ye üye ülkelerde uygulanan kırsal kalkınma politikalarının tümüyle karştı bir tasarı ile, IMF ve Dünya Bankası dayatmaları çerçevesinde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kapatarak, merkezi idarenin görev alanına giren kamu hizmetini yerleştirerek özelleştirme uğraşısında kararlı gözükmektedir. Bu kararlık, 13 Ocak 2005 tarihinde TBMM Genel Kurulunda 5286 sayılı "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" yasalara somutlaşmıştır.

Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulan 5286 sayılı Yasa hakkında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla bu rapor hazırlanmıştır.

Başbakanlık (Hükümet) Tasarısı, TBMM Tasarısı'na (5286 Sayılı Yasa) Dönüşmüştür.

Başbakanlık tarafından 21 Ekim 2004 tarihli yazı ile TBMM Başkanlığı'na gönderilen ve 13 maddeden oluşan "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı" (Ek 1), 1985 tarih ve 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un (Ek 2) değiştirilmesini amaçlamaktadır.

Tasarı; TBMM Başkanlığı tarafından, asıl komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile İçişleri Komisyonu'na havale edilmiş; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (KHGM)'nün 2005 yılı bütçesinin görüşüldüğü 23.11.2004 günü, eşzamanlı olarak Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonu'nda incelenmiştir.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu; tarımsal altyapı hizmetlerinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na devrine ilişkin değişiklik önermelerini kabul ederek çalışmalarını tamamlamıştır (Ek 3). Tasarı hakkında Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'nda yapılan değişiklikler göz ardı edilmiştir.

Tasarı, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki görüşmelerin tutanaklarında ifade edildiği üzere, demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği gibi doğrudan ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının da görüşü alınmadan hazırlanmıştır.

Görüşmeler sonucu Tasarı, yasa yapım tekniğine uymama ile Anayasaya aykırılık içerdiği gerekçesiyle tasarı Plan ve Bütçe Komisyonu içinde kurulan Alt Komisyona havale etmiştir. Alt Komisyon metninde ise, demokratik kitle örgütlerinin eleştirileri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Tasarının kamuoyunda yeteri kadar tartışılmamış ve hazırlanırken ilgililerin görüşlerinin alınmamış olduğu, demokratik katılım noktasında çıkacak kanunun ortak aklın ürünü olması gerektiği,

- Aktarılması öngörülen hizmetlerin il özel idarelerinin mevcut yapısı ve personeliyle gereği gibi yerine getirilemeyeceği, il özel idarelerinin bu yükün altından kalkamayacağı,
- Personelin devredilmesi sonucunda çalışanların buldukları ilde kalacağı, böylece dolaşım haklarının ellerinden alınacağı ve Anayasaya aykırı bir durumun ortaya çıkacağı, ülke düzeyinde kültür dolaşımı anlamına da gelen memur yer değiştirmelerinin böylece engelleneceği, Özellikle köy yollarının kar nedeniyle kapandığı bu dönemde Tasarımın sıkıntılara yol açacağı, köylere götürülen diğer hizmetlerde de ciddi azalmaların yaşanacağı ve Tasarımın geri çekilmesi gerektiği,
- Su kaynaklarının ve tarım arazilerinin korunmasının Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yerine getirdiği önemli görevlerden olduğu, dünyada bu konularda önemli problemlerin yaşandığı ve hassasiyetle üzerinde durulduğu, Tasarımın kanunlaşması halinde çok önemli olan bu hizmetlerin aksayacağı ve merkezi yaklaşımın ortadan kalkacağı,
- Toprak ve su politikalarının ulusal ölçekli işler olduğu, yerel yönetimlerin mahalli müşterek nitelikteki hizmetleri arasında değerlendirilemeyeceği,
- Ülkemizde var olan bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının bu düzenlemeler ile daha da derinleşeceği,
- Demokratikleşme konusunda yerleşmeye ihtiyaç bulunduğu ancak, bu konuda önceliğin Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi kurumlardan başlatılmasının doğru olmayacağı,
- Ülkemizin, bilinçli ve ulusal düzeyde bir su politikası izlemediği takdirde çölleşme tehdidiyle karşı karşıya kalabileceği, Türkiye'nin toprak ve su zengini bir ülke olmadığı, insanlarımızın sağlıklı beslenebilmesi için bile toprak ve su kaynaklarının titizlikle korunması gerektiği, Verimli tarım arazilerinin sanayileşmeyle birlikte önemli ölçüde tahribata uğradığı ve bir kısmının da yok olduğu, özellikle sanayileşmiş bölgelerde, yerel yönetimlerin mevcut icraatlarının da tarım arazilerini azalttığı,
- Toprak ve su kaynakları yönetimi konusunun uzmanlık gerektiren bir alan olduğu ve konunun uzmanı olan Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından etraflıca ele alınarak uygun düzenlemelerin yapılması gerektiği,
- Toprak yönetimine ilişkin olarak bir kanun tasarısının hazırlanmakta olduğu, yapılacak düzenlemelerde bu çalışmalarla eşgüdümün sağlanması ve ortaya çıkabilecek karışıklıkların önlenmesi gerektiği,
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bütçesinin %85'inin personel ödemelerine gittiği yönünde bilgiler verildiği, ancak, Kurum bütçesinin önemli bir kısmını oluşturan işçilik harcamalarının cari harcamalar içinde yer almakla birlikte yatırımların gerçekleşmesini sağlayan önemli bir unsur olduğu, bu açıdan katma değer yaratan yatırım giderleri gibi değerlendirmenin daha doğru olacağı.

Alt Komisyon, demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarına çağrı yaparak bu örgütlerin görüşlerinin alınmasını istemiş olmasına karşın, ancak önergeyi sunanlar tasarımı Plan ve Bütçe Komisyonu'ndan farklı bir şekilde yeniden yazarak (EK 4) ve Yasa'nın adını da "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" olarak (Ek 5) değiştirerek Yasa Tasarısı yeni bir metin olarak ortaya koymuşlardır.

Tasarı 11 Ocak 2005 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda görüşülmeye başlanmış, 13 Ocak

2005 tarihinde 5286 sayılı Kanun olarak yasalaşarak, Resmi Gazete’de yayımlanmak üzere Cumhurbaşkanlığı’na gönderilmiştir (Ek 6).

TBMM Genel Kurulu’nda görüşülen ve 9 maddeden oluşan (2 Ek ve 8 Geçici maddeyle birlikte toplam 18 madde) metin, Hükümet tasarısını değiştirdiği için bu raporda TBMM Tasarısı olarak anılacaktır.

Tasarıda İl Özel İdareleri ile Belediyelere önemli görevler devredildiği için görüşleri özel önem taşıyan İçişleri Komisyonu, tasarıyı gündemine almamış ve görüş bildirmemiştir (Ek 7).

TBMM Tasarısı (5286 Sayılı Yasa) Ne Getirmektedir?

5286 sayılı Yasa, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün teşkilatını ortadan kaldırmakta, görevleri ise hizmet olarak değiştirmekte ve bu hizmetlerin iskanla ilgili olanlarını Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na iki Büyükşehir Belediyesine (İstanbul ve İzmit Büyükşehir Belediyesi) ve bu kurumların dışında ise tüm görevlerin İl Özel İdarelerine devretmektedir. Yasaya göre, KHGM’nin iskan dışında kalan tüm görevleri il özel idaresine (iki ilde büyükşehir belediyesine) devredilmektedir.

Oysa, 3202 sayılı Yasa; Orman Yasası, Kıyı Yasası, Mera Yasası gibi bir uygulama yasası değil, bir görev ve teşkilat yasasıdır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nü kaldıran 5286 sayılı Yasa, mevcut görevleri paylaştırdığı ve uygulama organlarını değiştirdiği halde, 3202 sayılı yasayı yürürlükte tutmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu incelendiğinde, tasarının TBMM’de yeniden yazıldığı açıkça ortaya konulmaktadır.¹ Başbakanlık tasarısının yasama tekniği açısından sakıncalarını gidermek üzere, Alt Komisyon’da; tasarının kod kanun şeklinde değil, 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda değişiklik yapan çerçeve maddeler ve devre ilişkin geçici maddeler içeren bir yasa şeklinde düzenlenmesi yöntemi benimsenmiştir.

“Yapılan görüşmelerin ardından, öncelikle yasama tekniği açısından Tasarının mahzurlarını gidermek için nasıl düzenlemesi gerektiği çözüme kavuşturulmuş,” saptaması, Başbakanlık’ta hazırlanan tasarının her yönüyle yanlışlığını gösteren, dolayısıyla bir an önce Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapatılsın da, nasıl olcaksa olsun anlayışının bir ürünüdür. Bu durum, Kamu Yönetimi Reformu (!) çalışmalarını yürüten dar kadronun bilgi düzeyi hakkında da yeterli ipuçlarını vermektedir.

Başbakanlık tasarısında 3202 sayılı yasanın yalnızca 5 maddesi kaldırılırken, yasa yapım tekniğine uyma kaygısıyla 5286 Sayılı Yasa’da, 3202 sayılı Yasanın neredeyse tüm maddeleri sayılarak yürürlükten kaldırılmıştır.

¹ Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu: 3202 sayılı Kanunda teşkilata ilişkin hükümlerin kalmasının doğru olmayacağı, fakat bu hükümlerin net olarak belirlenmeden yürürlükten kaldırıldığını belirtmenin belirsizliğe ve tereddütlere yol açabileceği, üstelik teşkilatla ilgili hükümlerin görevlerle içiçe geçmiş olduğu vurgulanmıştır. Bu sakıncaları gidermek için, zaten Tasarı ile adı değiştirilen 3202 sayılı Kanunun yalnızca köylere yönelik hizmetleri düzenleyecek hükümleri içerecek şekilde değiştirilmesi kabul edilmiştir. Bu kapsamda Kanununun 2 nci maddesindeki görevler arasına, ana hizmet birimlerinin görevleri arasında yer alan birkaç hususun önemine binaen taşınması ve birimlerle ilgili maddelerin tamamının yürürlükten kaldırılması kararlaştırılmıştır. Kanunda kalması gereken maddeler belirlenip gerekli değişiklikler yapılmış, yürürlükten kalkacak tüm maddeler tek tek yazılmıştır.

5286 sayılı Yasa, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü merkez, araştırma enstitüleri ve Tarımsal Hidroloji Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü personeli, araç-gereci ve taşınmaz mallarını Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na devretmekte, ancak 3202 sayılı yasadaki hangi görev ve yetkilerin bu Bakanlığa devredildiğine ilişkin olarak hiçbir hüküm getirmemektedir.

5286 sayılı Yasa, 3202 sayılı Yasada anahizmet birimi olan Daire Başkanlıklarına ilişkin bazı görevleri, köye yönelik hizmetler olarak yasaya taşımıştır.

Başbakanlık tasarısında devir nedeniyle ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Başbakan yetkili iken, 5286'da bu yetki Bakanlar Kurulu'na verilmiştir.

Başbakanlık tasarısında geçici işçi pozisyonunda çalışanların kadro ve pozisyonlarıyla birlikte devri söz konusu iken, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nde geçici işçi çalışmadığının fark edilmesi üzere 5286'da geçici işçilere ilişkin düzenleme metinden çıkarılmıştır.

Gerek Başbakanlık Tasarısı Genel Gereğesi, gerekse Tasarının Genel Kurul görüşmeleri sırasında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün tanınmadığına ilişkin belge ve söylemlerin sergilenmesi nedeniyle, öncelikle bu Genel Müdürlüğün ne zaman kurulduğu, ne iş yaptığı ve envanter rakamlarından kısaca bahsetmek zorunlu hale gelmiştir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Nedir, Ne İş Yapar?

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü; 17.06.1982 tarih ve 2680 sayılı Yasa'nın verdiği yetkiye dayanarak 08.06.1984 tarih ve 235 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile kurulmuştur.² "Kamu yönetiminde etkinliğin artırılması ve kırsal alana hizmetlerin bir bütün olarak götürülmesi" gerekçesiyle, Topraksu, Yol Su Elektrik, Toprak ve İskan Genel Müdürlükleri ile Orman Yolları Dairesi Başkanlığı'nın birleştirilmesi sürecinde, 09.05.1985 tarih ve 3202 sayılı "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" çıkarılmıştır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü; kırsal kesime yol, içmesuyu, kanalizasyon, iskan gibi "sosyal altyapı" ve sulama, arazi toplulaştırma, tarla içi geliştirme ve toprak koruma gibi "tarımsal altyapı" hizmetleri götüren, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı, katma bütçeli ve tüzelkişiliği haiz bir kamu kurumudur.³

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu olarak kurulmuş; 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 10. maddesine eklenen hüküm doğrultusunda, 07.07.1993 tarih ve 39-08/D-1-93-335 sayılı Cumhurbaşkanlığı onayı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndan ayrılarak Başbakanlığa bağlanmış; 26 Kasım 2002 tarih ve B.01.0.KKB.01-08/D-1-2002-792 sayılı Cumhurbaşkanlığı onayı ile tekrar Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlanmıştır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü; kaldırılan Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığı'na bağlı 3 ayrı Genel Müdürlük ve Orman Yolları Dairesi Başkanlığı'nın görevlerini içeren 5 ana sektörde, 28 alt sektörde faaliyetleri yürütmektedir (Ek 2).

Merkez Teşkilatı Ana Hizmet Birimleri; Etüt ve Proje Dairesi Başkanlığı, Arazi ve İskan Dairesi Başkanlığı, Köy ve Orman Yolları Dairesi Başkanlığı, Havza Islahı ve Göletler Dairesi Başkanlığı, Sulama Dairesi Başkanlığı, Köy İçmesuları Dairesi Başkanlığı, Köy İçi İnşaat Dairesi Başkanlığı ve İşletme Dairesi Başkanlığı'dır.

Köy Elektrifikasyonu Dairesi Başkanlığı, 16.10.1988 tarih ve 364 sayılı Kanun Hükmünde

Kararnamenin 4 üncü maddesi ile kaldırılmıştır. ⁴

Taşra teşkilatı; 19 Bölge Müdürlüğü, 81 İl Müdürlüğü, 12 Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, 3 Proje Müdürlüğü ve 2 Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nden oluşmaktadır.

Genel Müdürlük bünyesinde 01.01.2004 tarihi itibarıyla 6.090 memur ve 45.178 işçi olmak üzere toplam 51.268 personel çalışmaktadır.⁵ Tümüyle istihdama yönelik politikalarla 1993 yılında 79.960 adete ulaşan işçi sayısı 2004 yılında 45.178 adete, 2005 yılında 42.430 adete düşürülmüştür.

1990 yılında 28.000 adet olan toplam makine varlığı, 01.01.2004 tarihi itibarıyla 17.624 adete düşürülmüştür.

Köy hizmetleri için Genel Müdürlüğe 1992 yılında genel bütçeden ayrılan pay % 3,96 iken, bu oran 1990'lı yılların ortalarında % 2'lere, 2000'li yıllarda ise % 1,06'ya kadar düşmüştür.

²18.06.1984 gün ve 18435 sayılı Resmi Gazete

³4951 sayılı kanuna dayanılarak 23.12.1963 yılında Köyişleri Bakanlığı kurulmuştur. Bağlı kuruluşları şunlardır: YSE Genel Müdürlüğü: Bakanlığın kuruluşunu takiben görevlerinin ve buna bağlı olarak teşkilat esaslarının saptanması amacıyla yapılan ayrıntılı çalışmalar sonucunda; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı DSİ Genel Müdürlüğü'nden Köy İşme Sulama Dairesi Başkanlığı, Bayındırlık Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü'nden Köy yolları Dairesi Başkanlığı ile Elektrik İşleri Genel Direktörlüğü'nden Köy Elektrifikasyonu birimi 16.07.1964 gün ve 6/3349 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Köyişleri Bakanlığı bünyesine alınmışlardır. Nüfusumuzun büyük bir bölümünü oluşturan köylerimizin ve diğer kırsal yerleşim birimlerinin yol, su ve elektrik gibi alt yapı hizmetlerinin planlı bir program çerçevesinde ve birbiri ile koordineli olarak çalışmasını sağlamak üzere yukarıda sözü edilen birimler 01.07.1965 gün ve 6611 sayılı Bakanlık Onayı ile kurulan Yol, Su ve Elektrik (YSE) Genel Müdürlüğü çatısı altında toplanmıştır. TOPRAKSU Genel Müdürlüğü: TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün Tarım Bakanlığı bünyesinde ilk nüvesi 1952 yılında 3203 sayılı yasanın yararlanarak Ziraat İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan "Sulama ve Kurutma İşleri Şubesi" olmuştur. Bu Şube 1957 yılında Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü'nden ayrılarak Daire Reisliği haline getirilmiştir. Toprak ve su konularında yaptığı deneme, araştırma, demonstrasyon, teknik yardım, eğitim ve öğretim faaliyetleri ile kamuyu ilgilendiren küçüksu tesislerinin kurulması, sulu tarım alanlarının sulamaya hazırlanması, toprak muhafaza ve arazi islahı konularında göstermiş olduğu olağanüstü gayretler, gerek kamuoyunun, gerekse çiftçilerin ve üniversitelerin yakın ilgisini çekmiş, 27.2.1960 tarih ve 7457 sayılı "Toprak Muhafaza ve Ziraat Sulama İşleri Umum Müdürlüğü Yasası" ile Tarım Bakanlığına bağlı bir Genel Müdürlük olmuştur. TOPRAKSU Bakanlar Kurulunun 16.7.1964 tarih ve 6/3349 sayılı kararı ile Köyişleri Bakanlığına bağlanmıştır. TOPRAK İSKAN Genel Müdürlüğü: 1945 yılından önce İskan kanunlarına dayalı olarak çıkarılmış bulunan (Toprak Tevzi Talimatnamesi) uyarınca Maliye Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğüne bağlı Toprak Tevzi Komisyonları ile yapılmakta olan toprak dağıtım uygulamaları 6.7.1945 tarih ve 4784 sayılı kanunla kurulan ve Tarım Bakanlığına bağlanan Toprak İşleri Umum Müdürlüğü'ne devredilmiştir. 1950 yılında iç ve dış İskan sorunlarının toprak dağıtımıyla ilgisi de dikkate alınarak ve bütçede ekonomi sağlamak amacıyla iki ayrı Bakanlığa bağlı bulunan İskan İşleri Umum Müdürlüğü ile Toprak İşleri Umum Müdürlüğü 5613 sayılı Kanun ile Tarım Bakanlığı bünyesi içerisinde "Toprak ve İskan İşleri Genel Müdürlüğü" haline getirilmiştir.

⁴**Başbakanlık Tasarısının Genel Gerekçesi'nde;** "köylerin elektrikleştirilmesi için gerekli tesislerin yapılması", Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında sayılmıştır.

⁵**Başbakanlık Tasarısının Genel Gerekçesi'nde;** "Genel Müdürlük şu anda özellikle bölge ve il müdürlüklerinde 53.600 kişi istihdam etmektedir." ifadesi yer almıştır. Rakamlar arasındaki bu farklılık, tasarı hazırlanırken Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görüşünün alınmadığını gösterdiği gibi, tasarımı hazırlayanların olaya bakış açısını da göstermektedir.

Başbakanlık Tasarısı Genel Gerekçesi'nde yer alan gerçek olmayan bilgiler yanında, Genel Kurul görüşmeleri sırasındaki iktidar partisi milletvekillerinin de söylemleri, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün niçin kapatıldığı konusunun karar vericiler tarafından da bilinmediğini açıkça göstermektedir.⁶

5286 Sayılı Yasa, 5227 Sayılı Yasanın İade Gerekçelerini Dikkate Almamıştır.

Merkezi yönetime köy hizmetleri bağlamında verilmiş olan birtakım yetki ve görevleri yerel yönetimlere taşıyan 5286 sayılı Yasa, Kamu Yönetimi Reformu (!) ile ortaya çıkan felsefenin, Cumhurbaşkanının ikinci kez görüşülmesi için geriye göndermesi dolayısıyla yasalaşamayan 5227 sayılı "Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun" ile yapamadıklarını parçalayarak yapabilme arayışının ürünüdür.

Bu bağlamda; 5286 sayılı Yasanın sağlıklı değerlendirilebilmesi için, Cumhurbaşkanı tarafından 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 16, 23, 38, 39, 40, 46, 49, geçici 1, geçici 3, geçici 4, geçici 5, geçici 6, geçici 7, geçici 8 ve geçici 9. maddeleri bir kez daha görüşülmesi için TBMM'ye geri gönderilen 5227 sayılı "Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun" da yer verilen ilgili kurallara kısaca değinilmesi, konunun açıklığa kavuşturulması yönünden gereklidir.

5286 sayılı Yasanın hazırlanma, görüşülme, sahiplenilme ve Hükümet adına sorulara yanıt verme süreci değerlendirildiğinde; 5227 sayılı Yasa'nın Geçici 2 inci maddesinin Cumhurbaşkanı'nın yeniden görüşülmek üzere TBMM'ne geri gönderdiği metinde yer almadığı düşüncesiyle;⁷ aynı grup tarafından, katılımçılıktan uzak ve acele hazırlanmış yeni bir tasarı olduğu görülecektir.

⁶11.01.2005 tarihli TBMM Tutanağı: İrfan GÜNDÜZ: "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulurken -evvelce hepimiz biliyoruz- toprak su ve yol su elektrik gibi iki genel müdürlüğün işlevlerini yerine getirmek üzere, dağınıklığı giderip tek elden problemleri daha verimli çözmek üzere, iyi niyetle kurulmuş bir genel müdürlüktü. Gerçekten de güzel hizmetler ifa etti. Ancak, Avrupa Birliğine doğru yürüyen Türkiye'de, yerel ve yerinden yönetim anlayışı gittikçe önemini artırmaktadır.

12.01.2005 tarihli TBMM Tutanağı: Ömer ÖZYILMAZ: "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü yeni kurulmuş bir teşkilat değildir, daha önceden de vardı, ama, isimleri değişti, anlayışlar o gün değişti. Mesela, ilk önce Yol Su Elektrik ismi vardı, daha sonra Toprak Su ismini aldı, daha sonra değişik bir isim daha aldı, en son Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü oldu. Bir değişim söz konusu olmuştur şimdye kadar."

⁷5227 / GEÇİCİ MADDE 2. - Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri; araç, gereç, her türlü taşınır ve taşınmaz malları, bunlara ait ödeneklerle birlikte İstanbul dışında il özel idarelerine; İstanbul ilinde ise bu hizmetleri il hudutları dahilinde yapmak üzere İstanbul Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü merkez teşkilâtı, ulusal veya bölgesel düzeyde faaliyet gösteren araştırma enstitüleri ile Tarımsal Hidroloji Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğünün kadro ve pozisyonları ile birlikte personeli ve araç, gereç, taşınır malları ile hizmet binaları ve diğer taşınmaz malları ve bunlara ait ödenekler Tarım ve Köyişleri Bakanlığına; İstanbul dışındaki taşra teşkilâtı personeli buldukları illerdeki il özel idarelerine, İstanbul'da ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığına kadro ve pozisyonları ile birlikte devredilmiş ve bunlar da başkaca bir işleme gerek kalmaksızın bu kadro ve pozisyonlara atanmış sayılır.

3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunda geçen "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü" ibareleri İstanbul ilinde "İstanbul Büyükşehir Belediyesi", İstanbul dışında ise "il özel idaresi" olarak uygulanır.

Birinci fıkrada belirtilen tasfiye ve devir işlemleri Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu tarafından yürürlüğe konulacak esas ve usullere göre bir yıl içinde gerçekleştirilir."

TBMM'de yapılan tüm düzeltmelere karşın 5286 sayılı Yasa; yasama tekniği açısından izahı mümkün olmayacak kadar çelişkilerle dolu, bütünlükten yoksun, savunulma aşamasında içselleştirilmemiş, Cumhurbaşkanınca TBMM'ye iade edilen 5227, 5215 ve 5197 sayılı Yasalardaki gerekçeleri göz ardı eden, bu nedenle de, bir çok maddesi Anayasa'ya aykırı içerik taşımaktadır.

5227 sayılı Yasanın Geçici 2 inci Maddesinden farklı olarak, 5286 sayılı Yasada yer alan hükümler şunlardır:

- Devredilen iskan hizmetlerinin süreç içerisinde merkezi idarenin yürütmesi gereken bir kamu hizmeti olduğu fark edilmiş ve bu hizmetler merkezi bir idare olan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'na devredilmiştir.
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu gereği, Kocaeli ili de, İstanbul'un yanına eklenmiştir.
- Üst düzey yöneticiler ile avukatlara şahsa bağlı müşavirlik kadrosu verilmiştir.
- Merkezdeki Şube Müdürleri için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde 80 adet memur kadrosu tahsis edilmiştir.⁸
- Tasfiye ve devir işlemlerinde tek yetkili olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın, Bayındırlık ve İskân, İçişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşlerini alması hükmü getirilmiştir.
- Toplam 49 ana madde ile 9 geçici maddeden oluşan 3202 sayılı Yasanın Başbakanlık Tasarısında 38, 39, 43, 44, 45 inci maddeleri yürürlükten kaldırılırken; TBMM Tasarısında 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 45 ve 47 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilindiği üzere, 5227 sayılı Yasanın TBMM'ye iade edilen 49 uncu Maddesinde "9.5.1985 tarihli ve 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunla kurulan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmıştır." hükmü yer almaktadır.⁹

5227 sayılı Yasanın TBMM'ye iade edilen Geçici 1 inci Maddesinin (d) bendinde ise; "Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilâtının görev ve yetkileri, ulusal veya bölgesel düzeyde faaliyet gösteren araştırma enstitüleri ve laboratuvarlar hariç enstitü ve laboratuvarları ile üretim istasyonları bina, araç, gereç, taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları, bütçe ödenekleri ve kadroları ile birlikte olmak üzere personeli il özel idarelerine,... devredilmiştir." hükmü mevcuttur.

Cumhurbaşkanlığı'nın tek tek işaret ettiği maddeler itibariyle neredeyse yarısını kabul edilemez bulduğu 5227 sayılı Yasa, gerçekte, red gerekçelerine konu edilen maddeler yasanın tümünü ve ruhunu doğrudan hedef aldığı için, bir hukuk devletinde, hiçbir parçası itibariyle canlandırılmaz haldedir.¹⁰

⁸Yürürlükte olan KHGM Görevde Yükselme Yönetmeliği gereğince sınavla belirli ölçütlere göre Şube Müdürü olarak atanan personelin kadroları iptal edilirken (9 uncu derecede tahsis edilen 80 kadro bu amaçla oluşturulmuşsa da), Bakan onayı ile atanan Bölge Müdürü ve Daire Başkanı ve üstü üst düzey personele şahsa bağlı Müşavir kadrosu verilmesi, Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gibi, siyasal kadrolaşmanın da somut bir göstergesidir. Yönetici dışındaki personelin devri ise, tümüyle siyasi iradeye bırakılmıştır.

⁹www.cankaya.gov.tr

¹⁰Türkiye Yol-İş Sendikası, "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Kapatılmasına İlişkin Yasa Tasarısı Hakkında Rapor - Devleti Toprak ve Su Yönetiminden Kovma ve Federal Örgütlenmeye Doğru Büyük Adım Tasarısı Hakkında Rapor", Ankara, Kasım 2004., www.kamuyonetimi.org

Cumhurbaşkanı 5227 sayılı Yasanın 5, 6, 7, 8, 9, 11, 16, Geçici 1, Geçici 5, Geçici 6, Geçici 7, Geçici 8 ve Geçici 9 uncu maddeleri hakkında geri gönderme gerekçeleri olarak aşağıdaki hususları belirtmiştir:

“Merkezi yönetim ve yerel yönetimler, Devlet iktidarının örgütlenmesinde hizmeti ve coğrafyayı esas alarak iki temel parçayı oluşturmaktadır. Bu iki parçalı yapının yönetsel örgütlenmede farklı sonuçlara yol açmaması, birbirinden kopmaması, tekil devlet modeline zarar verecek biçimde ayrışmaması için, Anayasa’da “idarenin bütünlüğü” ilkesine yer verilmiş ve yerinden yönetim, devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmezliği ve yönetimin tümlüğü ilkeleriyle sınırlandırılmıştır. “İdarenin bütünlüğü” ilkesi, tekil devlet modelinde yönetim alanında öngörülen temel ilkedir. Bu ilke, yönetsel işlev gören ayrı hukuksal statülere bağlı değişik kuruluşların “bir bütün” oluşturduğunu anlatmaktadır.

Tekil devlet modelinde, tek bir egemenlik vardır ve tek yetkili devlettir. Devletin örgütsel yapısı parçalı bir görünüm sergilese ve devlet yetkisini kullanan birçok kamu tüzelkişisi olsa da, bunların arasındaki birlikteliği “idarenin bütünlüğü” ilkesi sağlamaktadır.

Parçalı yapıda olan yönetimde, “bütünlüğü” sağlamaya yönelik iki hukuksal araç, “yetki genişliği” ve “idari vesayet”tir. “Yetki genişliği” ilkesi, tek tüzelkişilik içinde yer alan merkezi örgüt ve birimler, “idari vesayet” ise, merkezi yönetim ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki “bütünlüşmeyi” sağlamakta, ayrışmayı, farklılaşmayı ve kopmayı önlemektedir.

“İdarenin bütünlüğü” ilkesi, merkezin denetimi ve gözetimi ile yaşama geçirilmektedir. Genel yönetimin taşra örgütlenmesi üzerindeki denetimi “hiyerarşik denetim”; yerinden yönetimler üzerindeki denetimi ise “vesayet denetimi”dir.

Yerinden yönetimin en önemli sakıncası, Devlet’in birliğini ve kamu hizmetlerinin tutarlılığını bozabilmesidir. Bu sakıncayı önlemek için Devlet’e ve onu temsil eden merkezi yönetime, yerinden yönetim kuruluşlarının eylem ve işlemlerini denetlemek ve gerektiğinde bozabilmek yetkisi tanınmıştır. Bu yetki, “idari vesayet” kavramı ile Anayasa’da yerini almıştır.

Bu anayasal sisteme karşılık incelenen Yasa ile,

- Merkezi yönetim, görev ve yetkileri sınırlandırılıp özel görevli durumuna düşürülürken, yerel yönetimler genel görevli kılınmakta,
- Merkezi yönetimin taşra örgütlerinin kimileri kaldırılırken kimileri yerel yönetimlere devredilmekte, böylece merkezi yönetim örgütsel ve işlevsel yönden zayıflatılmakta,
- “Yetki genişliği”ne dayanan güçlü merkezi yönetim yerine, “görev ayrılığı”na dayalı güçlü yerel yönetim yapılanmasının yolu açılmakta,
- Tekil devlet modeli yerine, “idari vesayet” zayıflatılarak “yerel” ağırlıklı devlet modeline geçilmesine olanak sağlanmakta,
- Kamu hizmetlerinin hemen tümünün yerleştirilmesinin ve özelleştirilmesinin yolu açılmaktadır.”

Cumhurbaşkanı özetle; yapılan düzenlemelerin ana amacının, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında ve ikinciler yararına yeni bir görev ve yetki bölüşümü yaratmak ve kamu hizmetlerinin özel sektöre gördürülmesi konusunda yönetime genel yetki vermek olduğunun anlaşıldığını belirtmiştir.

Bu durum, 5227'den ayrılarak, aynı bakış açısıyla gündeme getirilen 5286 sayılı Yasa için de geçerlidir.

Çünkü; iade gerekçesinde yer alan “Anayasa’da, hem yasama, yürütme ve yargı erki merkeze bağlanarak siyasal, hem de yönetim düzeneğinde merkez esas alınarak yönetsel yönden merkezîyetçilik benimsenmiştir.” saptamasına aykırı olarak; Devlet’e, dolayısıyla merkezi yönetime 3202 sayılı Yasa ile verilen; tarım arazilerinin amaç dışı kullanımına izin verme yetkisi, arazi toplulaştırması (mülkiyet değişikliği) yetkisi, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının yönetimi ve tahsisi yetkisi, köy yolları ve içmesuyu sistemlerini planlama ve yapım yetkisi, başka hiçbir makamın onay ya da izni aranmaksızın, 81 ayrı yerel idareye, il meclislerine terk edilmektedir.

Oysa, merkezi idare adına Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün üstlendiği;

- ülke topraklarının hangi amaçlarla nasıl ve kimlerce kullanılacağına karar verme;
- tarımsal amaçlı nüfus yerleştirme gibi son derece hassas nüfus işlerine yönelik işleri yapma;
- hiçbir yerel grubun uhdesine geçiremeyeceği yerüstü ve yeraltı su kaynaklarının halkın gereksinimleri doğrultusunda kullanılmasını yönetme;
- yerel çıkar gruplaşmalarının etkisiyle bir başka nüfus grubunu cezalandırma amacıyla kullanılabilir olan yol açma ve yol güvenliğini sağlama hizmetleri;

yaşamın en temel doğal kaynaklarının, toplumun barış içinde yaşaması için zorunlu olan adaletli ve dengeli biçimde kullanıma sunulması ile ilgili hizmetler olması nedeniyle ulusal niteliklidir ve Devlet eliyle yürütülmelidir.

Cumhurbaşkanı’nın iade gerekçesinde yer alan “kamu hizmetlerinin özel sektöre gördürülmesi konusunda yönetime genel yetki vermek” eleştirisi, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü için de geçerlidir.

Özelleştirme, yalnızca kamu kurum ve kuruluşlarına ait işletmelerin özel kişi ve kuruluşlara satılması değildir. “Taşeronlaşma ya da emanet işlerin azaltılarak işlerin özel kişi ve kuruluşlara yaptırılması” da bir özelleştirme yöntemidir. Köy Hizmetleri, Karayolları, Devlet Su İşleri Genel Müdürlükleri, yapıları gereği satılarak özelleştirilemeyeceği için, bu kuruluşları özelleştirmenin yolu, bu kuruluşlarca yerine getirilen hizmetlerin müteahhitlere ve taşeronlara yaptırılması olmuştur. Bu saptama, 5286 sayılı Yasanın tümüyle iadesi için de haklı bir gerekçe oluşturmaktadır. Yasanın 4 üncü maddesiyle değiştirilen 3202 sayılı Yasanın 41 inci maddesi, özelleştirmenin altyapısını hazırlar niteliktedir. Dolayısıyla, 5286 sayılı Yasa maddeleri ile yapılan düzenlemeler, Anayasa’da öngörülen tekil devlet yapısına, “idarenin bütünlüğü”, “yetki genişliği” ve “idari vesayet” ilkelerine ve kamu yararına uygun düşmemektedir.

Bu düzenlemeler, amaçlanmasa da, Anayasa’da öngörülmeven bir yönetim modeline geçilmesine neden olabilecek niteliktedir.

5286 Sayılı Yasa, Yasa Yapım Tekniğine Uygun Değildir.

Siyasi iktidarın, öncelikli gündemine aldığı Kamu Yönetimi “Reformu” içerisinde geçiremediği hükümleri, parçalayarak yasalaşturmaya çalışması mantığıyla katılımcı süreçler

işletilmeden ve özenle hazırlanmadan gündeme getirilen 21 Ekim 2004 tarihli Başbakanlık Tasarısı, TBMM’de Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından kurulan Alt Komisyon’da yeniden yazılmış, adı ve içeriği değişmiş, yeni bir yasa tasarısına dönüşmüştür.

Ortaya çıkan metnin öncelikle TBMM İctüzüğü’nün 35 inci ve 85 inci maddelerine aykırılığının incelenmesi gereklidir.

TBMM Genel Kurulu’nda “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı” yani TBMM Tasarısının maddelerinin görüşülmesine karşın; sayın milletvekilleri sık sık “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı” yani Başbakanlık Tasarısının adını kullanmıştır.

Değişiklik önergelerinin bazıları Başbakanlık Tasarının adıyla kabul edilmiş, TBMM İctüzüğüne aykırı duruma düşülmemesi için görüşülen TBMM Tasarının 9 maddesi (ayrıca 2 Ek, 8 Geçici Madde) olmasına karşın, 13 maddelik Başbakanlık Tasarısının Genel Gereğesi ve Madde Gereğeleri geçerli sayılmıştır. Bu durumda, 5286 sayılı Yasanın bazı maddelerinin gereğesi bulunmamaktadır.

5286 sayılı Yasada Geçici Madde 1’in 10 uncu fıkrasında, “Bu maddenin (b) ve (d) bentleri uyarınca, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde olup da Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığına devredilen taşınmazların mülkiyeti tapuda re’sen Hazine adına tescil edildikten sonra bu taşınmazlar anılan bakanlıklara tahsis edilmiş sayılır.” denilmesine karşın; gerek (b) gerekse (d) bentlerinde yalnızca Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na devir söz konusudur. Aynı madde içinde yapılan atıfların doğru yerlere yapılmaması yasa tekniğine uygun bir durum değildir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu’nun Geçici Madde 2’de yer alan “Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; büyükşehir belediye sınırları, İstanbul ve Kocaeli ilinde, il mülki sınıridir. Bu sınırlar içinde kalan köylerin tüzel kişiliği sona ererek mahalleye dönüşür. Tüzel kişiliği kalkan köylerin malvarlıkları hak, alacak ve borçları mahalle olarak katıldıkları belediyeye devredilir.” ibareleri, 5286 sayılı yasaya adını veren Köye Yönelik Hizmetlerin İstanbul ve Kocaeli için geçerli olmadığını göstermektedir. Çünkü, bu iki ilimizde köy kalmamıştır.

Ek Madde 2’nin birinci fıkrasında, Geçici Madde 1’in (a) bendi ile 9 uncu fıkrasında ve Geçici Madde 2’de “Kocaeli ilinde il sınırları dahilinde yapılmak üzere büyükşehir belediyesine” görev verilmekte ve devir yapılmakta; Ek Madde 2’nin son fıkrası ile Geçici Madde 3’te ise, “İzmit Büyükşehir Belediyesine” görev verilmekte ve devir yapılmaktadır. Oysa, 5286 sayılı Yasanın TBMM’de kabul edildiği tarihte İzmit Büyükşehir Belediyesi’nin adı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’dir ve yasadaki bu ibareler olmayan bir tüzel kişiliğe görev yüklemektedir.

5286 sayılı yasa ile 3202 içinde korunan (m) bendinde yer alan “Özel İskan Fonunu kullanmak ve bu fondan yapılan kaynak tahsisleri ile yatırımları gerçekleştirmek,” görevi, 4629 sayılı yasa ile Fonların kaldırılması nedeniyle, olmayan bir görevi devretmektedir.

Yasa tasarısı, her tasarıda olması gerektiği gibi, bir genel gerekçe ile madde gereğeleri eklerinden oluşmakla birlikte, madde gereğeleri doğrudan maddelerin tekrarlanmasından ibarettir. Hiçbir maddenin gereğesinde, ilgili maddeyle getirilen hükmün amacına,

kapsamına ve sonuçlarına ilişkin herhangi bir açıklama yoktur. Yukarıda belirtildiği gibi, 5286 sayılı Yasanın 9 maddesi (ayrıca 2 Ek, 8 Geçici Madde ile toplam 19 Madde) olmasına karşın, 13 maddelik Başbakanlık Tasarısının Genel Gereğesi ve Madde Gereğesleri geçerli sayıldığı için, Yasanın bazı maddelerinin gereğesi bulunmamaktadır.

İpucu elde edilebilecek tek bölüm, Genel Gereğesi bölümüdür.

Tasarının Genel Gereğesi bölümünde ise, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kaldırılması için gerçekdışı gereğesler yaratılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Bu açık çarpıtmalardan birisi de “mükerrerlikler” konusundadır. ¹¹ Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülen tarımsal altyapı hizmetlerinin yerel hizmetler olduğu ya da hantal bir yapıda önemli gelişmeler sağlanmadığı saptamasına da katılmak olanaklı değildir.

Sulama ana kanallarını yapmakla sorumlu olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2.6 milyon hektar sulamaya açmışken, ana kanallardaki suyu tarlaya ileten projeleri yürüten Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 1.3 milyon hektar alanı sulamaya açmıştır. İki kurum da, kendilerine verilen hedefin yarısına ulaşmıştır.

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü “sulama” hizmeti yapmamaktadır. Konu uzmanı bağlı örgüt olan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün de kapatılmasıyla Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, verimliliği artıran en önemli girdi olan ve % 70 oranıyla en yüksek su kullanım alanını oluşturan sulama konusunda yetkisiz kılınmaktadır.

Sulama yatırımlarının tamamlayıcısı olan ve DPT Müştesarlığı'nın eşgüdümünde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile hazırlanan ortak program çerçevesinde yalnızca Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından götürülen arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri, 1.000.000 hektar alana çıkmıştır.

¹¹Başbakanlık Tasarısı Genel Gereğesi: 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu ile 3155 sayılı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda öngörülen görevlerden sulama, toprak muhafaza, toplulaştırma ve tarım dışı amaçlı arazi tahsis gibi konulardaki işlerin Bakanlar Kurulunca belirlenen uygulama alanlarında Tarım Reformu Genel Müdürlüğüne yürütülmesini öngörmektedir. Böylece, anılan hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından mükerrerlik söz konusu olmaktadır.

Aynı şekilde, İl Özel İdaresi Kanununa göre il özel idareleri tarafından yürütülen bazı hizmetler bakımından da mükerrerlikler bulunmaktadır.

442 sayılı Köy Kanununun, köylerin mecburi işleri arasında saydığı köye kapalı yoldan içecek su getirmek, pis suların akıp gitmesi için üstü kapalı akıntı yapmak gibi görevler de DSİ Genel Müdürlüğü ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görev alanlarına girmektedir. Köylere içme suyu temini, 7488 sayılı Köy İçmesuları Hakkında Kanuna göre DSİ Genel Müdürlüğü'nün, 3202 sayılı Kanuna göre ise Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasındadır.

Benzer yetki mükerrerlikleri 3202 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (f) bendi ile 441 sayılı Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin (f) bendi gereğince Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının ana hizmet birimi olan Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü arasında da söz konusudur. Yine, 3202 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (k) bendinde geçen görevler, 441 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesinin (a) bendi ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı bünyesindeki Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğüne de verilmiş bulunmaktadır.

Örnekleri çoğaltılabilecek bu tür mükerrerliklerden dolayı hizmetlerin gereği gibi yerine getirilmesinde sorunlarla karşılaşmakta ve ortaya çıkan koordinasyonsuzluk sebebiyle hizmet sunumunda kalite düşmektedir.

Arazi Toplulaştırma çalışmalarının bir-birkaç köy yanı sıra, Ova bütününde yapılması ve özellikle Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile eşzamanlı planlama, programlama yapılması ve uygulanması zorunluluğu nedeniyle, konu il sınırları içerisinde değerlendirilememektedir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen sulama tesislerinin projelenmesinde, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen arazi toplulaştırma, drenaj, tarla içi yollar, tesviye, ıslah gibi hizmetlerin de, sulama tesisi projesi ile birlikte eşzamanlı olarak ortak projelenmesi gerekmektedir. Arazi Toplulaştırma Projesi hazırlanmadan DSİ sulama yatırımlarının uygulanması mümkün olmamaktadır. Çünkü kamulaştırma ödenekleri proje maliyetinin % 45'ne yakın bir maliyet yaratmaktadır. Ayrıca kamulaştırma ödeneği mülk sahibi adına bloke olmadan mülke müdahale edilememektedir. Dolayısıyla, büyük ova sulama tesislerinin planlaması ancak arazi toplulaştırma çalışmalarıyla olanaklıdır.

Arazi Toplulaştırma projeleri ile ortak tesisler için kullanılacak arazi, mülk sahiplerinden aynı olarak karşılanmaktadır. Böylece kamulaştırma ücreti ödenmeden, zaman kaybedilmeden, tesislerin uygulanması sağlanmaktadır. Dolayısıyla toprak kaynaklarının geliştirilmesi ve korunması ile ilgili yapılacak bütün çalışmalar havza bazında olup, idari sınır tanımamaktadır. Arazi toplulaştırma, tarla içi geliştirme hizmetleri, toprak ıslahı çalışmaları yetişmiş eleman, bilgi birikimi, masraf ve zaman gerektirici büyük yatırımlar olduğu için, bu hizmetlerin yerel yönetimlerce gerçekleştirilmesi çok zordur. Ayrıca, havza bazında planlama ve uygulama yapan iki kurum arasında yeterli eşgüdüm sağlanamamışken, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile 81 il arasında nasıl bir planlama ve uygulama birlikteliği gerçekleştirilecektir?

Mükerrerlik olduğu savlanan toprak etüt ve haritalama, toprak ve sulama suyu analizleri, araştırma çalışmaları yalnızca Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından verilmektedir.

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Bakanlar Kurulu kararı ile uygulama bölgesi ilan edilen yerlerde arazi toplulaştırması işlerini yapmaktadır. Bu alan, ülke yüzölçümünün % 5'inden azdır (İl düzeyinde yalnızca Şanlıurfa ile birkaç ilçe ve köy). Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ise ülke düzeyinde arazi toplulaştırması işlerini yürütmektedir. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün varlığı sorgulanmazken, bugüne kadar yapılmış olan toplam 460.000 hektar toplulaştırma sahasının 333.000 hektarını Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gerçekleştirmiştir.

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, belirlenen alanlarda tarım dışı amaçlı arazi tahsis görevini yürütmektedir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ise, ülke düzeyinde tarım dışı amaçlı arazi tahsis işlerini yürütmektedir. Üstelik, tarım dışı amaçlı karar verme konusunda uzmanlık gerektiren toprak etüt ve haritalama işlerinin onayında yalnızca Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü yetkili olduğu için, yapılan bir protokol gereği Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nce yapılan toprak etütleri Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce onaylanırsa geçerlilik kazanmaktadır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılmasına karşın, 3083 ve 3155 sayılı Yasalar yürürlükte kaldığına göre, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın arazi toplulaştırma, arazi ıslahı, toprak koruma, tarım dışı amaçlı arazi tahsis görevlerini ülke düzeyinde yürütmesi olanaksız olacaktır.

Gündemde olan, Gembos havzasından Beyşehir gölüne, ya da Göksu Nehri'nden Konya Havzasına su aktarılması projeleri incelendiğinde; Konya ve Isparta Valiliklerinin yanı sıra, bu değişikliklerden Karaman, Mersin, Burdur ve Antalya illerinin de etkileneceği görülmektedir. Bu tür projelerin başarılı olabilmesi için de bütüncül veri toplayıp değerlendirmek zorunludur. Veri sağlama ve kaynak koruma konularında mülki birimlerin yetersiz ve temelsiz bir örgütlenme modeli olduğu öteden beri bilinmektedir. Örneğin; Erzurum'un Pasinler Ovası'ndan

erozyonla harekete geçen alüvyonlar, Keban Barajını tehdit ediyorsa, bunu ölçmenin ve önlem almanın tek yolu, o havzayı bütün olarak gören bir modelde aranmalıdır. Büyük özverilerle, mülki bölünme bazında doğal kaynaklara ilişkin veriler toplanabilse de, mülki sınırlardaki değişikliklerin bu verileri yarayışsız duruma getirdiği sık gözlenen bir gerçektir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü; GAP Projesi, Ordu-Giresun Kırsal Kalkınma Projesi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Havza Geliştirme Projesi gibi il sınırlarını aşan havza bazında projeler yürütmektedir. Anılan Genel Müdürlüğün kapatılması, havza bazında yürütülen projelerin sonuçlandırılmamasına yol açacaktır.

Ülkemizde de toprak ve su kaynaklarını kullanma ve bunlar üzerinde denetim yetkisi ve görevi, yasalarla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. İl Özel İdareleri Yasası'nda böyle bir hüküm yer almamaktadır. Olmaması da gerekir, çünkü, Kayseri'de Kızılırmak suyunun kirlenmesine neden olan bir etkinliğin, Samsun'a değin tüm alt havzayı etkileyeceği kuşkusuzdur. Ama Çakmak Barajı'nda veya Bafra Deltası su ve toprak rejimlerinde bu yönde oluşacak bir değişikliğin Kayseri Valiliği tarafından izlenmesi ve önlem alınması beklenemez.

Yasanın uygulamada yaratacağı en olumsuz etkilerden biri de, hizmetlerin sunulmasında, yöre ve bölge farklılıklarının bundan böyle gözetilemeyecek olmasıdır. Bu yolla, gelir düzeyi ve vergi toplama oranı yüksek, buna karşın kullanılabilir arazi potansiyeli düşük olan bir ile aşırı tarımsal altyapı geliştirme ve kaynak koruma olanağı sağlanırken, arazi varlığı çok geniş, su kaynakları fazla ilgi isteyen, ama o ölçüde finansal olanağı bulunmayan bir başka yerel yönetimde, şu anda bile yeterince yürümeyen kaynak koruma projeleri tümünden durabilecektir. Bölgelerarası gelişmişlik düzeyi ve kaynak zenginliği farkları dikkate alınmadan hazırlanan bu yasanın, toplumsal huzursuzlukları körükleyici etkileri kaçınılmaz olacaktır.

Özetle; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlerin ulusal ve bölgesel nitelik taşıdığı kabul edilmekle birlikte, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü hizmetlerin yerel hizmetler olarak tanımlanmaya çalışılması, bilimsel gerçeklere, Anayasa ve Kalkınma Planı hükümlerine aykırıdır.

Ayrıca, ABD ve Almanya gibi eyalete dayalı federal hükümetlerde de bu hizmetlerin merkezi idare tarafından verildiği göz ardı edilmektedir.¹²

¹² ABD'de Toprak Konusundaki Kamu Örgütlenmesi: 1894 yılında Tarım Bakanlığı içerisinde Tarım Toprakları Dairesi kuruldu. 1933 yılında İçişleri Bakanlığı bünyesinde Toprak Erozyonu Servisi oluşturuldu. 1935 yılında Tarım Bakanlığı bünyesinde Toprak Koruma Servisi oluşturuldu. 1936 yılında Toprak koruma ve erozyon önleme, su kaynaklarını geliştirme görevleri Tarım Bakanlığı'na verildi. 1967 yılında Birleşik Devletler Toprak Koruma Servisi yeniden yapılandırıldı. 1994 yılında kurum Doğal Kaynakları Koruma Servisi (United States Department of Agriculture-Naturel Resources Conservation Service/USDA-NRCS) adıyla, Tarım Bakanlığı bünyesinde yeniden yapılandırıldı.

ABD Tarım Bakanlığı hizmetleri; Doğal Kaynaklar ve Çevre Müsteşarına bağlı Doğal Kaynakları Koruma Servisi ile Orman Servisi; Çiftlik ve Dış Tarım Hizmetleri Müsteşarına bağlı Çiftlik Hizmetleri Ajansı, Dış Tarım Servisi, Risk Yönetimi Servisi; Kırsal Kalkınma Müsteşarına bağlı Kırsal Kalkınma Ajansı, Kırsal Yerleşim Servisi, Kırsal Fayda Servisi eliyle yürütülmektedir. Ayrıca Gıda, Beslenme ve Tüketici Hizmetleri Müsteşarı, Gıda Güvenilirliği Müsteşarı, Araştırma, Eğitim ve Ekonomi Müsteşarı ile Pazarlama ve Düzenleyici Programlar Müsteşarı mevcuttur. Doğal Kaynakları Koruma Servisi bünyesinde Ulusal Toprak Etüt Merkezi, Ulusal Su Yönetimi Merkezi gibi birçok merkez vardır. 54 eyalette ulusal ofis, 54 eyaleti kapsayacak şekilde merkez, doğu ve batı olmak üzere 3 bölgesel ofisi, her eyalette il ofisleri vardır.

ABD; toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda halen ulusal, bölgesel ve yerel birimleri olan bir kurum ile hizmet götürürken, Türkiye'nin bu hizmetleri tümüyle yerel yönetimlerin inisiyatifine bırakması kabul edilemez.

Toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik tarımsal altyapı hizmetlerinin ulusal ve bölgesel düzeyde yürütülmesi gerçeği ortada iken, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'nun değişikliklerini göz ardı eden 5286 sayılı Yasada atıfta bulunulmaması nedeniyle, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bu konularda görevsiz ve yetkisiz kılınması doğru değildir.

İl özel idarelerinin köy yollarının yapımı ile ilgili görevi ise, anılan kurumla mükerrerlik değil, işbölümü ve işbirliğinin hukuki zeminini oluşturmaktadır. İdareler arasında işbölümü ve işbirliğini “mükerrerlik” olarak görmek, devlet yönetimini zaafa uğratmak demektir. Kaldı ki, il özel idarelerinin ülke genelinde toplam 7.000 kişiden ibaret olan personeli içinde teknik personel bulunmadığı gibi, bu idarenin yatırım uygulama deneyimi de yoktur. Her biri bir diğerinden farklı özellikler ve sorunlar sergileyen 81 İl özel idaresinin, ülke genelinde dengeli götürülmesi gereken böyle bir hizmeti uygulama olanağı da bulunmamaktadır. İl özel idareleri bütçeleri arasındaki mevcut dengesizlik de, iller arası gelişmişlik farklarını artıracaktır. Yine, iki ilin komşu iki beldesini birleştiren yollarda olduğu üzere, ülkesel ölçekte standart sağlanabilmesi olanaksızlaşacaktır. Çünkü beldelerden birinin önceliği bu yolun açılması ve niteliğinin yükseltilmesi iken, diğeri çok başka bir konuya öncelik verebilecek, ortak noktayı kuracak bir organ bulunamayacaktır.

5286 sayılı yasa ile yol ve içme suyu gibi sosyal altyapı hizmetlerinin yerel yönetimlere devri sürecinde; strateji ve politikaların belirlenmesi, standartların oluşturulması, envanterlerin tutulması, eğitim hizmeti verilebilmesi amacıyla merkezi yönetim bünyesinde bir birim oluşturulmamıştır. Oysa, hizmetlerin devredileceği birimlerin bağlı olduğu Bakanlık bünyesinde kurulabilecek bir birim sayesinde, hizmetlerde ülke düzeyinde birliktelik sağlanabileceği gibi, sosyal altyapıya ilişkin taşra teşkilatının devrinde olası sorunlar en aza indirilebilirdi.

442 sayılı Köy Kanunu kapsamında, içme suyu ve kanalizasyon yapımı görevleri konusunda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne vurgu yapılmasına karşın, mükerrerliğin yalnızca bir kurumun kapatılma gerekçesi olarak kullanılması, hukukun genel ilkelerine ve hakkaniyete aykırıdır.

Altını çizerek vurgulanması gereken nokta ise, 442 sayılı Köy Kanunu'nda sayılan görev ve hizmetler yürürlükte iken, 5286 sayılı “Köye Yönelik Hizmetler Yasası”nın çıkarılması ile gerçek anlamda mükerrerliğin yaratılmış olduğudur.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü ile mükerrerlik olduğu savlanan konu, Sulama Kooperatiflerine yönelik hizmetlerdir. Yapılan işlemler incelendiğinde bu konuda bir mükerrerlik olmadığı görülecektir. Eğer savlandığı gibi bir mükerrerlik var ise, bu durum DSİ sulamaları için de geçerli sayılmalı ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Anayasanın 45 inci maddesi Devlet'i “tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek...” ile görevli saymıştır. Bu Anayasal görev 441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Kuruluş KHK'sının (t) bendinde, “Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve bu konu ile ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,” ifadesiyle yer almıştır. Aynı Anayasal görev, Bakanlığın bağlı kuruluşu olan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 3202 sayılı Kuruluş Yasası'nın 2 inci maddesinin (g) bendinde “Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını

sağlamak, denetlemek ve bu konu ile ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,” ifadesiyle yer almıştır.

Alanı düzenlemek üzere ilk kez 11 Mart 1989 tarihli “Tarım Alanlarının Tarım Dışı Gaye ile Kullanılmasına Dair Yönetmelik” yayımlanmıştır. 1993 yılında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bakanlıktan ayrılarak Başbakanlığa bağlanmıştır.

1998 yılında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, bu yönetmeliğin yürütme yetkisini Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne devretmiş ve bir gün sonra Devlet Bakanlığı tarafından yeni yönetmelik yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Nitelikli tarım arazilerine sanayi tesisi kurulması için istisnaları genişleten düzenlemelerin iptali amacıyla TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası’nın açtığı dava sonucu, Danıştay’ın “Bir Bakanlığın kendi yetkisini bu yolla başka bir kuruma devredemeyeceği gerekçesiyle” yönetmeliği tümüyle iptal etmesi sonrası, yasal boşluk oluştuğu gerekçesiyle, ilgili İdare, yaklaşık altı ay işlem yapamamıştır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Devlet Bakanlığı tarafından ortaklaşa yeni bir yönetmelik yayımlanmıştır.¹³

Alana yönelik hizmetler halen, 13 Haziran 2003 günlü ve 25137 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış “Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik” kapsamında, Bakanlık ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından işbirliği içerisinde yürütülmektedir.

İptal nedeniyle hizmet verilemeyen süreçte, Bakanlığın içinde bu görevi yapacak uzman birimi olmaması nedeniyle (Bu görev, yasal açıdan ‘mükerrerlik olduğu savlanan’ Tarım Reformu Genel Müdürlüğü’ne verilmemiştir.) Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü içinde 2001 yılında Tarımsal Arazileri Değerlendirme Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Bu konuda yaşanan sorunun özü, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün o dönemde Başbakanlığa bağlı olması nedeniyle, 441 sayılı KHK’ya atıfta bulunmadan Yönetmelik değişikliği yapması idi. 2002 yılında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tekrar Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’nın bağlı kuruluşu olduğu için bu konuda sorun kalmamıştır.

Ayrıca, anılan yönetmelik incelendiğinde yaşanan sorunu aşmak için yasal sınırlar zorlanarak kurulan¹⁴ Daire Başkanlığı’nın işlevi de farklıdır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, halen, tarım dışı amaçlı arazi tahsisi konusunda toprak etütlerini yapan ve vereceği görüş doğrultusunda gerekli izinlerin verildiği tek yetkili kurumdur.¹⁵

¹³10 Ağustos 2001 tarih ve 24489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik

¹⁴441 sayılı KHK’nın 10 uncu Maddesinin (a) bendine göre; “Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılması için prensip ve esasları belirlemek, bu konuda Bakanlık dışındaki ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak,” görevi, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü’nün görevleri arasındadır. 5286 sayılı Yasanın Genel Gereğesi’nde belirtildiği üzere Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nün bu konuda yasal bir yetkisi yoktur.

¹⁵13.06.2003 tarih ve 25137 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmeliğin 5 inci Maddesi: “... 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun ve buna bağlı olarak yürürlüğe konulmuş bulunan Tüzüğün yetki verdiği teknik elemanlarca, “TE- Standart - 1” dahilinde toprak etütleri yapılmak üzere, ilgili Bölge Müdürlüklerine gönderilir.” Genel kurul görüşmelerinde belirtilenin aksine, görüleceği üzere toprak etüt işini her bölüm Ziraat Mühendisi yapamamaktadır.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası'nın açtığı iptal davası hakkında Danıştay 10 uncu Dairesi, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü olmadan yalnızca Tarım İl Müdürlükleri tarafından mutlak tarım alanlarının belirlenemeyeceğine yönelik yürütmeyi durdurma kararı vermiştir.¹⁶ Bu karar bile, Bakanlığın yerel örgütünün yetkilerinin sınırlarını anımsatırken, bu görev ve yetkinin tümüyle yerel yönetimlere devrinin yaratacağı hukuksal sorunlar açıkça görülebilir.

Yasanın Genel Gereğesi'nde "Örnekleri çoğaltılabilecek bu tür mükerrerliklerden dolayı hizmetlerin gereği gibi yerine getirilmesinde sorunlarla karşılaşmakta ve ortaya çıkan koordinasyonsuzluk sebebiyle hizmet sunumunda kalite düşmektedir." saptamasını yapan siyasal iktidardan beklenen, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kapatmak üzere zorla mükerrerlik savı üretmesi değil, yaşanan mükerrerlikleri hızla çözmesi olmalıdır.¹⁷ Bu bağlamda, bürokratik işlemleri arttıran 13.06.2003 tarihli Yönetmeliği değiştirmek ve Bakanlık içerisinde yaşanan ikili bürokrasiyi ortadan kaldırmaktır. Bu işlem için de bir yasaya ihtiyaç bulunmamaktadır. Bakanlık bünyesinde çözülecek bir sorunun TBMM gündemine getirmenin TBMM ek yük getirmekten başka bir anlam ifade etmemektedir.

Özetle, belli kesimlere özel yönetmelik değişiklikleri nedeniyle, denge-fren mekanizmalarına dayalı, demokratik ve yargısal denetimin görece etkili olduğu merkezi yönetim, yerli-yabancı ortaklı şirketler karşısında kamu yararının tarafsız koruyucusu olarak davranma gücünü önemli ölçüde yitirmiştir. Böyle küresel-yerli ittifaklı bir çıkar ve baskı gücünün, 81 ayrı yerel meclisi nasıl kolay etkileyebileceğini tahmin etmek hiç de zor değildir.

5286 sayılı Yasa ise, toprak ve su kaynaklarının yönetimini tümüyle il meclislerine terk ederken, hiçbir denetleme ve frenleme mekanizması öngörmeyerek, toprak-su yönetimini küresel-ulusal-yerel çıkar ittifakının doğrudan kontrolüne vermeye yönelmiş bulunmaktadır.

5286 sayılı yasa ile, birtakım yetkiler genel olarak İl Özel İdarelerine bırakılırken, aynı nitelikteki bazı yetkiler, adları tasrih edilmek suretiyle İstanbul ve Kocaeli Büyükşehir Belediyelerine bırakılmaktadır.

¹⁶ www.zmo.org.tr

¹⁷ Anılan yönetmelik çerçevesinde yaşanan ikili bürokrasiye örnek olarak 4 üncü madde incelenebilir: "Bu Yönetmeliğin 2 nci maddesinde belirtilen kanunlar kapsamı dışında kalan alanlarda, her ölçekteki bölge planları, çevre düzeni planları, nazım imar planları, mevzii imar planları, uygulama imar planları ve bunların eki imar planları ile yerleşim alanlarındaki ilave imar planları için ihtiyaç duyulan arazinin tarım dışı amaçlı faaliyetlere tahsisi İl Müdürlüğünün iznine tabidir. Bölge planları, çevre düzeni planları ve nazım imar planları gibi küçük ölçekli planlar hazırlanmadan önce ilgili kuruluşlar, planlanacak alanların sınırlarını gösteren 1/25.000 veya daha büyük ölçekli haritalarla birlikte, İl Müdürlüğüne müracaat eder. İl Müdürlükleri hazırlayacakları tarımsal özellikleri gösterir raporla birlikte, müracaatları toprak etütleri yapılmak üzere, ilgili Bölge Müdürlüklerine gönderir. Bölge müdürlüklerince hazırlanan toprak etüt raporu ve haritaları tarım dışı faaliyetlerle ilgili izinlendirme için, İl Müdürlüğüne gönderilir. İl Müdürlüğü kararını gereği için ilgili kuruluşa, istatistik bilgi derlenmesi için Bakanlığa ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirir."

5216 sayılı Yasa'nın Ulaşım Hizmetleri başlıklı 9 uncu maddesinde ise, tek yetkili olmak bir yana, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılacağı ulaşım koordinasyon merkezinin kurulacağı belirtilmekte, "trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler"e değinilmesine karşın, köyler mahalleye dönüştürüldüğü için "köy yolları"ndan bahsedilmemektedir.

Cumhurbaşkanı'nca TBMM'ye iade edilen 5215 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin (a) bendinde, "Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak" Belediyenin yetkileri ve imtiyazları arasında yer almış; 14 üncü maddede Belediyenin görev ve sorumlulukları arasında "Belediye, kanunlarla münhasıran başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahallî müşterek nitelikteki her türlü görev ve hizmeti yapar veya yaptırır, gerekli kararları alır, uygular ve denetler." denilmekle birlikte, toprak kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi ile tarımsal altyapıya ilişkin bir görev açıkça sayılmamıştır.

Yine, Cumhurbaşkanı'nca 14 üncü maddesinin 2 inci fıkrasının iptali için Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açacağını belirterek, yayımlanmak üzere Resmi Gazete'ye gönderilen ve yasalasın 5272 sayılı Belediye Kanunu'nda da, toprak kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi ile tarımsal altyapıya ilişkin bir görev açıkça yer almamıştır.

Dolayısıyla, Genel Gereğede yer alan bu hizmet alanlarında tek yetkili ve tek uzmanlık birimi Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'dür. 'Mükerrerlik' savı gerçeği yansıtmamakta, zorlama gereğede üretmenin bir sonucundan ibaret kalmaktadır.

5286 Sayılı Yasanın Adında "Bazı Kanunlarda Değışiklik Yapılması" İbaresinin Yer Almasına Karşın, Tasarı 3202 Dışında Hiçbir Yasada Değışiklik Yapmamış, Yeni Mükerrerlikler Yaratmıştır.

Yasanın adında "Bazı Kanunlarda Değışiklik Yapılması" ibaresinin yer almasına karşın, 3202 sayılı Yasa dışında hiçbir yasada değışiklik yapılmamaktadır.

Başbakanlık Tasarısının Genel Gereğesi 5286 sayılı Yasa için de geçerli sayıldığına göre, gereğede yanlış belirtilen "mükerrerlikler" sorunu giderilememiş, aksine gerçede anlamda yeni tekrarlar ortaya çıkmıştır.

Örneğın; 441 sayılı KHK'nın 2 inci maddesinin (e) bendinde yer alan "Kırsal yerleşme birimlerinin yol, su, kanalizasyon, elektrik, iskan ihtiyaçlarını karşılamak, bunların ekonomik ve sosyal tesislere, sağlıklı ve modern fiziki yerleşme imkanlarına kavuşmalarını sağlayacak politikaları geliştirmek, arazi toplulaştırılması yapmak ve bunlarla ilgili araştırma, envanter, plan, proje yapmak ve yapılmasını sağlamak,", (t) bendinde yer alan "Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak." görevleri Tarım ve Köyışleri Bakanlığının görevleri arasında kalmıştır.

Böylece, yukarıda sayılan hizmetler, aynı anda, hem merkezi, hem de mahalli hizmet olarak sayılmış; hem merkezi yönetim, hem de yerel yönetimler bu konuda aynı anda görevli ve yetkili kılınmıştır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne Yapılan Atıflar Sorun Yaratacaktır.

5286 sayılı Yasanın 6 ncı maddesinde, “Mevzuatta Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yapılan atıflar, devir durumuna göre Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, il özel idaresi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi veya İzmit Büyükşehir Belediyesine yapılmış sayılır.” denilmektedir.

Yürürlükteki mevzuat gereği Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne atıf yapan düzenlemelere örnek olarak; 4707 sayılı Yasa'yı, Organize Sanayi Bölgeleri Yerleşimi Yönetmeliği'ni ve Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği'ni irdeleyelim.

29.06.2001 tarihinde kabul edilen 4707 sayılı Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun, 3 Mart 1340 (1924) Tarihli ve 431 Sayılı Kanunla Hazineye Kalan Taşınmaz Mallardan Bazılarının Zilyedlerine Devri Hakkında Kanun ile Mülga 2613 ve 766 Sayılı Kanunlarla Hazine Adına Tescil Edilen Miktar Fazlalıklarının İlgilerine Devrine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 2 inci maddesinde “Bu Kanuna göre satılan tarım arazileri on yıl süre ile tarım dışı amaçlarla kullanılamaz, bu husus tapu kütüğünün beyanlar hanesine yazılır. Bu süre sonunda tarım dışı amaçla kullanım Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünden alınacak izne tâbidir.” hükmü yer almaktadır. 4707 sayılı Yasa, bu görevi merkezi bir idareye vermiş iken, 5286 ile “Devlet tüzelkişiliği”nden “Yerel idare tüzelkişiliği”ne devredilen hizmetlerin nasıl yürütüleceği belirsiz duruma gelmektedir.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 4 üncü maddesine göre, “OSB, Yer Seçimi Yönetmeliğine göre uygun görülen yerlerde Bakanlığın onayı ile kurulur.” 21.05.2001 tarih ve 24408 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesinin (a) bendinde yer alan, “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Merkez ve Yerel Teşkilatları: 1/100.000 ölçekli Toprak Kaynağı Envanter Haritasından, 1., 2., 3. sınıf tarım alanları, meralar; ayrıca gölet, sulama alanları ve drenaj tesislerini gösterir harita” hükmü ile, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Merkez ve Yerel Teşkilatları temas kurularak belirtilen bilgi ve belgelerin il veya ilçe geneli için temin edileceği kurumlar arasında yer almaktadır. Yönetmeliğin 24 üncü maddesinde atıfta bulunulan ekli listede belirtilen kuruluşlar, ilgili belediye dışında, aralarında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün de yer aldığı tümüyle “merkezi idare”nin görevlerini yürüten kurumlardır. Tasarının yasalaşması durumunda, “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü” yerine “İl Özel İdaresi ile İstanbul ve Kocaeli için Büyükşehir Belediyesi” ibarelerinin konulmasının yaratacağı sorunlar açıkça ortadadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 12 inci maddesinde; “Su, toprak vb. analizlerde, tartışmalı durum olması halinde tanık numuneye başvurulabilir. Yetkili uzman kurum ve kuruluşlardan görüş alabilir.”; Ek V - Duyarlı Yörelere - Korunması Gereken Alanlar başlığının (b) bendinde, “Tarım Alanları: Tarımsal kalkınma alanları, sulanan, sulanması mümkün ve arazi kullanma kabiliyet sınıfları I, II, III ve IV olan alanlar, yağışa bağlı tarımda kullanılan I. ve II. sınıf ile, özel mahsul plantasyon alanlarının tamamı,” ibareleri yer almaktadır. Ülkemizde, ülke genelinde toprak etüt ve haritalama işlerini ve arazi kullanma kabiliyet sınıflamasını yapan tek kurum Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'dür. Bu Genel Müdürlüğün kapatılması, ülke düzeyinde standart uygulamaları ortadan kaldıracak ve kargaşa yaratacaktır.

5197 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 7 inci maddesinin (a) bendine göre, "Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek", (b) bendine göre "Kanunların il özel idaresine verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, yasak koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.", İl Özel İdaresinin yetkileri ve imtiyazları arasındadır. 5286 sayılı yasanın 3 üncü maddesinin v) bendine göre "Toprak etüdü ve her türlü toprak analizleri, sınıflandırmaları ve toprak harita raporlarını yapmak, yaptırmak,", 3202 sayılı yasanın (g) bendine göre "Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve bu konu ile ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak," hizmetinin (görevinin) İl Özel İdaresi ile İstanbul ve Kocaeli için Büyükşehir Belediyesine devrinin hukuk devleti adına yaratacağı sorunlar ortadadır.

Ortaya çıkacak sonuç; 81 adet İl Özel İdaresinin (ayrıca İstanbul ve Kocaeli'nde Büyükşehir Belediyelerinin) yetkileri ve imtiyazlarına dayanarak ayrı ayrı "Tarım Alanlarının Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik" çıkarabilmeleri olacaktır. Bu durum, merkezi idarenin genel düzenleme yetkisinin yerele devrinin yaratacağı sorunların en somut örneklerinden birisidir.

5286 Sayılı Yasa ile 3202 Sayılı Yasanın Adının "Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun" Olarak Değiştirilmesine Karşın, 3 üncü Maddede Yer Alan Hizmetlerin Bir Çoğu Köye Yönelik Hizmet Değildir.

Plan ve Bütçe Alt Komisyon Gereğesinde; "3202 sayılı Kanunda teşkilata ilişkin hükümlerin kalmasının doğru olmayacağı, fakat bu hükümlerin net olarak belirlenmeden yürürlükten kaldırıldığını belirtmenin belirsizliğe ve tereddütlere yol açabileceği, üstelik teşkilatla ilgili hükümlerin görevlerle içiçe geçmiş olduğu vurgulanmıştır. Bu sakıncaları gidermek için, zaten Tasarı ile adı değiştirilen 3202 sayılı Kanunun yalnızca köylere yönelik hizmetleri düzenleyecek hükümleri içerecek şekilde değiştirilmesi kabul edilmiştir." ifadeleri yer almaktadır.

Ancak, tüm duyarlılığa karşın, 5286 sayılı Yasanın 3 üncü maddesine göre Köye Yönelik Hizmetler olarak sayılan hizmetlerden bir çoğu köye yönelik hizmet değildir. Örneğin; ¹⁸

¹⁸5286 / MADDE 3.- 3202 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin başlığı "Hizmetler" şeklinde, maddede geçen "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri" ibaresi "Köye yönelik hizmetler" şeklinde değiştirilmiş; (r) bendinde geçen "ve görevleri" ibaresi ile (u) bendi madde metninden çıkarılmış; (j) bendine aşağıdaki paragraf birinci paragraf olarak eklenmiş ve maddeye aşağıdaki bentler ilave edilmiştir.

Yağışların ve sel sularının zararlarını önleyici ve depolayıcı tarım arazileri için sulama suyu ve hayvanlar için içme suyu sağlanmasına yönelik gölet ve diğer tesisleri yapmak ve yaptırmak,

ü) İçme suyu tahlilleri ile toprak ve bitüm deneylerini yapmak, yaptırmak,

v) Toprak etüdü ve her türlü toprak analizleri, sınıflandırmaları ve toprak harita raporlarını yapmak, yaptırmak,

y) Evvelce dağıtılan toprakların dağıtım tarihindeki mer'i mevzuat hükümlerine uygun olarak işletilmeyenlerinin geri alınması ile ilgili işlemleri yürütmek,

z) Yerleşme birimlerinde çevre sağlığı hizmet ve düzenlemelerini gerçekleştirmek.

3202 sayılı Yasanın 2 inci maddesinin (b) bendinde yer alan “Kalkınma plan ve programlarında yer alan ilke ve politikalara uygun bir şekilde, toprak ve su kaynaklarının verimli kullanılmasını, korunmasını, geliştirilmesini sağlamak, çiftçilerin hizmetine götürmek üzere gerekli araştırma, etüt, hizmet ve yatırımlara ait program ve projeleri yapmak ve yaptırmak, bunlardan tasvip edilenleri uygulamak ve uygulattırmak,” görevi, Anayasanın 44 ve 45 inci maddeleri doğrultusunda 441 sayılı KHK ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na, 3202 sayılı Yasa ile bağlı kuruluş olarak Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne verilen ve köy-kent ayrımı yapmaksızın tüm ülke topraklarını kapsayan merkezi bir görev-hizmettir

3202 sayılı Yasanın 2 inci maddesinin (e) bendinde yer alan “askeri garnizonlara sağlıklı, yeterli içmesuyu ve kullanma suyu tesislerini yapmak, geliştirmek ve yapımına destek olmak, sondaj kuyuları açmak, ... suları; ... askeri garnizonlara tahsis etmek ve tahsis şeklini değiştirmek,” görevi-hizmeti köye yönelik bir hizmet değildir.

3202 sayılı Yasanın 2 inci maddesinin (o) bendinde yer alan “Serbest göçmen işlerini yürütmek, özel kanunlar gereğince iskanlı göçmen kabul etmek,” görevi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nın sorumluluğuna bırakılsa da, Türk soylu göçmenlerinin iskanında görüleceği üzere, kesinlikle köye yönelik bir hizmet değildir.

3202 sayılı Yasanın 2 inci maddesinin (g) bendinde yer alan “Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve bu konu ile ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,” görevi, köy-kent ayrımı yapmaksızın tarım alanlarında izinsiz yapılaşmayı önleyen ve tüm ülke topraklarını kapsayan merkezi bir görevdir.¹⁹

5286 sayılı yasanın 3 üncü maddesinin (v) bendinde yer alan “Toprak etüdü ve her türlü toprak analizleri, sınıflandırmaları ve toprak harita raporlarını yapmak, yaptırmak,” görevi, köy-kent, orman-mera ayrımı yapmaksızın tüm ülke topraklarını kapsayan merkezi bir görevdir.

3202 sayılı yasanın 2 inci maddesinin (p) bendinde yer alan “Kiraya verilecek hazine arazisi genişliğini, kira bedelini ve kiralayacak olan topraksız veya yeterli toprağı olmayan çiftçileri tespit etmek ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazinin tespit, tayin ve her türlü ölçü işlerini yapmak ve Hazine adına tescil işlemlerini yaptırmak ve evvelce dağıtılan arazilerde tashih, islah ve istirdat işlemlerini yapmak, mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisini yapmak, ayrıca lüzumlu hallerde bunlardan ihtiyaç fazlalarının tespiti ile Hazine adına tescilini sağlamak,” görevi, Anayasanın 44 ve 45 inci maddeleri ile Devlet’e yüklenen bir görev ve hizmettir.

5286 Sayılı Yasanın 3 üncü Maddesi ile 3202 Sayılı Yasanın 2 inci Maddesindeki Görevler, Bazı Değişikliklerle Hizmet Adı Altında Sayılmış, 3202 Sayılı Yasada Yer Alan Ana Hizmet Birimlerinin Bazı Görevlerinin 3 üncü Maddeye Taşınması Sürecinde Yeterince Titiz Davranılmamış, Uygulama Aşamasında Gerekli Olan Bazı Görevler Mülga Sayılmıştır.

¹⁹13.06.2003 tarih ve 25137 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, “Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik”, 2 inci maddesinde Kapsamını; “Bu Yönetmelik, tarım arazilerinin korunması ve yerleşim birimlerinin kurulması, geliştirilmesi, askeri, sanayi, ulaştırma, eğitim, sağlık, turizm, depolar, antrepolar, haberleşme, sportif ve tarımsal tesisler ile diğer amaçlar için kullanılmasına ihtiyaç duyulan tarım arazilerinin, tarım dışı amaç ile kullanılmasına izin verilmesiyle ilgili hususları kapsar.” şeklinde belirlemiştir. Yönetmeliğin 9 ve 10 uncu maddeleri de hizmet alanının köylerle sınırlanmadığını göstermektedir.

Örneğin; 5286 sayılı yasanın 3 üncü maddesinin (y) bendi ile 3202 sayılı yasanın 9 uncu maddesinin (l) bendinde yer alan “Evvelce dağıtılan toprakların dağıtım tarihindeki meri mevzuat hükümlerine uygun olarak işletilmeyenlerinin geri alınması ile ilgili işlemleri yürütmek,” köye yönelik hizmetler arasında sayılmış; 5286 sayılı yasanın 5 inci maddesi ile kaldırılan 3202 sayılı yasanın 9 uncu maddenin (k) bendinde yer alan “Evvelce dağıtılan arazilerde Danıştay, mahkeme ve idare kararları gereğince yapılması lüzumlu tashih ve ıslah işlemlerini dağıtım tarihindeki meri hükümlere göre yürütmek,” hizmeti mülga sayılmıştır. Oysa, yapılması lüzumlu tashih ve ıslah işlemlerini yapmadan, yalnızca geri alma işlemlerini yürütmek eksik, dolayısıyla yanlış işlem olacaktır.

Yine, 3202 sayılı yasanın 12 inci maddesinin (c) bendinde yer alan “Sulu ve kuru tarım arazilerinde toplulaştırmaya uygun arazi sahipleri çoğunluğunun isteğine bağlı arazi toplulaştırılması için; etüt, planlama, program ve projelerini hazırlamak, hazırlatmak, tasdikini yapmak, uygulama işlerini yapmak, yaptırmak. Toplulaştırma sonucunda verilen yeni parselleri maliklerin adına tescil ettirmek, ifraz işlerine konu olmasını önlemek için tapu siciline şerh vermek ve uygulamada gerekli görüldüğü zaruri hallerde kamulaştırma yapmak. Toplulaştırma esas ve usullerinin nasıl yapılacağını yönetmelikle belirlemek.” hükümleri mülga sayılmıştır.

Oysa, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Arazi Toplulaştırma Tüzüğü gereği, “isteğe bağlı” toplulaştırma yapabilmektedir. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ise, 3083 sayılı Yasa gereği “zorunlu” toplulaştırma da yapabilmektedir. Bu maddenin, 3202 sayılı Yasada mülga Topraksu Genel Müdürlüğü'nden devreden yetkileri de düzenleyen Geçici Maddeler ile birlikte yürürlükten kaldırılması, yürütülecek hizmetlerde belirsizliğe yol açabilecektir.

5286 Sayılı Yasanın Tümü ve Bazı Maddeleri Anayasaya Aykırıdır.

Kamu hizmeti; toplumsal gereksinimlerin giderilmesi için ortaklaşa alana sunulan hizmettir. Ortaklaşa alana sunulduğu için bir rekabet söz konusu olamaz; olabildiğince daha fazla insanın yararlanması amacını güder. Kamu hizmeti, doğası gereği kâr ve piyasa süreçlerinin dışında, sadece kamu kurum ve kuruluşlarınca yerine getirilebilir. Kamu hizmetinin genel ilkesi süreklilik, eşitlik ve tarafsızlıktır.

Anayasa Mahkemesi'nin 28.6.1995 gün, 1995/23 sayılı Kararında belirtildiği gibi, en geniş tanımına göre kamu hizmeti; “Devlet ya da diğer kamu tüzelkişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinliklerdir.”

Her kamusal bir gereksinimi karşılamaya yönelik etkinlik, kamu hizmeti sayılamaz. Kamusal bir gereksinimi karşılamaya yönelik olan bir etkinliğin bir kamu hizmeti sayılabilmesi için bu etkinliğin siyasal organlarca, yasama organınca, kuşkusuz başta Anayasa koyucu tarafından bir kamu hizmeti olarak kabul edilmiş olması gerekmektedir. Kamu hizmetinde ölçüt, kamu yararadır. Bu nedenle tüm özel çıkarların üzerindedir.

Yol, içme suyu ve tarımsal altyapı hizmetlerinin mahalli müşterek hizmetler olup olmadığı tartışılmalıdır. Kamu malları; özel malların aksine, aynı anda bir çok yurttaşın kullanımına olanak sağlayan, herhangi biri tarafından kullanılması başkalarının kullanımını engellemeyen, kullanımları engellenemez mallardır. Temiz hava gibi, yol, toprak ve su birer

kamu malıdır. Kamu malları, mahalli ortak hizmetler kapsamında değerlendirilemez, herkesin malıdır. Toplumun geneline hitap eden kamu mallarının eşitsizliğe yol açmayacak şekilde tüm yurttaşlarca ortak kullanımında, ortak iradenin ve katılımın açığa çıkması, ölçek ekonomisi dikkate alınarak ulusal düzeyde etkin kaynak dağılımının sağlanması, fayda ve maliyetin herkes tarafından paylaşılmasının garanti altına alınması için devlet müdahalesine, dolayısıyla iyi organize olmuş bir merkezi güce gereksinim vardır.

Toprak, Devletin vazgeçilmesi olanaksız temel unsuru, egemenlik ve bağımsızlığın simgesidir. Toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi Anayasanın 44 ve 45 inci maddelerine göre bir kamu hizmetidir ve bu hizmeti görme görevi Devlet'e verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin, 26.9.1991 tarih, Esas No:1990/38, Karar No:1991/32 sayılı imar hizmetine ilişkin bir kararında; "Yerel planların ülke ve bölge düzeyindeki planlarla, çevresel ve varsa metropoliten alan planlamalarıyla uyum içinde olması gerekir. Bu nedenle imar plânlamasının mutlaka ve yalnızca yerel bir gereksinim olarak nitelendirilmesi zordur." denilmiştir.

Toprakların korunması, geliştirilmesi, planlı kullanımı, mülkiyet bağı da dikkate alınır, çevre düzeni planlarının hazırlanıp uygulanması, merkezi idarenin görevidir. Geçmişte, kimi yerel yöneticilerin, illerine sanayi tesisi kurulması için nitelikli tarım topraklarını korumayı gözdardı ettikleri ise, sıkça yaşanmış bir gerçektir.

Yargı kararında da görüldüğü gibi; kentsel toprakların planlanması gibi yerellik niteliğinden kuşku duyulmayan bir gereksinimin bile ülke ve bölge düzeyindeki sonuçları, merkezî idarenin yerel hizmetlere müdahil olmasını haklı kılmaktadır. O halde; ulaştırma, çevre, orman, tarım, bayındırlık, iskân gibi hizmetler, ulusal ve bölgesel düzeyde planlamayı gerektiren, ulusal bir politikası olan, kamu yararı bulunan hizmetlerdir. Bu hizmetlerin tümüyle yerele devredilmesi açıkça Anayasaya aykırıdır.

Anayasa'nın 126 inci maddesinde, merkezi yönetimin örgütlenmesine ilişkin ölçütler, "coğrafya durumu, ekonomik koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri" olarak sayılmıştır. Maddede, merkezi yönetimin görevlerini belirginleştiren ya da sınırlayan bir düzenleme yapılmamıştır.

Buna karşın, Anayasa'nın 127 inci maddesinde, yerel yönetimlerin örgütlenmesi hem "coğrafya", hem de "konu" yönünden sınırlandırılmıştır. Maddeye göre, yerel yönetimler, ancak yöresel olarak örgütlenilebilmekte ve yalnızca yerel ortak gereksinimlerin karşılanması yönünden görevlendirilebilmektedir.

Anayasa'ya göre merkezi yönetim, Devlet iktidarını ve tüm kamu hizmetlerini ülke genelinde örgütlerken, yerel yönetimler, sınırlı bir coğrafyada ortak yerel gereksinimlerin karşılanması gibi sınırlı bir konuda örgütlenilebilmektedir.

Bu nedenle, yönetsel örgütlenmede, merkezi yönetim konu yönünden "genel", yerel yönetimler ise "özel" görevlidir. Başka bir anlatımla, yasalarda merkezi yönetimin görevleri soyut ve genel, yerel yönetimlerin görevleri somut ve belirgin biçimde düzenlenmelidir.

3202 sayılı Yasada Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bir merkezi örgüt olarak, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'na "bağlı kuruluş" statüsünde kurulmuştur. Bu nedenle, görevlerin merkezi parçası ile bölge-il müdürlükleri parçası arasında nasıl bölüneceği gösterilmemiştir. Bu yasaya göre görevler bir bütündür; örgütün yapısı gereğince hiyerarşi ilkesine göre yürütülecektir.

Oysa 5286 sayılı yasa, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından görülen hizmetleri, merkezi yönetim ile ilişkisi idari vesayet ilkesine göre kurulmuş olan yerel yönetimlere devretmektedir. Böylece görev ve yetkilerin kullanımını üstlenen idareyi değiştirmekte, hizmeti “devlet tüzelkişiliği”nden “yerel idare tüzelkişiliği”ne aktarmaktadır. Yasada, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin ilkeleri konulmamış, sayılan tüm görevler merkezi yönetimin gözetim ve denetimi dışında yerel yönetimlere devredilmiştir.

Tekrar vurgulamak gerekirse, toprak ve su, yaşamsal öneme sahip, stratejik doğal kaynaklarımızdır. Doğal kaynakların en önemli özelliği, hiç bir topluluk, sınıf ya da katmanın emeği karşılığı üretilmiş olmaması nedeniyle, hiç kimsenin, herhangi bir gerekçeyle sahiplenme hakkı iddia edemeyeceğidir ve dolayısıyla, tanımı gereği, bu kaynakların tasarruf hakkının kamuda olması gerekmektedir. Bu bağlamda, toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi hizmetleri; “yerel” değil, “ulusal” hizmetlerdir.

Nitekim; Anayasanın 168 inci maddesi ile genel bir kural olarak, doğal servetlerle kaynakların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu, bunların aranması ve işletilmesi hakkının devlete ait olduğu belirtilmektedir. Bu madde ile ilgili olarak, “Anayasanın başka maddelerinde, başka hükümlerin bulunması, toprağı doğal kaynaklar dışında bırakmak gibi çağ dışı bir görüş ve anlayışa yol açmıştır” şeklinde haklı eleştiriler yapılmaktadır ve bilimsel olarak toprak da Anayasanın 168 inci maddesi kapsamında değerlendirilmelidir.

5286 sayılı yasa hakkında, Tarım, Orman Köyişleri Komisyonu, 23.11.2004 günlü oturumunda, Hükümet Tasarısının 3, 4, 6 ve 12 inci maddeleri hakkında verilen değişiklik önermelerini kabul etmiştir. Özellikle 3 ve 4 üncü maddede yapılan değişikliklerin gerekçeleri; toprak ve su kaynaklarının yönetiminin “ulusal hizmetler” olduğunu, tasarıda yer aldığı şekilde “mahalli ve müşterek hizmet” sayılmayacağını bir kez daha teyit etmektedir.

Tarım, Orman Köyişleri Komisyonu’na göre;²⁰

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev alanına giren toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik tarımsal altyapı, araştırma ve uygulama hizmetleri, ulusal ve bölgesel düzeyde yürütülmesi gereken hizmetlerdir.
- Özel İdarenin tarımsal altyapı yatırımlarına katkısı yok denecek düzeydedir.
- Avrupa Birliği ile uyum sürecinde tarımsal altyapı hizmetlerinin tamamlanması ve kırsal altyapı desteklerinin hayata geçirilebilmesi için, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının bu konuda görevli ve yetkili kılınması gerekmektedir.
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev alanına giren konularda toprak kaynaklarının iyileştirilmesi konusunda bölgesel düzeyde çalışan bölge müdürlükleri ve proje müdürlükleri ile ülke düzeyinde çalışan personelin hizmet içi eğitimi çalışmalarını yürüten ve doğrudan Genel Müdürlüğe bağlı olarak çalışan eğitim merkezi müdürlüklerinin özel idarelere devredilmesi durumunda; ülke düzeyinde değil il bazında çalışma yapabileceklerdir. Ulusal ve bölgesel düzeyde toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi çalışmalarını yürüten bölge müdürlükleri ve proje müdürlükleri ile bilgi ihtiyacının arttığı günümüzde gelişen teknolojilerin yakından izlenerek, hizmet içi eğitimlerle personelin uzmanlaşmasına ihtiyaç duyulması nedeniyle eğitim merkezi müdürlüklerinin merkezi düzeyde çalışması zorunludur.

²⁰ www.tbmm.gov.tr

25.11.1979 tarih ve 16820 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Arazi Topluştırması Tüzüğü’nün 3 üncü Maddesine göre, “Topluştırma, köy, belde veya havzanın proje alanındaki tarıma elverişli tüm topraklarında uygulanır. Bu havzada bir veya birden çok köy veya belde bulunabilir.” Bu düzenleme, tarımsal altyapı hizmetlerinin idari sınırlara bağlı kalmaksızın yürütüldüğünü gösteren çok anlamlı bir örnektir.

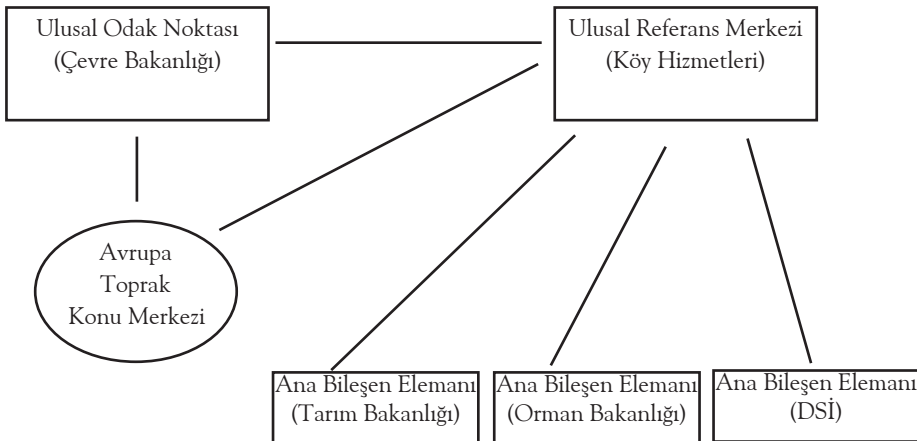
09 Ekim 2000 tarihinde Brüksel’de gerçekleştirilen “AB’ye Aday Ülkeler Çevre Bakanları Toplantısı”nda, “Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Türkiye Cumhuriyeti’nin Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağı’na Katılımı Anlaşması” imzalanmıştır. Söz konusu Anlaşma yürürlüğe girmek üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 23/1/2003 tarihli ve 4794 sayılı Kanunla onaylanmıştır.

Ülkemizin AB’ye uyumu sürecinde Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağı’na (EIONET) katılımı konusunda yürütülen çalışmalarda, toprak ve su kaynakları merkezi düzeyde planlanması gereken kaynaklar olarak değerlendirilmiştir.

Çevre ve Orman Bakanlığı Türkiye Ulusal Odak Noktası, toprak ile arazi örtüsü konularında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Türkiye Ulusal Referans Merkezi olarak görevlendirilmiştir.²¹

Türkiye Ulusal Referans Merkezleri, ulusal düzeyde ve genellikle Avrupa Konu Merkezleri’nin konularına uyan çevresel alanlarda kurulmakta, doğrudan ya da Ulusal Odak Noktası vasıtası ile Avrupa Konu Merkezleri ile birlikte çalışmakta ve bu konularda teknik koordinasyonda rol almaktadırlar. Ulusal Referans Merkezi olarak görev yapacak kurumlar Türkiye Ana Bileşen Elemanları’ndan gelen verilerin derlenmesinden, bu verilerin bilgiye dönüştürülmesi için gerekli bilgi politikalarının oluşturulmasından sorumludurlar.

Toprak ve su kaynakları kamu malı olup, her dönemde ulusal düzeyde planlanan ve merkezi idare tarafından yönetilen kaynaklardır. Avrupa Birliği’ne uyumu öncelik olarak belirleyen siyasi iktidarın, bu tasarı ile toprak ve su kaynaklarının merkezi düzeyde planlanmasına ihtiyaç duyulmadığını açıklamayı, bilimsel gerçeklere aykırı olduğu gibi, imzalanan Uluslararası Sözleşmelere de aykırı davranmasına yol açacaktır.

²¹ www.cevreorman.gov.tr

2004 yılında gerçekleştirilen II. Tarım Şurası'nda, toprak ve su kaynaklarının merkezi görev ve hizmetler olduğu, bunların yerele devrinin çok önemli sakıncalar yaratacağı çeşitli Komisyon Raporlarında yer almıştır.²² Örneğin;

“Doğal Kaynakların Korunması ve Geliştirilmesi” başlıklı I. Komisyon Raporu'nda; “Havzaların ekolojik bütünlüğü tanımı yerleştirilerek, özellikle yerel ölçekli doğal kaynak yönetimleri olabildiğince bu havzaları kapsayacak biçimde yürütülmelidir.” önerisi getirilmiştir.

“Tarımsal Yapıda Değişme ve Gelişmeler” başlıklı II. Komisyon Raporu'nda; 5227 sayılı Yasanın getireceği düzenlemeler irdelenmiş ve “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılması yerine, mevcut sorunlarının çözülerek etkinlik kazanması sağlanmalıdır. Bu yolun tercih edilmemesi durumunda, toprak ve su kaynaklarının yönetilmesine yönelik yeni bir organizasyon yapısının, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı çatısı altında kurulması gerekli görülmektedir.” denilmiştir.

Tarımsal Örgütler ve Örgütlenme” başlıklı X. Komisyon Raporu'nda; “Yeni yerel yönetim yasası bir çok önemli denetim görevini merkezden yerele taşımaktadır. 80'li yıllarda merkezden yerel yönetimlere yetki devri tecrübesini yaşayan fakat o dönemde merkezi denetim kanallarını iyi çalıştıramayan ülkemiz bu açılımın bedelini çok pahalı ödemiş. Çarpık kentleşme ve kaybedilen tarım alanları ve kirlenen doğal yaşam geri dönüştürülemez bir biçimde kaybedilmiştir. Yerel yönetimlere yetki devri AB yolunda ülkemizin vazgeçemeyeceği bir süreçtir. Fakat bu sefer 80'li yılların acı tecrübelerinden gereken ders çıkarılmalı ve merkezi kontrol ve denetim sistemlerinin alt yapısı çok iyi hazırlanmalıdır.” saptamaları yer almıştır.

“Uluslararası Tarımsal İlişkiler ve Avrupa Birliğine Uyum” başlıklı XI. Komisyon Raporu'na göre; “Avrupa Birliği Üye Ülkelerinde genelde tarımla ilgili iş ve işlemler Tarım Bakanlığı çatısı altında Merkez Teşkilatları ile bağlı Taşra Teşkilatları ve laboratuvarlar gibi uygulayıcı kurum ve kuruluşlar vasıtasıyla yürütülmektedir. 5227 sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun ile TKB'nin taşra teşkilatlarıyla ilişkisi kesileceğinden, uygulamada uyumun nasıl yapılacağı konusunda belirsizlik vardır.” saptaması yapılmıştır.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer alan aşağıdaki hükümler de, toprak ve su kaynakları yönetiminin ulusal ve bölgesel niteliğini açıkça ortaya koymakta, yol ağı, içmesuyu ve iskan konularında merkezin denetiminin kalması gerektiğini göstermektedir.²³

- 476. 1999'da yaşanan Marmara ve Bolu-Düzce depremleri, yanlış arazi kullanımı, çarpık yapılaşma gibi nedenlerin de etkisiyle, büyük zararlar meydana getirmiş, bölgesel gelişme politikalarının etkin bir şekilde uygulanması gerektiğini ortaya koymuştur.
- 499. Mahalli idareler koordinatörlüğünde, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin katılımı da sağlanarak, potansiyeli olan geri kalmış yörelerde, gelir artırıcı ve uygulamaya yönelik, küçük ölçekli yöresel projeler oluşturulacak ve uygulamalar yaygınlaştırılacaktır.

²²Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, II. Tarım Şurası Çalışma Belgesi, 29 Kasım-1 Aralık 2004, Ankara, 2004.

²³Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), DPT, Ankara, 2000

- 530. Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi ile, Yeşilirmak Havzası'nda ekolojik dengeyi bozmadan, arazinin uygun ve ekonomik kullanımı, doğal kaynakların güncel takibinin ve yönetilmesinin sağlanması, bu kapsamda erozyonun önlenmesi, su kirliliğinin belirlenmesi ve meraların ıslahı, orman alanlarının belirlenmesi ve takibi, kentleşme ve sınaileşmenin izlenmesi ve planlı gelişimi konularında, sorunların çözümü amaçlanmaktadır.
- 1284. Tarımsal gelişmede bölgesel nitelikli programların önemi nedeniyle Tarımda Sorunlu ve Öncelikli Üretim Alanlarının tespit çalışmaları çerçevesinde bölgesel özel programlar geliştirilecektir.
- 1296. Detaylı toprak etüdlerinin ve toprak haritalarının yapılması ile toprakların kullanım ve korunmasına ilişkin bir kanunun çıkarılması, kadastro çalışmalarının tamamlanması ve toprak veri tabanının oluşturulması²⁴ sağlanarak Arazi Kullanım Planı hazırlanacaktır.
- 1537. Köy yollarında grup köyyolu yapımına devam edilecektir. Birinci derecede öncelikli köyyollarının yeniden tespiti ve öncelik sırasına göre standartlarının iyileştirilmesi sağlanacaktır. Her ünitenin (köy ve köye bağlı mahalle, mezra, kom, kışlak vb. resmi hüviyet kazanmış yerleşim birimleri) birinci derece öncelikli bir köyyolu olacak şekilde projeli yol yapımına başlanacaktır.²⁵
- 1652. Kuruluşlar arasında koordinasyon sağlanamadığı için su kaynaklarından verimli bir şekilde yararlanılamamaktadır. Temel işlevi içme suyu ve kanalizasyon tesisi yapımı olmayan kuruluşların alt yapı yatırımları yapması maliyetleri yükseltmektedir.²⁶
- 1663. Altyapı sektöründe görev yapan kuruluşlar arasında etkin koordinasyon sağlanacaktır.
- 1763. Kırsal altyapının oluşturulması kapsamında; toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesine yönelik tarımsal altyapının yaygınlaştırılması, kaynakların yönetimi ve etkin kullanımına dair çalışmaların yapılması önemini korumaktadır.
- 1769. Sınırlı olan toprak ve su kaynaklarının tahsis, kullanım ve yönetimine yönelik yeterli mevzuatın bulunmayışı doğal ve ekonomik kaynakların israfına yol açmaktadır.
- 1771. Toprak potansiyelinin tespitine yönelik olarak yapılan etüd çalışmaları ön inceleme düzeyinde yapılmıştır. Ancak bu çalışmaların, detaylı toprak etüdlerinin yapılması ile buna dayalı arazi kullanım planlarının hazırlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır.²⁷

²⁴ Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde, ulusal düzeyde belirlenen görev, sorumluluk ve yetki çerçevesinde, kurumlar arası işbirliği ile ihtiyaç duyulan veritabanı ve sayısal coğrafi bilgilerin standartlara uygun olarak üretimi, revizyonu ve değişimini yapmak ve yaptırmak amacıyla "Toprak ve Su Kaynakları Ulusal Bilgi Merkezi" kurulmuştur. Toprak Veritabanı ile Kırsal ve Tarımsal Alt Yapı Hizmetleri Veritabanı oluşturulmuştur.

²⁵ "Birinci Derece Öncelikli Köy Yolları Master Planı", Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır ve uygulanmaktadır.

²⁶ Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün temel işlevlerinden biri, uzun yılların deneyimiyle köy içme suyu ve kanalizasyon tesisleri yapmaktır.

²⁷ "Türkiye Toprak Kaynaklarının Etüdü ve Veri Tabanı Projesi", 2004 yılında Üniversite Öğretim Üyeleri ile Genel Müdürlük uzman personeli tarafından verilen eğitim ile başlamıştır. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemlerinin kullanılacağı proje ile, ülke genelinde yeni sınıflama sistemlerine göre toprak ve arazi varlığı verileri güncellenecektir. www.khgm.gov.tr

- 1772. Arazi kullanım planlarının bulunmayışı, tarım alanlarının tarım dışı kullanımındaki artış, mevcut arazilerin miras ve satış yoluyla bölünmesi nedenleriyle bir yandan tarım alanlarında azalma ve verim düşüklüğü yaşanırken, diğer yandan yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulan arazi toplulaştırma hizmetleri yeterince gerçekleştirilememektedir.
- 1780. Tarımsal politikalar doğrultusunda dengeli, sürdürülebilir ve çevreyle uyumlu tarımsal kalkınmanın sağlanmasına yönelik tarımsal altyapının, katılımcı bir yaklaşımla geliştirilmesi temel amaçtır.
- 1782. Gerekli teknik ve kurumsal yapının oluşturulması ve gelişen teknolojilerin kullanılmasıyla, toprak potansiyelinin tespiti amacıyla yapılan etüd çalışmalarının, temel toprak etüdüleri bazında yapılmasına ve buna dayalı arazi kullanım planlarının hazırlanmasına başlanılacaktır.
- 1783. Tarım alanlarının parçalanması, özellikle sulu tarım alanlarının tarım dışı kullanımı, işlemeli tarıma uygun olmayan alanlarda tarım yapılması önlenecek ve arazi toplulaştırma hizmetleri hızlandırılacaktır.
- 1784. Tarımsal altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinde ve yönetiminde faydalananların fikirsel, fiziksel ve mali katılımları sağlanarak yeni yatırımlara kaynak yaratılacak ve mevcut altyapının etkin kullanımı temin edilecektir. Böylece kamunun bu alandaki yükü azaltılacaktır.²⁸
- 1788. Kamulaştırmalardan etkilenen aileler ile göçmen ve göçer ailelerin iskani çalışmalarına hız kazandırılacaktır.
- 1792. Ülkemizdeki nüfus artışına, kentleşmeye ve kalkınmaya paralel olarak suya olan talep büyük oranda artmaktadır. Su kaynaklarının sınırlı oluşu ve bu kaynakların yer ve zaman olarak ülke düzeyinde eşit dağılmaması nedeniyle su kaynakları yönetimi oldukça karmaşık hale gelmiştir. Özellikle yerüstü su kaynaklarının tahsis ve kullanımına yönelik bir mevzuatın olmayışı, doğal ve ekonomik kaynakların israfına yol açmaktadır. Bu nedenle; yerüstü sularının tahsisi, korunması, sektörel ve sektörler arası kullanımının planlanması gibi tüm hukuki boşlukları dolduracak çerçeveye nitelikte Su Yasası çıkarılacaktır.
- 1793. Toprakların tahsisi, korunması (erozyon, parçalanma, kirlenme, çoraklaşma, amaç dışı kullanımına karşı), sınıflandırılması, sektörel ve sektörler arası kullanım ve üretim için planlanması gibi konularda tüm aksaklıkları düzelterek ve boşlukları kapsayacak çerçeveye nitelikte Arazi Kullanımı ve Toprak Koruma Kanunu çıkarılacaktır.²⁹

²⁸Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve AB'ye uyum sürecinde, kırsal kalkınma çalışmalarında katılımcılığın geliştirilmesi için önem arz eden 2032 Sayılı "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gönüllü Katkıları Dışında Hiçbir Adla Katılım Alınmamasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" yıllardır TBMM Komisyonlarında görüşülmeyi beklemektedir.

²⁹Yedinci ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile sorumlu kurum olarak belirlenen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası Tasarısı" hazırlanmış, 57 inci Hükümet döneminde koalisyon dengeleri nedeniyle yasalaşamamış, 2002 yılında Bakanlığa bağlanma sonrası yeniden hazırlanan tasarı Başbakanlık gündemine gelmiştir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve AB'ye uyum sürecinde, kırsal kalkınma çalışmalarında katılımcılığın geliştirilmesi için önem arz eden 2032 Sayılı "Köye Götürülen Hizmetlerden Gönüllü Katkılar Dışında Hiçbir Adla Katılım Alınmamasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" yıllardır TBMM Komisyonlarında görüşülmeyi beklemektedir.

Yedinci ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile sorumlu kurum olarak belirlenen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası Tasarısı" hazırlanmış, 57 inci Hükümet döneminde koalisyon dengeleri nedeniyle yasalasamamış, 2002 yılında Bakanlığa bağlanma sonrası yeniden hazırlanan tasarı Başbakanlık gündemine gelmiştir.

- 1794. Arazi toplulaştırma hizmetlerinin ülke genelinde tek bir esas dahilinde, etkin ve eşitlik ilkesine uygun olarak gerçekleştirilmesini ve özellikle GAP bölgesinde sulama yatırımları ile koordineli yürütülmesini temin edecek, Arazi Toplulaştırma Kanunu çıkarılacaktır. Bu Yasanın, Arazi Kullanımı ve Toprak Koruma Kanunu ile bütünlüğü sağlanacaktır.³⁰
- 1796. Tarımsal altyapı faaliyetlerinin daha etkin yürütülmesini sağlamak için, halen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülen sulama, toprak muhafaza, arazi toplulaştırma, tarla içi geliştirme ve drenaj hizmetlerini gerçekleştirmek üzere yeni bir Genel Müdürlük oluşturulacaktır. Mahalli İdareler Kanun Tasarısının, bu kurumsal düzenleme ile uyumu temin edilecektir.³¹
- 1797. Kırsal alanda dağınık yerleşmelerin düzenlenmesini; göçmenlerin, göçerlerin ve yerleri kamulaştırılanların yerleştirilmesini sağlamak için 2510 sayılı İskan Kanununda gerekli değişiklikler yapılacaktır.³²
- 1798. Kırsal kesimde gerçekleştirilen içme suyu, kanalizasyon ve çok maksatlı sosyal tesislerin işletme, bakım ve onarım hizmetlerinin kullanıcılar tarafından yürütülmesi için gerekli kanuni düzenlemeler yapılacaktır.
- 1816. Çölleşme ve erozyonla etkili mücadele amacıyla, ormancılığı, tarımı, hayvancılığı, yerleşmeyi, sanayii, su kaynaklarıyla ilgili faaliyetleri, alternatif geçim kaynaklarını ve kırsal altyapının geliştirilmesini entegre olarak ele alan, Ulusal Çölleşme Eylem Planı hazırlanacaktır.³³

³⁰Yedinci ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile sorumlu kurum olarak belirlenen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından "Arazi Toplulaştırma Yasası Tasarısı" hazırlanmış, tasarı halen Başbakanlık gündemine gelememiştir.

³¹5286 sayılı Yasa, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın 1796 nolu hükmünü işlemez kılmaktadır.

³²Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile sorumlu kurum olarak belirlenen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından "İskan Yasası Tasarısı" hazırlanmış, tasarı TBMM Komisyonlarında görüşülmeyi beklemektedir

³³TC Çevre ve Orman Bakanlığı, **ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELE ULUSAL EYLEM PROGRAMI**, Çölleşme İle Mücadele Ulusal Koordinasyon Birimi, Ağustos, 2004: Ülke düzeyinde Arazi Kullanım Planları ve Tarım İşletmeleri Üretim Planlarının yapımı için, Mülga TOPRAKSU veya Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce toprak etüdleri ve arazi kullanım araştırmaları konularında daha etkin çalışmaların yürütülebilmesi için söz konusu faaliyetlerin desteklenmesine ve gerekli ihtiyaçların karşılanmasına ihtiyaç vardır. Ülke düzeyinde Arazi Kullanım Planları ve Tarım İşletmeleri Üretim Planlarının yapımı için, bu tip bir kurumsal yapılanmayla Tarımsal Üretim Planlaması, bilimsel tasarımlarla oluşturulacaktır.

Çölleşme tehdidi altındaki ülkemizde, erozyon ve çölleşmeyle mücadele konusunda yapılması gereken çalışmalar için gerekli teknik personel ve makine sayısını da belirterek, uygulamaları bir takvime bağlayan “Türkiye Genel Toprak Amenajman Planlaması (Toprak Koruma Ana Planı)” Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nce hazırlanmıştır.

Uluslararası alanda Devlet olarak verdiğimiz taahhüt doğrultusunda hazırlanan “Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Eylem Planı”nın yaşama geçirilmesi de, ülke ve havzalara dayalı bölgeler çapında bir yapılanmaya gidilmesini gerektirmektedir.

Erozyonla mücadele, masraflı, zaman alıcı ve çok uzun süreli planlamalara dayalı koruma tedbirleri alınmasını gerektirdiği için, yerel yönetimlerin somut sonuçları kısa vadede görül-meyen ve gider artırıcı bu hizmetlere bütçelerinden yeterince pay ayırmaları beklenemez.

Kamu yönetiminde yeniden yapılandırma gereksinimi olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Kamu yönetiminin hızlı, etkili ve verimli biçimde çalışması ve nitelikli hizmet üretmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması zorunlu duruma gelmiştir. Ancak, yapılacak düzenlemelerin Ülke ve Ulus birliğini, tekil devlet yapısını, merkezi yönetim-yerel yönetim dengesini zedelememesine, anayasal ilkelere, kamu yararına ve kamu hizmetinin gereklerine uygun olmasına özen gösterilmesi yaşamsal önem taşımaktadır.³⁴

Yine, 4960 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun”u, Anayasa’nın 175 inci maddesi uyarınca TBMM Başkanlığı’na geri gönderen Cumhurbaşkanı’nın, TBMM’ye iade gerekçesinde ormanlar için ortaya koyduğu tespitler, doğal bir kaynak olan topraklar ve sular için de geçerlidir.³⁵ Orman yerine yine doğal bir kaynak olan ve ormana zemin oluşturan toprağı koyduğumuzda şöyle bir metin ortaya çıkmaktadır³⁶: Anayasa’nın 44 ve 45 inci maddelerinde, toprakların, Devlet’in gözetiminde olduğu belirtilirken, Devlet organlarınınca denetlenmesi de öngörülmüştür. Anayasa’da Devlet’e verilen bu gözetim ve denetim görevi, Devlet tüzel kişiliği kapsamında bulunan Tarım ve Köyişleri Örgütü’nce (Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü) yerine getirilmektedir... Devlet’e ilişkin olan denetim ve gözetim yetki ve görevi İl Özel İdaresi ve Büyükşehir Belediyesi tüzelkişiliğine devredilmiştir... Yapılan düzenleme bu nedenle Anayasa’nın 44 ve 45 inci maddesiyle bağdaşmamaktadır.

³⁴Sayın Musa Demirci ve arkadaşlarının TBMM Başkanlığı’na verdiği 2305/6094 sayılı “**Tarımsal Altyapı ve Sulama Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi**”nin altında, Meclis Başkanı Sayın Bülent ARINÇ, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Abdullah GÜL, Bayındırlık ve İskan Bakanı Sayın Zeki ERGEZEN ve AKP Grup Başkanvekili Sayın Salih KAPUSUZ olmak üzere 17 milletvekilinin imzası vardır. Kısa sürede bilimsel ve yasal önemli bir değişiklik olmadığına göre, tarımsal altyapı ve sulama hizmetlerinin ulusal hizmetler sayılması ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na bağlı bir kurum tarafından yürütülmesi, günümüz için de geçerli olmalıdır.

³⁵4960 sayılı Yasayı İade Gerekçelerinden: Anayasa’nın 169. maddesinin birinci fıkrasında, ormanların, Devlet’in gözetiminde olduğu belirtilirken Devlet organlarınınca denetlenmesi de öngörülmüştür. Anayasa’da Devlet’e verilen bu gözetim ve denetim görevi, Devlet tüzel kişiliği kapsamında bulunan Orman Örgütü’nce yerine getirilmektedir... Devlet’e ilişkin olan denetim ve gözetim yetki ve görevi köy tüzelkişiliğine devredilmiştir... Yapılan düzenleme bu nedenle de Anayasa’nın 169. maddesiyle bağdaşmamaktadır.

Hukuksal statü olarak orman alanı dışına çıkarılan yerlere sahip olanların ya da bu alanlara kurulacak konut ve sinai tesislerin, bu alanlara bitişik ormanlara verebilecekleri zararın nasıl önlenebileceği ise, ayrı bir sorun olarak önemini korumaktadır.

³⁶Prusyalı ormancı R. Bernhard’ın “**Bir Orman Kanunu her şeyden önce bir Toprak Kanunu demektir**” sözü, toprak ve ormanla ilgili düzenlemeler yapılırken yol gösterici olsa, ormansızlaşma sürecinin temelini hızla topraksızlaşmanın bir sonucu olduğu daha iyi anlaşılabilir.

İnsanlığın geleceği yönünden, çağdaş ülkelerde, “süreklilik” ilkesi doğal kaynaklar alanında benimsenen ve doğal kaynakların hukuksal düzenini oluşturan genel ilke olarak benimsenmiştir. Doğal kaynaklarda süreklilik ilkesi ile güdülen amaç, toprak, su ve orman gibi doğal kaynak varlığının korunması ve geliştirilmesinin sağlanmasıdır. Kuşkusuz, insanlığın yararı gözetilerek doğal kaynaklardan olanaklar ölçüsünde yararlanılmalı, ancak, bu yararlanma doğal kaynak varlığına zarar verecek boyuta ulaşmamalıdır. Doğal kaynaklarda süreklilik ilkesi, insanlığın ve ulusal ekonominin yararı için toprak ve su gibi doğal kaynakların kuşaktan kuşağa kutsal bir değer olarak devredilmesini gerektirmektedir. Doğal kaynaklarda süreklilik ilkesinin gerçekleşmesi devletin denetim ve gözetimi ile olanaklıdır.

Nitelikli tarım alanları, uzun yıllardan bu yana yürütme erkini ellerinde bulunduranlarca siyasal amaçlarla kullanılmıştır. Sonuçta, ülkemizde kamu yararına uygun biçimde yönetilmesi zorunlu olan topraklar, işgalcilerce gelişigüzel kullanılan alanlar olarak ortaya çıkmıştır.

Hukuksal statü olarak tarım alanı dışına çıkarılan yerlere sahip olanların ya da bu alanlara kurulacak konut ve sınai tesislerin, bu alanlara bitişik tarım alanlarına verebilecekleri zararın nasıl önlenebileceği ise, ayrı bir sorun olarak önemini korumaktadır.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası'nın Danıştay'a açtığı iptal davası sonucu Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun, konu ile ilgili E:1993/781, K:1995/587 no'lu kararı bu bağlamda önem kazanmaktadır: “Anayasanın 45. maddesinde tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemenin, Devletin görevleri arasında sayıldığı; dava konusu yönetmeliğin dayanağı olan düzenlemelerde tarım alanlarının kullanımını ve tarım dışındaki kullanmaya tahsis edilebilecek arazinin tayin ve tespit konularında yetkili bulunan davalı idarenin bu yetkisini kamu yararına uygun olarak kullanmasının gerektiği; 6'ncı BYKP'ında,...artan nüfusun gıda maddeleri ihtiyacını karşılamak ve tarımsal ürünlerin ihracatını geliştirmek tarım sektöründe temel amaç olarak belirtildikten sonra, bu amaçla toprak ve su kaynaklarının en iyi şekilde kullanımını sağlamanın esas olacağı plan hedefleri arasında sayıldığı, tarım sektörünün ülke ekonomisi içindeki rolü dikkate alındığında, bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için sulanabilen veya sulamaya açılacak tarım arazilerine ihtiyaç bulunduğu ve zaten sınırlı olan bu tip arazilerin sanayi yatırımlarına feda edilebilecek tarzda ve alternatif alan bulunamaması gibi belirsiz bir ifadeyle tarım dışı kullanıma tahsisinin kamu yararıyla bağdaştırılmasına olanak bulunmadığı gerekçesiyle Danıştay 10. Dai'nin verdiği iptal kararının onanmasına 09.06.1995 tarihinde oybirliği ile karar verilmiştir.”

5286 sayılı Yasa ile, halihazırda merkezi yönetime ait olan “toprak yönetimi, su yönetimi, köy ve orman yolları ağı planlaması ve tüm hizmetin denetimi” gibi temel devlet görev ve yetkileri bir bütün olarak yerel yönetimlere devredilmiştir.

Üstelik, görev ve yetkilerin merkezdeki Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile illerdeki Özel İdareler arasında nasıl paylaşılacağı; bu iki kademe arasında nasıl bir ilişki kurulacağı üzerine hiçbir hüküm öngörülmemiştir.

Hizmetin görülmesi hiyerarşik yönetim ilişkisinden idari vesayet ilişkisine taşınmış; böylece, birincisi, Anayasa gereğince ancak devlet tüzelkişiliğince yürütülecek görevler yerel idarelere devredilmiş, ikincisi, devredilen görevlerin kullanımı vesayet kurumu ilkelerine göre yeniden tanımlanmadan açıkta bırakılmıştır.

Bununla birlikte, 5227'nin geri gönderilme gerekçeleri arasında bulunan Anayasa'nın tekil devlet, sosyal devlet, merkezi ve mahalli idare ile kamu görevlileri hakkındaki hükümleri, 5286'nın hükümleriyle de ihlal edilmektedir. Bu kapsamda;

- Anayasa'nın 44, 45 ve 166 ıncı maddeleri ile devlet tüzel kişiliğine yüklenen görevler, il özel idarelerine ve büyükşehir belediyelerine devredilerek devlet tüzel kişiliği kapsamının dışına çıkarılmakta;
- Ulusal devlet eliyle havza bazında planlanarak yürütülmesi gereken işler “mahalli ve müşterek nitelikli” olarak nitelenerek il özel idarelerine ve büyükşehir belediyelerine devredilmekte ve böylece idarenin bütünlüğü ilkesi ihlal edilmekte;
- İl özel idarelerinin müteahhitler aracılığıyla sayılan işleri yapması öngörülerek kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri dışında kişiler tarafından görülmesi sağlanmaya çalışmakta, böylece taşeronlaşma ve sendikasılaşmayı sonuçlayacak bir yönelim sergilenmekte;
- Sosyal devlet ilkesi, tasarının düzenleme iddiası taşıdığı alan bakımından ortadan kaldırılmaktadır.

5286 Sayılı Yasanın 5227 Sayılı Yasa ile ilişkisi birlikte değerlendirildiğinde; 5286 sayılı Yasanın tümüyle Anayasaya aykırı olduğu görülecektir.³⁷

5286 Sayılı Yasa ile İl Özel Yönetimleri “Genel Yetkili” Organlara Dönüştürülmektedir.

Cumhurbaşkanı, 5197 sayılı İl Özel İdareleri Yasası'nı iade gerekçelerinde; “İl özel yönetimi tanımlanırken, “il halkı” yanında “il”in yerel ortak gereksinmelerinin de bu yönetimlerce karşılanacağına yer verilerek, il özel yönetimleri farklı bir boyuta taşınmakta; yine bu tanımda, il özel yönetimlerine ilk kez idari ve mali özerklik tanınmakta; bunlarla ilgili olarak diğer maddelerde il özel yönetimleri, merkezi yönetimin onayına bağlı olmadan, gerçek ve tüzel kişilere izin ve ruhsat vermek; yasak koymak ve uygulamak; taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak, kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek; sermaye şirketleri kurmak, gibi görev ve yetkilerle donatılmakta; İl özel yönetimleri “genel yetkili” organlara dönüştürülmektedir. İl özel yönetimlerinin yapılanması ve işleyişine yönelik köklü değişiklikler getiren incelenen Yasa'nın anılan düzenlemelerinin hukukun genel ilkelerine, anayasal kurallara ve kamu yararına uygun düşüp düşmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.” ifadeleri yer almaktadır.

5286 sayılı Yasa ile İl özel idarelerine, 3202 sayılı Yasanın yürürlükte kalan 2 inci maddesinin (g) bendindeki “Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve bu konu ile ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,” hükmü ile “merkezi yönetimin onayına bağlı olmadan, gerçek ve tüzel kişilere izin ve ruhsat vermek; yasak koymak ve uygulamak”; (k) bendindeki “... faaliyetlerde gerektiğinde birlikler, ortaklıklar, döner sermayeli ve tüzel kişiliği haiz işletmeler kurmak veya döner sermayeli işletmelerini, bu işlerle meşgul birimleri, şirketlere veya işletmelere ortak etmek, bunlarla ilgili her türlü anlaşmalar yapmak” hükmü ile “sermaye şirketleri kurmak”; (t) bendindeki “... arazi dahil bina ve taşınmaz malları geçici olarak kullanmak, kamulaştırmak ve satın almak,” hükmü ile “taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak, kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek” görev ve yetkisi verilmektedir.

³⁷ TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Kapatılması Anayasaya Aykındır, 17.11.2004, www.zmo.org.tr

Böylece, 5197 sayılı Yasada öngörülmesine karşın Cumhurbaşkanınca iade edilen bazı görev ve yetkiler, 5286 sayılı Yasa ile İl özel yönetimlerine verilmektedir.

Bu nedenle 5286 sayılı Yasanın 3 üncü maddesi, hukukun genel ilkelerine, anayasal kurallara ve kamu yararına uygun düşmemektedir ve Anayasaya aykırıdır.

5286 sayılı Yasa'nın 3 üncü Maddesi, Anayasa'nın 126 ve 127 inci Maddelerine Aykırıdır.

5286 sayılı Yasa ile, genel görevli bir kamu kurum ya da kuruluşunun görev alanında yer almakta iken, yapılan düzenleme ile o kurum ya da kuruluşun görev kapsamından çıkarılan her türlü kamusal hizmet, yerel yönetimlerin görev alanına sokulmuştur. Hatta yapılan düzenlemelerden, kamu kurum ve kuruluşlarının görevli kılındığı alanlarda, yerel yönetimlerin aynı alandaki görevi sona ermemektedir, aksine aynı görev aynı anda, iki yere verilmektedir. Bu durum, mükerrerlikleri gidermediği gibi, merkezi yönetimin görev ve yetki alanını daraltmakta, buna karşılık yerel yönetimlerin görev ve yetki alanını genişletmektedir.

Bu nedenlerle 5286 sayılı Yasa'nın 3 üncü maddesi Anayasa'nın 126³⁸ ve 127³⁹; inci maddeleriyle bağdaşmamaktadır.

5286 sayılı Yasa'nın 6 ıncı Maddesindeki Ek Madde 1, Ek Madde 2'nin İlk ve Son Paragrafı, Geçici Madde 1'deki (a) Fıkrası ve 7 inci Maddesi; Anayasa'nın 6, 44 ve 45 inci Maddelerine Aykırıdır.

Anayasa'nın "Toprak Mülkiyeti" başlıklı 44 üncü maddesi, Devlet'e; toprağın verimli ve ekonomik olarak işletilmesini koruma ve geliştirme, erozyonla kaybedilmesini önleme ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlama amacıyla gerekli tedbirleri alma görevini vermiştir.⁴⁰

³⁸ **Anayasanın 126 ıncı maddesi:** Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır. Kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla, birden çok ili içine alan merkezi idare teşkilatı kurulabilir. Bu teşkilatın görev ve yetkileri kanunla düzenlenir.

³⁹ **Anayasanın 127 inci maddesi:** Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir... Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir. Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.

⁴⁰ **Anayasanın 44 üncü Maddesi:** Devlet, toprağın verimli ve ekonomik olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun, bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yer altı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz. Bu amaçla dağıtılan topraklar bölünemez, miras hükümleri dışında başkalarına devredilemez ve ancak dağıtılan çiftçilerle mirasçılar tarafından işletilebilir. Bu şartların kaybı halinde, dağıtılan toprağın Devletçe geri alınmasına ilişkin esaslar kanunla düzenlenir.

Madde gerekçesinde; “Devlet birinci planda toprak unsurunun muhafazasını, verimlenmesini sağlayacak, hemen arkasından toprak-insan ilişkilerini düzenleyecektir” denilmektedir. Erozyonla mücadeleyi devletin ödevi gören madde ayrıca, dar anlamda toprak reformu demek olan toprak dağıtımını ile birlikte, geniş anlamda toprak reformunun kapsamına giren diğer önlemlerinin de alınmasını öngörmüş ve bu önlemleri alma görevini devlete yüklemiştir.

Bu madde gereği çıkarılması gereken yasa, maddenin tüm ülke topraklarını kapsayacak şekilde düzenleme yapılmasını istemesinden ve de sadece sulama alanlarından bahsetmediği için, mükerrerlik olduğu savlanan 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu, 3155 sayılı yasa ile kurulan Tarım Reformu Genel Müdürlüğü olamaz.

Anayasa'nın “Tarım, Hayvancılık ve Bu Üretim Dallarında Çalışanların Korunması” başlıklı 45 inci maddesinde⁴¹ ise Devlet'e; tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önleme görevi verilmiştir.

Görüldüğü gibi, Anayasa'nın 44 ve 45 inci maddeleri, kapsamında saydığı işleri, devlet tüzel kişiliğinin görevi olarak Devlet'e yüklemiştir.

Tarım dışı ve tarım içi akılcı olmayan toprak kullanımını önleyici, sektörler arası Arazi Kullanım Planlaması ile sektör içi Tarımsal Üretim Planlamasını yapmayı sağlayıcı yasal ve yönetsel düzenlemeler için gerekli temel hükümleri, Anayasanın diğer ilgili maddeleri ile birlikte, bu maddelerde bulabiliriz.

Buna karşılık, 5286 sayılı Yasanın 6 ncı maddesindeki Ek Madde 1 ve Ek Madde 2 ile 7 inci Maddesi ile; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmakta, Bölge Müdürlükleri dahil taşra teşkilatı ile döner sermaye işletmelerine ait kadro ve pozisyonları ile birlikte personeli, taşınır ve taşınmaz malları, bunlara ait ödeneklerle birlikte İstanbul ve Kocaeli illerinde Büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine devredilmektedir.

Böylece Yasa, kapsamında saydığı işleri devlet tüzel kişiliği kapsamı dışına çıkarıp İl Özel İdareleri ve Büyükşehir Belediyelerine devretmektedir.

Anayasa'nın 6 ncı maddesine göre,⁴² “Hiçbir kimse veya organ, kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz.”, amir hükmü Anayasa'ya aykırı bir şekilde bir yetki devrinin olamayacağını altını çizmektedir.

⁴¹ **Anayasanın 45 inci Maddesi:** Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak amacıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır. Devlet, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri alır.

Madde gerekçesinde; “Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırarla meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır...” denilmektedir.

⁴² **Anayasanın 6 ncı Maddesi:** Hiçbir kimse, veya organ kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.

Sayılan gerekçelerle, Yasanın 6 ncı maddesindeki Ek Madde 1, Ek Madde 2'nin ilk ve son paragrafı, Geçici Madde 1'deki (a) fıkrası ve 7 nci Maddesi, Anayasa'nın 6, 44 ve 45 inci maddelerine aykırıdır.

5286 sayılı Yasanın 6 ncı Maddesindeki Ek Madde 1, Ek Madde 2'nin İlk ve Son Paragrafı, Geçici Madde 1'deki (a) Fıkrası, 7 inci Maddesi; Anayasa'nın 126 ve 127 inci Maddelerine Aykırıdır.

Anayasa'nın "Merkezi İdare" başlıklı 126 ıncı maddesi; "Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır.İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır. Kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla, birden çok ili içine alan merkezi idare teşkilatı kurulabilir. Bu teşkilatın görev ve yetkileri kanunla düzenlenir" demektir.

Anayasa'nın "Mahalli idareler" başlıklı 127 inci maddesinde ise; "Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir " denilmektedir.

Yasanın, Genel Gerekçesi'nde belirttiği gibi⁴³, ulusal devlet eliyle havza bazında planlanarak yürütülmesi gereken işleri, il özel idarelerine ve büyükşehir belediyelerine devretmesi, bunları "mahalli ve müşterek nitelikli" olarak nitelemesi anlamına gelmekte ve böylece idarenin bütünlüğü ilkesi ihlal edilmektedir.

3202 sayılı Yasa çerçevesinde, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü; yol, içme suyu, kanalizasyon, iskan gibi sosyal altyapı hizmetleri yanında; sulama, arazi toplulaştırma, toprak koruma, toprak etüt ve haritalama, arazi sınıflandırma, hayvan içme suyu göleti yapımı gibi tarımsal altyapı alanında kamu hizmeti üretmektedir.

Bu çalışma alanı, "mahalli ve müşterek nitelikli" olarak tanımlanamaz. Tam tersine, toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi, ulusun ortak varlıkları üzerinde, kamu yararı ilkesi doğrultusunda, havza bazında yürütülen hizmetlerdir.

Yerel yararlanma çabalarının oluşturduğu çıkar çatışmaları çerçevesinde, ulusal devlet, genel düzenleyici görevini yerine getirmek durumundadır. Örneğin, herhangi bir il özel idaresi, çeşitli gerekçelerle, kendi sınırları içinde, birinci sınıf tarım arazisi üzerinde sanayii tesisi kurmak isteyebilir ve bu yerel çıkarlarla örtüşebilir. Oysa tarım arazilerinin korunmasına yönelik kamu hizmeti, kamu yararı uyarınca kamunun çıkarları doğrultusunda yürütülmek zorundadır.

Yerleşme ve seyahat özgürlüğünün sınırlarını belirten Anayasanın 23 üncü Maddesi'nin ikinci fıkrasında, yerleşme özgürlüğünün "sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek amacıyla" sınırlanabileceği; gerekçesinde de, bu sınırlamanın, bu özgürlük için öngörülen ve genel sınırlama sebeplerine eklenecek özel sınırlama sebepleri olduğu ifade edilmektedir. Yerleşme ve seyahat özgürlüğünün sağlıklı ve düzenli kentleşme amacıyla sınırlanabilmesi, kent içindeki arsaların ve kentsel gelişme (mücvir) alanlarının spekülatif amaçlı kullanılmamasını sağlayıcı düzenlemeleri gerektirir.

⁴³ Başbakanlık Tasarısının Genel Gerekçesi: "... yukarıda belirtilen hizmetlerin mahalli müşterek ihtiyaçlara ilişkin olması sebebiyle mahallinde planlanarak yerine getirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır."

Devletin konuta ilişkin görevlerini belirleyen Anayasanın 57 inci maddesi; “devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeterek bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler” demektir.

Modern kentleşme ve çevre koşullarını dikkate alan bir arazi kullanım planlaması ile çarpık kentleşme ile tarım topraklarının kaybı ve arsa spekülasyonu önenebilir.

Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıklarını düzenleyen Anayasanın 63 üncü maddesi de, aslında doğrudan ulusal toprak politikasıyla ilgilidir. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası’ndaki “SİT” kapsamına, ekolojik açıdan önem taşıyan verimli tarım topraklarının da alınması, özellikle I., II. ve III. sınıf tarım arazilerine “tarımsal sit” adı altında bir çeşit dokunulmazlık getirilmesi oldukça önemlidir. Nitekim, TBMM’ye sevk edilmek üzere olan “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasa Tasarısı”, “tarımsal sit” kavramına uygun koruma önlemleri öngörmektedir.⁴⁴

Ayrıca, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetler konusunda, il özel idarelerinin bugüne kadar olan uygulamaları incelendiğinde; özel idarelerin icra organlarının köy hizmetleri sektörlerine verdikleri önem ve desteklerin, köyyolu ve içmesuyu ağırlıklı olduğu, tarım sektörünün ise birkaç il dışında ve yaklaşık % 1-5 düzeyinde desteklendiği görülmektedir. Bu durum, öncelikle yapısal sorunlarını çözmek zorunda olan tarım sektörünün İl özel idarelerine bağlanması halinde, tarımsal yatırımların ihmal edileceğinin somut bir göstergesidir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 3202 sayılı Yasa’nın 2 inci Maddesi (e) fıkrası uyarınca; üç yasal statüde (umuma ait, köylüye devir ve tahsis edilmiş, eskiden beri köyün intifaında bulunan) suları, üç birime (köye, bağlılarına, askeri garnizonlara) gereksinimine göre tevzi-tahsis etmekte, gerektiğinde tahsis şeklini değiştirmektedir.

İçme suyu hizmeti İl özel idarelerine devredildiğinde, Türkiye’nin verili sosyolojik yapısı düşünüldüğünde, adil bir dağıtım yerine, İl Genel Meclisi’nde egemen yapının istemlerine uygun şekilde tahsis edileceği, bu durumun da birçok sosyal karışıklığa neden olacağı öngörülebilir.

Cumhurbaşkanı’nın 5227 sayılı yasayı geri gönderirken kullandığı gerekçeler arasında; “... Yerinden yönetimin en önemli sakıncası, Devlet’in birliğini ve kamu hizmetlerinin tutarlılığını bozabilmesidir. Bu sakıncayı önlemek için Devlet’e ve onu temsil eden merkezi yönetime, yerinden yönetim kuruluşlarının eylem ve işlemlerini denetlemek ve gerektiğinde bozabilmek yetkisi tanınmıştır. Bu yetki, ‘idari vesayet’ kavramı ile Anayasa’da yerini almıştır”. saptaması yer almıştır.

Tasarı, merkezi yönetimde uzman kuruluş olan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünü kapatmakta ve görev/yetkiyi taşrada il özel idarelerine ve büyükşehir belediyelerine devretmektedir. Bu çerçevede, uzmanlık alanı bakımından, teknik idari vesayet yetkisinin kullanılmasını da fiilen olanaksız hale getirmektedir.

⁴⁴11.01.2005 tarihli TBMM Tutanığı: Tarım ve Köyişleri Bakanı Sami GÜÇLÜ: “Mesela, bu konuda, başta TEMA olmak üzere, üniversitelerimizden çok yoğun destek olarak gerçekleştirdiğimiz bir tasarı Meclisimize intikal etti. Türkiye topraklarının tamamını düzenleyen ve topraklarımızın asıl amacı veya başka alanlarda kullanılması konusundaki kuralları ortaya koyan bir yasa tasarısı geliyor,”

TBMM’de 5286 sayılı Yasayı savunan Tarım ve Köyişleri Bakanının atıfta bulunduğu TEMA Vakfı da, TMMOB, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Yol İş Sendikası, Yapı Yol Sendikası gibi, 5286 sayılı Yasanın TBMM’den geri çekilmesini isteyen bir Basın Açıklaması yapmıştır. www.tema.org.tr

Yine Cumhurbaşkanı'nın 5227 sayılı yasayı geri gönderirken; “.. Yerel yönetimlere ilişkin düzenlemede, her ne kadar ‘mahalli müşterek ihtiyaçlara ilişkin’ görevlerden söz edilerek konu yönünden sınır getirilmiş izlenimi yaratılmaya çalışılmış ise de, bu kavram soyut olup, yerel yönetimleri ‘genel görevli’ konumdan çıkarmaya yetmemektedir. Çünkü, merkezi yönetim örgütlenmesinde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının görevi kapsamında sayılmayan ya da genel görevli bir kamu kurum ve kuruluşunun görev alanında yer almakta iken, yapılacak bir yasal düzenleme ile o kurum ya da kuruluşun görev kapsamından çıkarılan her türlü kamusal hizmet, .. , yerel yönetimlerin görev alanına girecektir” saptamasını yapmıştır.

Görüldüğü gibi, Cumhurbaşkanı'nın iade gerekçelerinde, adeta önümüzde bulunan 5286 sayılı Yasa tanımlanmaktadır. 5227 içinde geçirilemeyen düzenlemeler, parçacı düzenlemeler ile yürürlüğe sokulmaya çalışılmaktadır.

Sayılan gerekçelerle, 6 ncı Maddesindeki Ek Madde 1, Ek Madde 2'nin ilk ve son paragrafı, Geçici Madde 1'deki (a) fıkrası, 7 inci Maddesi; Anayasa'nın 126 ve 127 inci maddelerine de aykırıdır.

5286 sayılı Yasada Yer Alan Geçici Madde 3, Geçici Madde 4, Geçici Madde 5, Geçici Madde 6, Geçici Madde 7; Anayasa'nın 128 inci Maddesine Aykırıdır.

Anayasa'nın 128 inci maddesinin ilk fıkrası⁴⁵; Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceğini belirtmektedir.

5286 sayılı Yasa, madde ve gerekçeleri ile, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün memur ve sözleşmeli statüde çalıştırdığı kamu görevlileri eliyle yürüttüğü işleri; büyükşehir belediyeleri ve il özel idareleri tarafından taşeronlar aracılığıyla yapma amacı taşımakta, böylece taşeronlaşma ve sendikasılaşmıyı adeta teşvik etmektedir.⁴⁶

Cumhurbaşkanı'nın 5227 sayılı Yasayı geri gönderirken kullandığı gerekçeler arasında; “.. Kamu hizmetlerinin hemen tümünün yerelleştirilmesinin ve özelleştirilmesinin yolu açılmaktadır” .. merkezi ve yerel yönetimlerin ‘genel idare esasları’na göre yürüttükleri asli ve sürekli kamu hizmetleri de dahil tüm kamu hizmetlerinin özel sektöre gördürebilmesine olanak tanınmaktadır ki, düzenleme bu durumuyla Anayasa'nın 128. maddesiyle bağdaşmamaktadır” ifadesi yer almaktadır.

5286 sayılı Yasa ile, kamu görevlilerine tanınan yer değiştirme gibi temel hak ve hürriyetleri de ihlal edilmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu'nun 22 inci maddesine göre; “Büyükşehir belediyesi personeli büyükşehir belediye başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda büyükşehir belediye meclisinin bilgisine sunulur.”

⁴⁵Anayasanın 128 inci Maddesi: Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir

⁴⁶5286 sayılı Yasanın Genel Gerekçesi: Öte yandan, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından doğrudan gerçekleştirilen işlerin bir çoğu kırsal yollarla ilgili olup, tarım (çoğunlukla sulama), su temini ve iskânla ilgili öteki işler büyük ölçüde özel yükleniciler tarafından yerine getirilmektedir.

5286 sayılı Yasa gereği Büyükşehir belediyelerine devredilecek personelin atama statüsü değiştirilmektedir. Bu durumda yaşanacak olumsuz uygulamalara karşı yargıya başvurma, yargının yükünü artıracak, başvuracak personel açtığı davaları kazanarak Devlet'e ek mali yük yükleyebilecektir.

Merkezi yönetim çatısı altında bir ile tayin edilen personelin, sağlık ya da çocuklarının eğitimi gibi gerekçelerle başka bir ile nakli neredeyse olanaksız duruma getirilmektedir. Bu konuda yaşanabilecek olumsuzluklar, tasarımı savunulurken diplomatik biçimde kabul edilmiştir.⁴⁷

5286 sayılı Yasanın Geçici 7 inci maddesinin ikinci fıkrasında; "İl özel idareleri ve büyükşehir belediyelerinin gelirlerine ilişkin yeni bir kanunî düzenleme yapılmıyca kadar bu idarelere devredilen personelin aylık ve diğer her türlü malî ve sosyal haklarına ilişkin ödemeler Devlet bütçesinden il özel idarelerine veya büyükşehir belediyelerine kaynak aktarmak suretiyle yapılır." denilmektedir.

Bu hüküm bile, İl özel idarelerinin yasanın yürürlüğe girdiği tarihte bu alanda hizmet veremeyeceğinin kanıtıdır. İl özel idareleri ve büyükşehir belediyelerinin gelirlerine ilişkin yeni bir kanunî düzenleme yapılamazsa, bu görev sürekli Devletin sırtına yüklenecektir. Bu durum, kamu yönetimi ilkelerine ve Anayasaya aykırıdır.

5286 sayılı Yasanın Geçici 2 inci maddesinin (c) bendinde, 4046 sayılı Kanun kapsamında özelleştirilen kurumlardan gelen personelin kadrolarıyla birlikte merkezde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı merkez teşkilatına, taşrada ise Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatına devredileceği "açıkça" belirtilmişken; (b) bendinde, "merkez teşkilatının kadro ve pozisyonları, personeli Tarım ve Köyişleri Bakanlığına devredilmektedir" denilerek, merkezdeki memur ve işçi personelin geleceği belirsiz bırakılmıştır.

Bu durumda Bakanlık, "bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen altı ay içinde derece ve kademelerine uygun olmak kaydıyla Kurumca ihtiyaç duyulan diğer kadrolara atanır" hükmü gereği, istediği yer (İl, İlçe) ve kadroda görevlendirme yapabilecektir. Aynı maddenin iki bendi arasındaki bu düzenleme farkı Anayasanın "eşitlik" ilkesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, 5286 sayılı Yasanın yürürlük maddesi olan 8 inci Maddesinde "Bu Kanunun geçici 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası yayımı tarihinde, diğer hükümleri 16.3.2005 tarihinde yürürlüğe girer." denilmektedir. Geçici 6 ıncı Madde dışında ayırım yapılmadığı ve her maddede bu ifade yer almadığı için, başka bir niyet yok ise, TBMM'de hızlıca yapılan değişiklikler sırasında gözden kaçan bir ifade olsa gerekir. Bu durum da, yukarıda ayrıntısıyla açıklanan yasama tekniğine aykırı örneklerden bir diğeridir.

Sayılan gerekçelerle, Yasanın Geçici 3, 4, 5, 6 ve 7 inci maddeleri, Anayasa'nın 128 inci maddesine aykırıdır.

⁴⁷ 11.01.2005 tarihli TBMM Tutanağı: Sami GÜÇLÜ: "Sayın Selami Yiğit, bu personelimizin il özel idarelerine devrinden sonra nakiller konusunda şimdiki kadar esnek bir yapının olmayacağını düşünüyorsanız, bunda haklı; ama, imkânsız değil; yani, elbette, kamu personelinin kendi içerisinde nakilleri konusunda vilayetler arasında talepleri olduğu takdirde, bunlar gerçekleştirilebilir, hukuken buna bir engel yoktur; ama, ortak bir çatı altında bu konuda planlama yapmak ve eleman sevki konusunda mevcut bir ortak sistemi kullanmak, şu anda, belki bu yönüyle bir kolaylık arz ediyordu; fakat, sistem işlemeye devam edecektir. Onu, tahmin ediyorum, kendileri de takdir ederler."

5286 Sayılı Yasada Geçici Madde 4'ün İlk Fıkrası ile Geçici Madde 6'nın İlk Fıkrası Hükümleri Birbiriyle Çelişmektedir; Geçici Madde 4, Anayasanın 6 ıncı ve 128 inci Maddesine Aykırıdır.

5286 sayılı Yasada Geçici Madde 4'ün ilk fıkrası,⁴⁸ şube müdürü üzerinde kadrolarda görev yapanların görevlerinin kanunun yayımı tarihinde sona ereceğini ifade etmektedir.

Yasanın Geçici Madde 6'nın ilk fıkrası ise,⁴⁹ bu kanun uyarınca yapılacak devir işlemlerinin, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde tamamlanacağını, devir işlemleri tamamlanıncaya kadar 3202 sayılı Kanunda belirtilen görevlerin mevcut personel eliyle yürütülmeye devam olunacağını ifade etmektedir.

Yasanın yayımlanması ile görevleri sona erecek kamu yöneticilerinin, olasılıkla bir yıl boyunca, görevleri sona ermiş olduğu halde, devir işlemleri tamamlanıncaya kadar 3202 sayılı Yasada belirtilen görevleri nasıl yürüteceklerini anlamak olanaklı değildir.

Başka bir ifadeyle, belirtilen görevler, yasanın yayımı tarihinde görevleri sona erecek olan personel tarafından nasıl yerine getirilecektir? Yasa, devir işlemleri için 1 yıllık süre tanıdığına göre, 16.03.2005'ten sonraki dönemde kim, hangi yetki ile devir işlemini tamamlayacaktır?

Bu hükümler yasa yapım tekniğine aykırı olduğu kadar, "Hiçbir kimse veya organ, kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz" hükmüne sahip Anayasa'nın 6 ıncı maddesine de aykırıdır.

Anayasa'nın 128. maddesinde, Devlet'in, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzelkişilerinin "genel idare esaslarına" göre yürütmekle yükümlü oldukları asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği belirtilmiştir. Buna göre, merkezi ve yerel yönetimlerin "genel idare esaslarına" göre yürüttükleri görevleri mutlaka vardır ve "kamu gücü" ve "kamu otoritesi" kullanılarak yürütülen bu görevler asli ve sürekli kamu hizmetleridir. Bu hizmetlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi zorunludur.

Anayasa'nın 128 inci maddesinde, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük ilişkilerinin de yasayla düzenlenmesi öngörülmüştür.

Ayrıca, tarım topraklarının amaç dışı kullanımının önlenmesi kararları ve uzmanlık ve özveri gerektiren ve mülkiyet değişikliğine yol açan arazi toplulaştırması çalışmalarında dışarıdan müdahalelere olanak tanınmamalı ve tarafsız karar verilmelidir.

⁴⁸5286 / Geçici Madde 4: Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı, anahizmet birimleri ve yardımcı birimler dahil Daire Başkanı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, merkez ve bölge müdürlüklerinde Şube Müdürü, Proje Müdürü, tasfiye edilen döner sermaye işletmelerinde Sayman ve merkez teşkilâtında Avukat unvanlı kadrolarda bulunanların görevleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer."

⁴⁹ 5286 / Geçici Madde 6: Bu Kanun uyarınca yapılacak devir işlemleri Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde tamamlanır. Devir işlemleri tamamlanıncaya kadar 3202 sayılı Kanunda belirtilen görevler mevcut personel eliyle yürütülmeye devam olunur.

Bu hizmetlerin yerel yönetimlere bırakılması sonucu, yatırım programına alma ve ayrılacak ödenekleri belirleme yetkisine sahip İl Genel Meclis üyelerinin baskıları tarafsızlığı zedeleyecek, program yapıcı kişiler ile uygulayıcı- karar verici konumundaki teknik personel arasında ciddi sorunlar yaşanacak, siyasi baskılar bilim ve tekniğe uygun işlemler yapılmasını olanaksız kılacaktır.

Bu nedenle, yasanın Geçici 4 üncü maddesi, Anayasa'nın 6 ncı ve 128 inci maddesine aykırıdır.

5286 Sayılı Yasanın 3 üncü Maddesi, 6 ncı Maddesinde Yer Alan Ek 1 ve 2 inci Maddesi; Anayasanın 44 üncü, 45 inci, 123 üncü, 126 ncı, 127 nci ve 166 ncı Maddesine Aykırıdır.

Anayasanın 123 üncü maddesinde yer alan “İdare, yerinden ve merkezden yönetim esaslarına göre kurulur.” hükmü doğrultusunda, merkezî idare merkezden görülen işleri yönetir ve koordine ederken; yerel yönetim birimleri yerel-ortak (mahalli-müşterek) hizmetleri yerine getirmelidir. Anayasa hükmü gereği, merkezî yönetimin yetkisi geneldir, asıldır; yerel-yerinden yönetim birimleri ise, kendilerine Anayasanın ve yasaların çizdiği istisnaî alanlar içerisinde görev yapabilirler.

Anayasa'nın temel maddelerinden biri olan ve planlamayı düzenleyen 166 ncı maddesine göre⁵⁰; kaynakların verimli kullanılması esas alınır, yatırımlarda toplum yararları ve gerekleri gözetilir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, köye en yoğun hizmeti götüren kamu örgütlerimizden birisidir. Bu Genel Müdürlüğün kaldırılması ve yürütülen hizmetleri birbiriyle eşgüdümlü olmayacak bir biçimde götüreceği yerel yönetim birimlerine devredilmesi, kamu yararı açısından tartışmalı bir durumdur. Çünkü, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, köye götürmekte olduğu hizmetler, Yasanın Genel Gereğesi'nin aksine⁵¹, merkezden planlanmalıdır ve planlanmaktadır.

İl Özel İdareleri ile ortak program oluşturmak ve uygulamakla birlikte, bu merkezden planlama ve merkezden eşgüdüm işlevi, kamu hizmetlerinin daha verimli bir şekilde köye götürülmesini sağladığı gibi, bu hizmetlerde ucuzluğu da gerçekleştirmektedir. Bu hizmetlerin yerel yönetim birimlerine devredilmesi halinde, her yerel yönetim birimi, köye hizmet götürmek için araç ve gereç temin edecek, bu araç ve gereç gereksinimi bugün olduğundan çok daha büyük boyutlara ulaşabileceği gibi, yeteri kadar maddî olanağa sahip olmayan yerel yönetim birimleri, bu araç ve gereçleri temin etmek bakımından birtakım zorluklara sahip olurken, yeteri kadar maddî imkânlarla sahip olan yerel yönetim birimleri bu araç ve gereçleri daha kolaylıkla ortaya çıkarabilecek, bunlara daha kolaylıkla sahip olabilecek ve köye hizmeti daha verimli, daha yoğun, daha kaliteli bir biçimde götürebilecektir.

⁵⁰ Anayasanın 166 ncı Maddesi: Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu bir biçimde hızlı gelişmesini; ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak devletin görevidir.

⁵¹ Başbakanlık Tasarısı Genel Gereğesi: “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve ondan önceki kuruluşların kurulduğu dönemin şartları açısından, yürütülen faaliyetlerin merkezi bir planlama çerçevesinde yapılması ihtiyacı söz konusu olabirdi. Ancak, bugün bu faaliyetlerin mahalli idareler tarafından yerine getirilmesi, hem mahallin ihtiyaçlarına uygun çözüm yollarının bulunmasını kolaylaştıracak hem de atıl kapasitenin kullanılmasını sağlayarak verimliliği artıracaktır.”

Böylece, hizmetin köylere ulaşması açısından yerel yönetim birimlerinin olanakları bakımından bir eşitsizlik, bir farklılaşma ortaya çıkacaktır. Bu durum, bir kamu yararı değil, aksine, bir kamu zararı doğacaktır; maliyetler artacaktır, verimlilik düşecektir.

Toprağın taşınmayan ve çoğaltılamayan bir “meta” olması nedeniyle sahiplerine sağladığı tekel ayrıcalığı kamu yararı ölçütüne göre Devlet tarafından sınırlanabilmektedir.⁵²

Toprak kaynağının döküm ve değerlendirmesi detaylı temel toprak etütlerinin yapılması sonucu gerçekleştirilir ve bu hizmetler ulusal ve bölgesel düzeyde çalışmayı gerektirmektedir. Topraklar, etüt sonucu belirlenen arazi yetenek sınıflarına uygun olarak kullanılırsa verimlilik sağlanır, planlı kullanılarak korunabilir.

Toprak ve su kaynaklarının yönetimi, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve Tarım Reformu Genel Müdürlüğü boyutunda merkezi görev sayılırken, bu alanda 3202 sayılı Yasa ile belirlenen sınırlar içerisinde çalışan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü boyutunda, yerel görev ve hizmet sayılmaktadır.

Başbakanlık Tasarısının Genel Gerekçesinde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile anılan iki genel müdürlük arasında mükerrer görev bulunduğu belirtilmesine karşın, anılan iki genel müdürlüğün korunması, toprak ve su kaynakları yönetiminin “merkezi görev-hizmet” olduğunu da göstermektedir. Bu bağlamda, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kapatılmayacak ise, ölçek boyutu sulama alanında benzer işleri yapan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılması ve hizmet alanının yerel olarak kabul edilme nedeninin haklı bir gerekçesi bulunmamaktadır.

5286 sayılı Yasa ile; “ulusal veya bölgesel düzeyde faaliyet gösteren” Köy Hizmetleri Araştırma Enstitülerinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlanması, toprak ve su kaynaklarına yönelik araştırma hizmetlerinin ulusal ve bölgesel niteliğini teyit etmektedir.⁵³ Ancak, araştırma sonuçlarının uygulamaya yansımaları oluşturan projelerin uygulaması “mahalli ve müşterek hizmet” sayılmaktadır. Tasarı, bu maddesiyle bile kendisi ile çelişir durumdadır.

Devlet ve il yollarının yapımı ve bakımı Karayolları Genel Müdürlüğü boyutunda merkezi görev sayılırken, köy yolları Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü boyutunda yerel görev ve hizmet sayılmaktadır. Karayolları Genel Müdürlüğü kapatılmayacak ise, mevcut karayolunun 5 katı büyüklüğe hizmet götüren Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılma nedeni anlaşılammamaktadır. Bu kapatma sonrası standart belirleme, envanter tutma gibi ulusal düzeyde yapılması gereken hizmetleri yürütecek bir merkezi birim kurulmaması da, önemli sorunlar doğuracaktır.

⁵²Anayasanın 35 inci maddesi; herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttiikten sonra, “mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz” demektir. Bu sınırlama her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için de geçerlidir.

⁵³Toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi, toprak-insan ilişkilerinin düzenlenmesi, yatırımcı birimlere proje donelerinin sağlanması görevlerini yürüten Köy Hizmetleri Araştırma Enstitüleri; a) Toprak Yönetimi, b) Su Yönetimi, c) Havza Yönetimi, d) Yatırım Yönetimi başlıkları altında çalışmalarını yürütmektedir.

5286 sayılı Yasayı incelediğimizde, merkezden yönetilmesi-kullanılması gereken birtakım görevlerin ve yetkilerin, hizmet olarak yerel yönetimlere devredildiği görülmektedir. Devredilen hizmetlerin en başında da, toprak mülkiyeti, korunması, geliştirilmesi, kullanılması ile ilgili hususlar gelmektedir. Bunlar, Anayasanın 44 üncü, 45 inci maddesi ile devlete-merkezî idareye yüklenmiş görevler olduğu için yerel yönetimlere devredilemeyecek görev ve hizmetlerdir.

Öte yandan, Anayasa'nın 7 inci maddesinde, yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde olduğu, bu yetkinin devredilemeyeceği kurala bağlanmış; 123 üncü maddesinde, yönetimin kuruluş ve görevlerinin, 127 inci maddesinde de, yerel yönetimlerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yasayla düzenleneceği belirtilmiştir. Yasa ile yapılan düzenlemelerin "yasama yetkisinin devredilmezliği" ve "yönetimin yasallığı" ilkelerine aykırı olmaması gerekmektedir. Bu ilkelere uygunluk, ancak, temel kuralların yasada belirlenmesi, verilecek yetkinin çerçevesinin çizilmesi, yasa koyucunun uygun göreceği uzmanlık isteyen ve yönetim tekniğine ilişkin ayrıntıların yürütmeye bırakılmasıyla sağlanabilecektir. Ayrıca, yasa koyucu genel kuralları koyarak yönetime, takdir yetkisine göre düzenleyebileceği bir alan bırakırken, bu takdir yetkisini gerekçeden yoksun, hizmetin niteliği ve kamu yararı ölçütünün aranmadığı anlamına gelmediği de hukuk devleti ilkesinin gereğidir.

Yukarıdaki gerekçelerle 5286 sayılı Yasanın 3 üncü maddesi ile 6 ıncı Maddesinde yer alan Ek Madde 1 ve 2, Anayasanın 44 üncü, 45 inci, 123 üncü, 126 ıncı, 127 inci ve 166 ıncı maddelerine aykırıdır.

5286 sayılı Yasanın Geçici 1 inci Maddesinin 8 inci fıkrası ile Geçici 5, 6 ve 7 inci Maddelerinde, Devir Usul Ve Esaslarını Belirleme Konusunda Bakanlar Kuruluna, Yüksek Planlama Kuruluna ve Maliye Bakanına Verilen Birtakım Yetkiler; Anayasanın 7 inci ve 8 inci Maddesine Aykırıdır.

5286 sayılı Yasanın Geçici 1 inci Maddesinin 8 inci fıkrası, Geçici 5, 6 ve 7 inci maddelerinde, devir usul ve esaslarını belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna, Yüksek Planlama Kuruluna ve Maliye Bakanına birtakım yetkiler verilmektedir.

Oysa bunlar, en azından, çerçeve temel düzenlemesi yapılmamış olan düzenleme yetkileridir ve o nedenle asli düzenleme yetkisi niteliği taşımaktadır. Bilindiği üzere, yürütmenin asli düzenleme yetkisi yoktur. Yasama asli düzenlemeyi yapar ve onun çizdiği sınırlar içerisinde yürütme düzenleme yetkisi kullanır. Bu konuda Anayasa Mahkemesinin çok sayıda iptal kararı mevcuttur.

Dolayısıyla, bu düzenlemeler de Anayasanın 7 inci ve 8 inci maddesine aykırıdır.⁵⁴

5286 sayılı Yasanın Geçici 1 inci Maddesinin 8 inci Fıkrası ile Ek Madde 2 Birbirleriyle Çelişmektedir ve Geçici 1 inci Maddesinin 8 inci Fıkrası; Anayasanın 7 inci Maddesine Aykırıdır.

⁵⁴ **Anayasanın 7 inci Maddesi:** Yasama yetkisi Türk milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir. Bu yetki devredilemez.

Anayasanın 8 inci Maddesi: Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir

5286 sayılı Yasanın Geçici 1 inci Maddesinin 8 inci fıkrasında; bölge ve proje müdürlüğü teşkilâtlarına ait kadro ve pozisyonları, personeli, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları, tapuda bu Genel Müdürlük adına kayıtlı olan taşınmazları ve hizmet binalarının, mevcut bölge ve proje müdürlüklerinin hizmet götürdükleri iller arasındaki dağılımı ve bu dağılımla ilgili usûl ve esaslarının Bakanlar Kurulunca belirleneceği belirtilmekte; böylece, bölge ve proje müdürlükleri Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek usul ve esaslara göre hizmet götürdükleri iller arasında dağıtılarak tasfiye edilmektedir.

Ek Madde 2'de ise; Bölge müdürlüklerince yürütülen hizmetlerin, bölge müdürlüğü kapsamına giren illerin il özel idarelerince her yıl müştereken yapılacak iş programı çerçevesinde yürütüleceği ve bu iş programı çerçevesinde ilgili il özel idarelerinin gerekli araç, gereç, taşınır, personel ve diğer her türlü desteği sağlayacağı belirtilmektedir.

Bu düzenleme, bölgelerin varlığının devam edeceğini göstermektedir.

İki madde arasındaki çelişkidenden daha da önemlisi; Ek Madde 2'nin, bu haliyle bölgesel hizmetlerin varlığını kabul etmesi ve devredilen hizmetlerin "mahalli ve müşterek hizmetler" olmadığını itiraf etmesidir.

Bilindiği üzere, "Bölge" tanımı yapabilmek için kullanılan başlıca ölçütler coğrafi, ekonomik, kültürel, etnik, kentsel ve idaridir. Türkiye'de "bölge" kavramı Türkiye'nin topografya ve iklim koşulları esasına göre geliştirilmiştir. Bu ölçütlere göre 7 adet coğrafi bölge, 9 adet tarımsal bölge belirlenmiştir. Bölge konusunda su havzaları dikkate alındığında 26 bölge ortaya çıkmaktadır. Coğrafi bölgelerin dışında kamu hizmetlerinin durumuna ve ekonomik şartlara göre idari bölümler oluşturulmuş, idari bölümlerin oluşturulmasında coğrafi, tarım ve su havzasına dayalı bölgeler dikkate alınmamıştır. Bundan dolayı coğrafi bölgelerin sınırları ile il, ilçe ve köy gibi idari bölgelerin sınırları birbirini tutmamaktadır.

Toprak ve su kaynaklarının kullanılması, geliştirilmesi ve korunması ile ilgili yapılacak tüm çalışmalar havza bazında yapılmalıdır. Havzaların birden çok ili içerisine alması, ülkesel ve bölgesel çalışmayı gerektirmektedir. Toprak ve su gibi doğal kaynakların doğası gereği "il sınırları" ile sınırlanamamaları nedeniyle, tarımsal altyapıya ilişkin kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla birden çok ili içine alan bölge teşkilatlarının kurulması, özellikle özel (katma) bütçeli yatırımcı kuruluşlar açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu gerçeklere karşın, Ek Madde 2'nin iller arası eşgüdüme dayalı, tanımlanmamış bir bölgesel yapılanmayı gündeme getirmesi açıkça Anayasaya aykırıdır.

Yasa ile uygulamaya ilişkin esasların tespiti yönünden yürütmeye verilen yetkinin genişliği ve belirsizliği apaçık ortadadır. Bakanlar Kuruluna tanınan yetki sınırsızdır ve açık değildir. Bölge ve Proje Müdürlüklerinin dağıtımının usul ve esasları Yasada yer almadığı için, tümüyle siyasi mülahazalara açık bir uygulama ortaya çıkabilecektir. Yasada, esasla ilgili bir çok yönler düzenlenmemiştir. Bu durum, açıkça bir yetki devridir. Oysa bu konu, yasama organı tarafından serinkanlı ve objektif değerlendirilmeli, gereken düzenlemelere yasada yer verilmelidir.

Bu nedenle Geçici 1 inci Madde, Anayasa'nın "Yasama yetkisi Türk milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez..." biçimindeki 7 inci maddesine aykırıdır.

5286 Sayılı Yasada, Görev ve Yetki Dağılımına Açıklık Getirilmemesi Anayasanın 8 inci Maddesine Aykırıdır.

Yasama organının, herşeyden önce bir hizmetin yerel mi, yoksa ülke düzeyinde mi olduğunu belirlemesi; yerel düzeyde görülen hizmetlerin yasada tek tek sayılması gerekmektedir. Tersi durumda, yurttaşlara standart bir kamu hizmeti sunma olanaksızlaşacak, hizmetler yönünden bölgesel ve yerel dengesizlikler artacaktır.

5286 sayılı yasada, görev ve yetki dağılımı yapılırken bir belirlilik ortaya konulmamıştır. Hangi yetkilerin Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, hangi yetkilerin İl Özel İdareleri ve hangi yetkilerin İstanbul ile Kocaeli Büyükşehir Belediyelerince kullanılacağı konusunda bir açıklık yoktur. Bu konuda ilgili yasalara bir atıfta bulunularak, devredilen görev ve yetkilerin ilgili yasalara yazılması yolu seçilmemiştir.

Ayrıca, yasada özel atıfta bulunulmamasına karşın, 441 sayılı KHK ile 5286 sayılı Yasada yer alan tüm görev ve hizmetlerin Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, yani merkezi yönetimin görev ve hizmetleri arasında yer almasının devam etmesi söz konusudur.

Daha çabuk hizmete ulaşılabilir gibi bir varsayım ile hareket edilse de, 3202 sayılı Yasadaki mevcut yetkilerin tümünün yerele taşınması durumunda merkezde kırsal ve tarımsal altyapı konusunda yetki kalmayacak, bu durum federalizme gidilişin altyapısı oluşturulmasına katkıda bulunacak ve hizmetler özelleştirilecektir. Devletin işleyişine ve kamu yararına aykırı bu yaklaşımın mevcut Anayasa ile bağdaşmayacağı çok açıktır.

Yukarıdaki gerekçelerle 5286 sayılı Yasa, idarenin kanuniliği ilkesine, dolayısıyla Anayasanın 8 inci maddesine aykırı bir düzenlemedir.

5286 sayılı Yasanın 3 üncü maddesinin (z) bendi Anayasanın 56 ıncı maddesine aykırıdır.

Ülkemiz, çevrenin korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması bağlamında, 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı, 1996 İstanbul Habitat II Konferansı, 2002 Johannesburg Sürdürülebilir Kalkınma Konferanslarında kabul edilen onlarca uluslararası sözleşmeyi imzalayarak taahhüt altına girmiştir.

56 ıncı maddesi ile ilk kez doğrudan çevre ile ilgili bir düzenlemeye yer veren Anayasaya göre; “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.” Çevre sorunlarının temel nedenlerinden biri de toprak ve suyun yanlış kullanımıdır.

5286 sayılı Yasanın 3 üncü maddesinin (z) bendi, “yerleşme birimlerinde çevre sağlığı hizmet ve düzenlemelerini gerçekleştirmek hizmetini” yerele devretmektedir.

Aynı zamanda bu görevler, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın görevleri arasında da yer almaktadır.

Çevre ve çevre sağlığı gibi kamusal hizmetleri, köye yönelik hizmet sayarak yerele devreden ve 5227 ile birlikte değerlendirdiğimizde bu hizmetlerden kamunun çekileceğini açıkça ortaya koyan düzenleme Anayasanın 56 ıncı maddesine aykırıdır.

5286 Sayılı Yasa İle Kamu Hizmetlerinin Denetimsiz Bırakılması Anayasaya Aykırıdır.

5286 sayılı yasanın 5 inci maddesi ile 3202 sayılı yasanın 18 inci maddesinin yürürlükten kaldırılması sonucu, Teftiş Kurulu Başkanlığı kaldırılmıştır. Bu durumda, 5227 sayılı Yasa gerçekleştirilemeyen bir uygulama “test” edilmekte, “tetkik, teftiş, soruşturma, kontrol ve denetleme” işlerini kimin yapacağı belirsiz hale gelmektedir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nde çalışan ve idari işlemler yanı sıra teknik işlerin de denetimini yapan müfettişlerin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na devredilmesi ve İl Özel İdarelerinde Teftiş Kurulu olmaması, hizmetlerin denetlenememesi sonucunu doğuracaktır. İçişleri Bakanlığı tarafından yapılacak denetimleri ise, uzmanlık gerektiren alanlarda ne derece etkin olacağı tartışmaya açıktır.

Gerek Anayasal ilkeler, gerek yasanın içerdiği ögeler göz önünde bulundurulduğunda, teftiş hizmeti, yalnızca yönetsel etkinliklerin yürütülmesinde usulsüzlüklerin ve yolsuzlukların ortaya çıkarılmasından, soruşturulmasından, bunların önlenmesi ve hizmetin daha etkin ve verimli kılınması için alınacak önlemlerin araştırılmasından ibaret olmayıp, aynı zamanda hiyerarşik denetimin ve vesayet denetiminin bu alanda uzmanlaşmış, yetkin, güvenceye sahip, siyasal istencin etkisinden soyutlanmış denetim elemanları eliyle yapılarak, idarenin bütünlüğü ilkesinin yaşama geçirilmesinin aracı olarak da görülmelidir.

Denetim elemanları aracılığıyla yolsuzlukları ve hukuka aykırılıkları saptamak ve önlemlerini almakla yükümlü olan merkezi yönetim, bunun dışında, yerel yönetimlerle ilgili olarak çıkardığı yasalar ve saptadığı standartlar uyarınca yaptığı düzenlemelerin uygulanmasını izlemek ve gerçek gereksinimleri karşılayıp karşılamadığını, bunlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediğini, aksayan yönlerin neler olduğunu bilmek ve gerekli önlemleri almak durumundadır. Bu izlemenin ise, ancak kamu yönetimini her yönüyle çok iyi bilen, alanında uzmanlaşmış kişilerden oluşan denetim kurulları eliyle yapılabileceği açıktır.

Bu nitelikte bir görevi herhangi bir kamu görevlisinin yapabileceğini varsaymak gerçeğe uygun olmadığı gibi, sağlayacağı yararlar da son derece sınırlıdır.

Öte yandan, Yasa ile kamu yönetimi hizmetlerinin büyük bölümü yerel yönetimlere devredilmekte olduğuna göre, yerel yönetimlerin uzmanlaşmış kişi ve kurullar eliyle teftiş ve denetime bağlı tutulmaları daha da önem kazanmaktadır.

5286 sayılı Yasa, bu düzenlemesi ile de Anayasaya aykırıdır.

Sonuç

Yürürlükteki Anayasamız kimi yetersizlikler ve olumsuzluklar içermesine karşın, genelde toprak koruma ve sürdürülebilir kullanma konusundaki çalışmalara dayanak olabilecek yaptırımları ve düzenlemeleri içermektedir. Siyasal iktidardan beklenen, Anayasa’daki yaptırımlar ve düzenlemeleri bütüncül bir yaklaşımla yürütülmesini kolaylaştıracak yasaları yürürlüğe koymasındır.

Toprak koruma ve kullanma konusunda gerekli hükümleri ve uygulama düzeneklerini genelde içeren Anayasa’ya rağmen, buna uyumu sağlayacak gerekli yasaların istenilen şekilde çıkarılmaması daha büyük bir sorun oluşturmaktadır.

5286 sayılı Yasa, Anayasa ile Devlet’e verilen toprak ve su yönetimi yönetimini, çeşitli yasalarla bazı Bakanlıkların görevleri arasında saysa da, Yasanın Genel Gerekçesi ile birlikte değerlendirdiğimizde, koşulsuz olarak yerel yönetimlere devretmektedir.

Sanayileşmesini tamamlayarak bilgi toplumuna geçen ülkeler, 18 inci yüzyıldan itibaren güçlü merkezi kurumlar yoluyla ve uzun vadeli planlamaları ödünsüz uygulayarak temel altyapı hizmetlerini bitirmişler ve süreç içerisinde birçok görev ve yetkiyi mahalli idarelere devretmişlerdir. Altyapısını tamamlayamamış ülkemizde, merkezi kurumları tasfiye eden tasarılar ile ülke ve bölge planlarına bağlı kalmaksızın görev ve yetkilerin yerel yönetimlere devri, uyum süreci yaşadığımız ve çeşitli fonlarla bölgesel kalkınmaya önemli miktarlarda kaynak aktaran AB ülkeleri ile aramızdaki uçurumu daha da açacaktır.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ya da Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün merkezi yönetim adına bu görevleri yürütecek olması, her iki genel müdürlükle "konu", "alan" ve "ölçek" bazında ayrılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılmasının yaratacağı boşluğu gideremeyecektir.

Ayrıca, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, tarımsal üretimin ana etmenleri olan toprak ve su yönetiminden, uzman örgütünün kalmaması nedeniyle çekilmiş olmaktadır.

Avrupa Birliği uyum çalışmaları kapsamında, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nun toprak ve su yönetiminden, kırsal kalkınmanın temelini oluşturan kırsal altyapı hizmetlerinden çekilmesi doğru değildir ve hiçbir gerekçeyle kabul edilemez.

Aksine, AB'ye uyum aşamasında kırsal kalkınmanın temel düzenlemesi olan 1257/1999/EC sayılı Konsey Tüzüğü⁵⁵ ile üye ülkelerin uyumunu kolaylaştırmayı amaçlayan SAPARD Fonu kapsamında⁵⁶, toprak ve su kaynaklarının yönetimi yanı sıra, köy yolları, içme suyu ve iskan (yeniden yerleştirme) hizmetleri, gerekli kırsal kalkınma önlemleri arasında sayılmıştır.

Bu kapsamda 5286 sayılı Yasanın AB'ye uyumla ilgisi tartışılmalıdır. Çünkü, geçerli hiçbir veri, bu yasanın AB'ye uyum çalışması olduğunu göstermemektedir.

⁵⁵1257/99 sayılı Konsey Tüzüğü” çevresinde AB Kırsal Kalkınma Tedbirleri; a) Tarımsal İşletmelerde Yatırım, b) Genç Çiftçilere Destek, c) Erken Emeklilik, d) Eğitim, e) Dezavantajlı Alanlar ve Çevresel Baskı Altında Olan Sahalar, f) Tarımsal Çevre Tedbirleri, g) Tarımsal Ürünlerin Pazarlama ve İşlemesini Geliştirme, h) Ormancılık

Kırsal Alanların Geliştirilmesi ve Uyumunu Destekleme (Madde 33) Tedbirleri kapsamında ise; a) arazi iyileştirilmesi, b) arazi birleştirilmesi, c) turizm ve el sanatlarının artırılması, d) tarımsal yönetim hizmetlerinin tanıtımı, e) kaliteli tarım ürünlerinin pazarlanması, f) kırsal alana götürülen temel hizmetler, g) köylerin yenilenmesi ve geliştirilmesi, h) kırsal mirasın korunması, ı) tarım ve bağlantılı faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, i) tarımsal su kaynaklarının yönetimi, j) tarımla ilgili kırsal alt yapının iyileştirilmesi, k) tarım, ormancılık ve doğa yönetimi ile bağlantılı olarak çevrenin korunması ve hayvan sağlığının iyileştirilmesi, l) tabii afetlerle oluşan zararların giderilmesi ve yeni koruma tedbirlerinin tanıtımı, m) maliyet mühendisliği gibi faaliyetler desteklenmektedir.

⁵⁶SAPARD tarafından finanse edilmesi öngörülen tedbirler: a) Tarımsal işletmelerde yatırımlar, b) Tarım ürünlerini ve su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlamasını geliştirme, c) Kalite, hayvan ve bitki sağlığı kontrollerini, gıda kalitesini ve tüketici koruması için yapıları iyileştirme, d) Çevreyi korumaya ve kırsal alanı devam ettirmeye yönelik üretim usullerini geliştirme, e) Alternatif gelir imkanları yaratma ve ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesini geliştirme, f) Çiftlik yardım ve çiftlik idare servislerini kurma, g) Üretici örgütleri kurma, h) Köylerin yenilenmesi, geliştirilmesi ve kırsal mirasın korunması, ı) Arazi iyileştirme ve yeniden parselleme, i) Arazi kayıtlarını güncelleştirme, j) Mesleki eğitimi geliştirme, k) Kırsal altyapıyı geliştirme, l) Tarımsal su kaynakları yönetimi, m) Ormancılık, n) tarımsal arazilerin ağaçlandırılması, özel mülkiyete ait orman işletmelerinde yatırım, orman ürünlerini işleme ve pazarlama, o) Teknik yardım

Aksine, Yasa, IMF ile yürütülen “istikrar programı”nın önemli bir ayağıdır.⁵⁷

IMF için uzun vadeli çıkarlar söz konusu iken, kurulduğunun ikinci yılında iktidara gelen siyasi iktidar, IMF bağlantısını yok sayabilmektedir.⁵⁸ Bu konuda IMF ile ilişkileri sürdüren Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı'nın, Yasa ile yapılan Genel Kurul görüşmelerindeki tavrı ise, anlamlıdır.⁵⁹

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kapatmayı amaçlayan ve Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmadığı için henüz tasarı niteliğine sahip 5286 sayılı Yasa, “Türkiye Kamu Yönetim Sistemi”nde bir ilki gerçekleştirmektedir.

Yasa, özelleştirme uygulamalarının da dışına çıkarak, ilk kez devredeni ve devralanı belli ve hazır olmayan bir tasfiye sürecini düzenlemektedir.

Devredeni belli değildir. Çünkü; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün üst düzey yöneticilerinin görevleri 16.03.2005 tarihinde bitmesine karşın, devir ile ilgili işlemler, yasanın yürürlük tarihinden itibaren 1 yıl süresince tamamlanacaktır. Üstelik “kayyum” bile atanmamıştır!

Devralanı belli değildir. Çünkü; İl Özel İdaresi Yasası Cumhurbaşkanı tarafından TBMM'ye iade edildiği için, İl özel idareleri bu görevleri yürütecek örgütlenme yapısına uyumlu değildir.

⁵⁷ Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılması, IMF standby-niyet mektubu görüşmeleri ve metinlerinde, ivedi bir amaç olarak yer alan personel azaltımı ve personel giderlerinin kısılması hedefinin bir parçasıdır. Nitekim; **10 uncu gözden geçirmeye ilişkin 20.11.2001 tarihli ek Niyet Mektubu'nda;** “İşletme ve bakım giderlerinin daha düşük maliyetle gerçekleştirilebilmesi için: görev ve kaynakların uygun olan alanlarda merkezden yerel yönetimlere kaydırılması süreci ivedilikle başlatılacaktır. Bu süreç 2002 yılı boyunca hızlanarak devam edecektir. Konsolide bütçeye tabi kuruluşların bölge müdürlükleri kaldırılacak; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün ve diğer merkezi devlet birim ve kurumlarının bölge idarelerinin işçileri, ekipmanı ve sorumlulukları zaman içinde İl Özel İdareleri'ne kaydırılacaktır. Bu bakanlıklara ve kurumlara yapılan transferler 0.3 katrilyon TL azaltılacaktır.” dayatması açıkça yer almıştır (www.imf.org).

Dönemin siyasi iktidarı da bu amaçla bir Bakanlar Kurulu Kararı çıkartmış, demokratik kitle örgütlerinin de baskısıyla, Resmi Gazete'de yayımlanmasına karşın, en azından Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü için bu düzenleme yürürlüğe sokulmamıştır.

⁵⁸ **11.01.2005 tarihli TBMM Tutanağı:** Tarım ve Köyişleri Bakanı Sami GÜÇLÜ: “Siz, IMF istedi, Dünya Bankası istedi diye kapatıyorsunuz.” Benimle bu konuyu ne Dünya Bankası konuştu ne IMF konuştu. Bununla ilgili konuda bir kanaat sahibiyim, çok sade... Bunun uluslararası kuruluşlarla ilgisi bana ulaşmış değil. Eğer, Bakan olarak bana ulaşmamışsa kime ulaştı arkadaşlar? Niçin bu kadar ağır ithamlar yapıyorsunuz? IMF istedi diye!.. IMF istedi diye, biz, Köy Hizmetlerini kapatır mıyız!! Eğer, bu hizmetin bir alternatifi yoksa, hayat damarlarımızdan birini kesiyorsa, milletimize hizmet götürülemeyecekse bunu niçin yapalım? IMF, finansla ilgili konularda, başka konulardaki bir kısım hususları bitirdi de Köy Hizmetlerine mi geldi yani!?”

⁵⁹ **12.01.2005 tarihli TBMM Tutanağı:** Ali BABACAN: “Sorulara bilahera yazılı olarak cevap verilecektir.”

12.01.2005 tarihli TBMM Tutanağı: Gürol ERGİN: “Gerçi Sayın Bakanım burada değil galiba ama... Üzüntülerini belirtti ve sonuç olarak şunu dedi: “IMF istedi diye biz Köy Hizmetlerini kapatır mıyız?” Değerli arkadaşlarım, işte tarih. 20.11.2001 tarihli 10 uncu gözden geçirmeye ilişkin niyet mektubu: “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün ve diğer merkezi devlet birim ve kurumlarının bölge idarelerinin işçileri, ekipmanı ve sorumlulukları zaman içinde il özel idarelerine kaydırılacaktır.” Bu kadar basit. Şimdi gelin gene siz bunu reddedin değerli arkadaşlarım. Eğer içinize sınıyorsa, reddedin. Demek ki “zamanı gelince” dedikleri zaman bugün gelmiş.”

Ayrıca, gerekli yasal düzenlemeler çıkarılmadığı için, il özel idareleri ve büyükşehir belediyeleri devredilen hizmetleri yürütebilecek maddi olanaklara sahip değildir. Aynı zamanda, devredilen personelin ücretlerini de ödeyecek maddi olanaklara sahip olmadıkları için, bu konuda Devlet'e süresi sınırsız ödenek aktarma yetkisi verilmiştir.

İl özel idareleri, genellikle yol gibi tek yıllık projeleri yürütmektedir. Kamu bütçesinden ödenek alınmasına olanak tanıyan çok yıllık projelerin ise hangi Bakanlık tarafından DPT Müsteşarlığı'na aktarılacağı, her yıl Yüksek Planlama Kurulu vasıtasıyla mı ödenek aktarılacağı, İl özel idarelerinin çok yıllık proje ödeneği alabilme ve uygulayabilme koşulları belirsizliğini korumaktadır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nda hazırlıkları sürdürülen Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü Yasa Tasarısı, henüz Bakanlar Kurulu'nun gündemine girmemiştir.⁶⁰ AB uyum süreci bağlamında yeni bir Genel Müdürlük kurulacak ise, bu konudaki tasarının 5286 sayılı Yasadan daha önce veya eşzamanlı TBMM gündemine taşınması gerekirdi. Bu yapılmadığına göre, 5286 sayılı Yasada yerele devredilen hizmetlerden bazılarının, yeni kurulacak Genel Müdürlüğe ilişkin yasa ile tekrar merkeze alınması, yeni kargaşalara yol açacağı gibi, yasama organına duyulan güveni de azaltacaktır.

Özetle; bu yasaı uygulamak üzere, ne merkezi yönetim, ne de yerel yönetimler hazır değildir.

Köy Hizmetleri'nin dağıtılması, devletin yerel yönetimlerle de her aşamada işbirliği yaparak yerine getirmekte olduğu köy yolu yapımı, köy içme suyu tesisleri ve toprağın verimli kullanımı gibi birtakım hizmetleri büsbütün yerelleştirmek amacını gütmektedir.

Yasa ile özellikle birden fazla ili ilgilendiren konularda, havza bazında ortak çalışmaların yapılması olanaksız kılınmakta, bu kaynakların kullanımı kontrolsüz duruma gelmektedir.

Merkezi görev ve yetkilerin yerele devredilmesi, uzmanlık gerektiren teknik konularda da aksaklıkların ortaya çıkmasına yol açacaktır. Şöyle ki; merkezde çalışan deneyimli teknik personel ülke düzeyinde en ekonomik ve en rantabl olan altyapı projelerini onaylamaktadır. Bu yetkinin İl özel idarelerine verilmesi durumunda, proje öncelikleri siyasi ölçütlere göre belirlenecek, iller arasında aynı iş kalemi için farklı fiyatlarla uygulama yapılacaktır.

İhale uygulamalarının merkezde denetlenmesi, yaklaşık maliyetleri aynı iş kalemleri veya aynı yapı elemanları için uygulama birlikteliğini sağlamaktadır. Bu tasarının yasalaşması durumunda ise, iller arasında ihale uygulamasında aynı iş kalemleri veya aynı yapı elemanları için farklı yaklaşık maliyetli uygulamalar ortaya çıkacaktır. Bu durum, zaten kıt olan ülke kaynaklarının israfına yol açacaktır.

Proje ve inşaat işlerinin merkezde deneyimli personel tarafından denetlenmesi sonucunda, birtakım hatalı işler zamanında müdahale edilerek düzeltilmektedir. 5286 ile devredilecek hizmetlere yönelik proje ve inşaat işlerinin merkezi denetimi ortadan kalkmaktadır.

⁶⁰Cumhuriyet, 22.10.2004: ANKARA (AA) - Hükümetin kamuda yeniden yapılanma kapsamında hazırladığı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kaldırarak yasa tasarısı Meclis'e sunulurken kırsal kalkınmaya yönelik yeni bir teşkilat oluşturulması planlanıyor. Buna göre Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, KHGM'nin merkez birimleri ile Tarımsal Üretimi Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün (TÜGEM) tarım toprakları ile ilgili birimi, Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü adı altında toplanacak. Avrupa Birliği'ne uyum açısından çok önemli olan kırsal kalkınma politikaları da, kırsal kalkınma müdürlüğü (KKGM) tarafından yürütülecek. KKGM AB'nin kırsal kalkınmaya yönelik fonlarının kullanımını da kolaylaştıracak.

Yerde yoğunlaşan siyasi baskıların tekniği gözardı etmesi olasılığı ise, ülkenin ekonomik ve gerekli olmayan altyapı yatırımlarıyla dolmasına yol açacaktır.

Özetle; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kapatılması sonucu;

- yerel siyasi baskılar artarak kaynaklar plansızca ve savurganca kullanılacak,
- bölgesel eşitsizlik ve dengesizlik sorunu büyüyecek,
- toprak ve su kaynaklarının belirlenmesi, korunması ve yönetimi için ülke bütününde planlamalar ve havza bazında uygulamalar yapılamayacak,
- tarımsal desteklerin kaldırıldığı süreçte devletin Türk çiftçisine dolaylı olarak verdiği son destek arazi toplulaştırma hizmetleri istenilen düzeyde ve nitelikte verilemeyecek,
- Genel Müdürlüğün kendi personeli ve donanımı ile kırsal kesime götürdüğü hizmetlerin parasallaştırılması sağlanarak doğacak pazarı yerli ve yabancı özel sektör dolduracak,
- parası olmayan köylüye hizmet verilemeyecektir.

Bu sonuçlar, Anayasanın 2 inci maddesinde yerini bulan “sosyal devlet” ilkesinin, köye yönelik hizmetler alanında zedelenmesine, belki de yok sayılmasına yol açacaktır.

5286 sayılı Yasa, yalnızca 5227 sayılı Yasanın iptal edilmeyen Geçici 2 inci Maddesini “test” etmeye yönelik bir girişimdir.⁶¹

Gerekli yasal, kurumsal, teknik ve ekonomik altyapı hazırlanmadan, bir “inat” uğruna acele ile gündeme getirilen bir tasarıdır.

Üstelik, Genel Gereğe'de yer alan: “... bu verimsiz yönetim süreci çeşitli yozlaşma ve yolsuzluk olayları ile birleştiğinde ise halkın yönetime olan güvenini azaltmaktadır... Yukarıda belirtilen sorunların en belirgin şekilde hissedildiği kurumlardan biri haline gelen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü...” ifadeleri, haksız bir suçlama ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü zan altında bırakmakta, kapatılması için gerçeğe ilgisi olmayan her türlü yöntem “mübah” sayılmaktadır.

Bu haksız girişime karşı toplumun duyarlı kesimleri gerekli tepkiyi göstermiştir. 5286 sayılı Yasa iade edilmeli, doğru düzenlemeler yapıncaya kadar gündemden geri çekilmelidir.

Devlet yönetimini, oylamalardan çoğunlukla çıkan “parmaklar”a bağlı görmeyen TMMOB, Sayın Cumhurbaşkanımızdan 5286 sayılı Yasayı TBMM'ye iade etmesini talep etmektedir.

⁶¹ **11 Ocak 2005 tarihli TBMM Tunağaç:** Ümmet KANDOĞAN: “... komisyon raporlarında Sayın Bakanın ifadelerini de okudum. Sayın Bakan, bazı yerlerde çok önemli gelişmelerin olabileceğini, bazı yerlerde de arzu edilen gelişmelerin olmayabileceğini ifade ediyor. Demek ki, Sayın Bakanın da, bunda ciddi endişeleri var; bu Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kaldırılmasından sonra ciddi sıkıntıların olabileceğine inanıyor ve şöyle ifade ediyor: “Bu anlayışın bir test edilmesi lazım” diyor. Sayın Bakan, siz, hangi yetkiyle bunu söylüyorsunuz?! Test, 1 ilde olabilir, 1 köyde olabilir; ama, siz, böyle bir kanun tasarısını getirerek, 81 ille beraber, 80 000 köyde bir değişiklik yapıyorsanız “bunu bir test edelim, bir görelim” deme hakkı ve salahiyeti sizin elinizde yoktur Sayın Bakanım; bunu söylemezsiniz. Yarın, terslikler oldu, hatalar oldu, yanlışlıklar oldu, hizmette verim olmadı; o zaman ne yapacaksınız?! Bu kanun tasarısı komisyonda görüşülürken, Devlet Planlama Teşkilatı temsilcisi de aynı endişeleri taşıyordu. Devlet Planlama Teşkilatı temsilcisi diyor ki: “Bu kanun tasarısıyla ilgili olarak, yazılı bir şekilde, bizim görüşümüze başvurulmamıştır.” Siz, bunları, sadece Başkanlıkta hazırlarsanız, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığımı da devrediş bırakırsanız, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görüşünü almazsanız, sadece ve sadece Başbakanlıkta hazırlanan kanun tasarılarıyla bunları halletmeye çalışırsanız, çok büyük yanlışlıklar yaparsınız.”

Tasarının Anayasaya aykırılığı, Genel Kurul görüşmeleri sırasında ana muhalefet partisi sözcüleri tarafından tutanaklara geçirilmiştir.⁶²

TMMOB; gerek yaklaşık 250.000 üyesi olan örgütü, gerekse dönem sözcülüğünü yürüttüğü Emek Platformu adına, bu süreçte toplumsal muhalefet görevini eksiksiz yerine getirecektir. Bilimi toplumla buluşturmayı çalışmalarının ana eksenini olarak gören TMMOB; haksız gerekçelerle ve kamusal çıkarlara aykırı düzenlemelerle Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü kapatmayı amaçlayan 5286 sayılı yasanın bilimsel ve ülke gerçekleriyle örtüşmediğini görmektedir. Bu nedenle 5286 sayılı Yasa'nın yürürlüğe konulmamasını talep etmektedir.,

Siyasal iktidarın IMF programları doğrultusunda gerçekleştirdiği ekonomik ve sosyal hayatımızı tahrip edecek girişimleri durdurmak ve “İnsanca Yaşanabilecek Bir Türkiye İçin” Emek Platformu bileşeni olarak emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadelemizi sürdüreceğimizi bu konu aracılığı ile bir kez daha kamuoyuna duyuruyoruz.

⁶²11 Ocak 2005 tarihli TBMM Tunanağı: Haluk KOÇ: “Anayasaya aykırılıklar belirtilip, tutanağa geçirilecek- kısaca şunu söylemek istiyorum: Tasarının 2 nci maddesi, 3 üncü maddesinin ilk iki paragrafı, 4 üncü maddesinin (a) fıkrası, Anayasanın 6, 44, 45 inci maddelerine; tasarının yine 2 nci maddesi, 3 üncü maddesinin ilk iki paragrafı ve 4 üncü maddesinin (a) fıkrası, Anayasanın 126 ve 127 nci maddelerine; tasarının 5, 6, 7, 8 inci maddeleri, Anayasanın 128 inci maddelerine aykırılık içermektedir, bunların gerekçeleri tutanaklara geçirilecektir.”

13 Ocak 2005 tarihli TBMM Tunanağı: Oya ARASLI: “... bu konudaki görev ve yetkiler de, bu tasarı marifetiyle, yerel yönetim birimlerine geçecek ve böylece, Anayasanın 126 ncı, 127 nci, 123 üncü, 44 ve 45 inci maddelerine aykırı bir durum ortaya çıkacak... Ayrıca, tasarıya baktığımız zaman, görev ve yetki dağılımı yapılırken bir belirliliğin de olmadığını görüyoruz. Hangi kalem yetkileri Bayındırlık ve İskân Bakanlığı kullanacaktır, hangi kalem yetkilerini il özel idareleri kullanacaktır; bu hususta bir açıklık yok. Bu da, idarenin kanuniliği ilkesine ve dolayısıyla, Anayasanın 8 inci maddesine aykırı bir durumdur.

EKLER

EK 1

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN KALDIRILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. - 9.5.1985 tarihli ve 3202 sayılı “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun adı “Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2. - 3202 sayılı Kanunla kurulan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmıştır.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I) sayılı cetvelde yer alan “43-Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü” ibaresi cetveldен çıkarılmıştır.

MADDE 3. - Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri; İstanbul ve Kocaeli illeri dışında il özel idarelerine, İstanbul ve Kocaeli illerinde ise bu hizmetleri il hudutları dahilinde yapmak üzere büyükşehir belediyelerine devredilmiştir. Ancak, 3202 sayılı Kanunda yer alan iskân konularına ilişkin görev ve yetkiler Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından yürütülür.

3202 sayılı Kanun ile diğer mevzuatta geçen “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü” ibareleri devir durumuna göre “Bayındırlık ve İskân Bakanlığı”, “büyükşehir belediyesi” veya “il özel idaresi” olarak uygulanır.

MADDE 4. - Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün;

a) Bölge müdürlükleri dahil taşra teşkilatı ile döner sermaye işletmelerine ait kadro ve pozisyonları ile birlikte personeli, araç, gereç ve taşınırları ile hizmet binaları ve diğer taşınımları, bunlara ait ödeneklerle birlikte İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer yerlerde il özel idarelerine,

b) Merkez teşkilâtı, ulusal veya bölgesel düzeyde faaliyet gösteren araştırma enstitüleri ile Tarımsal Hidroloji Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğünün kadro ve pozisyonlarıyla birlikte personeli, araç, gereç ve taşınırları ile hizmet binaları ve diğer taşınımları, bunlara ait ödeneklerle birlikte Tarım ve Köyişleri Bakanlığına,

devredilmiştir.

MADDE 5. - Bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ait kadrolar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin ilgili bölümünden çıkarılmış ve söz konusu kadrolardan; Tarım ve Köyişleri Bakanlığına devredilen personelin kadroları (I) sayılı cetvelin adı geçen Bakanlığa ilişkin bölümüne, İstanbul ve İzmit Büyükşehir Belediyeleri ile il özel idarelerine devredilen personelin kadroları ilgili büyükşehir belediyesi ile il özel idaresinin kadro cetvellerine eklenmiş; serbest memur kadroları ve sürekli işçi kadrolarından boş

olanlar ile tutulan memur kadroları iptal edilmiştir.

MADDE 6. – Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde; Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı, anahizmet birimleri ve yardımcı birimler dahil Daire Başkanı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı, Döner Sermaye İşletmesi Müdürü, Şube Müdürü ve Müdür unvanlı kadrolarda bulunanların görevleri, Kanunun yayımı tarihinde sona erer. Bunlar durumlarına uygun yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî haklarını aynen almaya devam eder ve devredildikleri kurumda ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilir. Diğer personel devredilen kadro unvanlarıyla görevlerine devam eder.

Birinci fıkra uyarınca görevleri sona erenler ile devredilen kadro unvanlarından ilgili kurum tarafından ihtiyaç duyulmayan kadro unvanlarında çalışan personel üç ay içinde durumlarına uygun diğer kadrolara atanır. Bu çerçevede ihtiyaç duyulan kadro değişiklikleri 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaksızın anılan Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre yapılır.

Devredilen personelden ikinci fıkra uyarınca yeni bir kadroya atanmaların atandıkları kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamının net tutarının, eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamı net tutarından az olması halinde aradaki fark, farklılık giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tâbi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Başmüfettiş ve Müfettişlerinin kadroları ile bu kadrolara ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminat hakları şahıslarına bağlı olarak saklı tutulur ve bunlar ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilirler. Kendilerinin muvafakati üzerine yeni bir kadroya atanmalar hakkında bu fıkra hükmü uygulanmaz.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilen sözleşmeli personelin pozisyonları, başka bir işleme gerek kalmaksızın devredildikleri kurum adına vize edilmiş sayılır.

Sürekli işçi kadrolarında görev yapanlar ile geçici işçi pozisyonunda çalışanlar kadro ve pozisyonlarıyla birlikte devredilir.

MADDE 7. - Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmış olan sözleşmeler, devam eden yatırım projeleri, adı geçen Genel Müdürlüğün leh ve aleyhine açılmış ve açılacak olan davalar ile icra takipleri, bütün hak, yetki, yükümlülük, alacak ve borçlarıyla birlikte Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına geçer. Devam eden yatırım projeleri ile bu projelerin ilgili kurumlara tahsisine ilişkin işlemler Yüksek Planlama Kurulu tarafından yapılır.

MADDE 8. - Bu Kanun uyarınca yapılacak devir işlemleri Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde tamamlanır. Devir işlemleri tamamlanıncaya kadar 3202 sayılı Kanunda belirtilen görevler mevcut personel eliyle yürütülmeye devam olunur.

Devir işlemlerine ilişkin usul ve esaslar İçişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşleri alınarak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının teklifi üzerine

Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Devir nedeniyle personel, kadro, ödenek, taşınır ve taşınmaz devri ve benzeri hususlar ile 3202 sayılı Kanunda yer alan görev ve yetkilerin kullanılmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Başbakan yetkilidir.

MADDE 9. - İl özel idareleri ve büyükşehir belediyelerinin gelirlerine ilişkin yeni bir kanunî düzenleme yapıncaya kadar bu idarelere devredilen personelin aylık ve diğer her türlü malî ve sosyal hakları ilgili yıl bütçe kanununa konulacak ve Maliye Bakanlığınca ilgili idarelere aktarılacak ödeneklerden karşılanır.

MADDE 10. - Bu Kanun uyarınca yapılacak devir işlemleri ile düzenlenecek belgeler her türlü vergi, resim, harç, ücret ve fondan müstesnadır.

MADDE 11. - 3202 sayılı Kanununun 38, 39, 43, 44 ve 45 inci maddeleri ile teşkilâta ilişkin hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 12. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 13. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Dünyadaki gelişmeler ile halkımızın artan ve çeşitlenen talepleri, kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılması ve bu amaçla hizmetlerin yerel düzeyde yerine getirilmesi ihtiyacını gündeme getirmiştir.

Stratejik bir bakış açısından ve uzun vadeli planlamadan yoksun bir çerçevede aşırı büyüyen ve merkezileşen kamu idaresi, gelirlerini aşan harcamalara yönelmekte ve kaynakları verimli kullanamamaya bütçe açığı oluşturmakta; halkın beklentilerini karşılayamamaya performans açığı vermekte; bu verimsiz yönetim süreci çeşitli yozlaşma ve yolsuzluk olayları ile birleştiğinde ise halkın yönetime olan güvenini azaltmaktadır.

20 nci Yüzyıl boyunca kamu yönetiminde merkezi idarenin merkez ve taşra teşkilatı ile mahalli idareler arasındaki işbölümüne bakıldığında, ülkemizin önemli oranda merkezileştiği görülmektedir. 1950'li yıllardan önce mahalli idarelerin toplam kamu harcamaları içindeki payı oldukça yüksek iken, bu oran 1950 sonrası giderek düşmüştür. 1980 sonrası belediyelere sağlanan imkânlar ve büyükşehir belediyeçiliği sonucunda artan mahalli idare katkısı da bozulan bu dengenin onarılmasını ve uluslararası standartlara uyumunu tam olarak sağlayamamıştır.

Aşırı merkezi bir yapı içinde bir yandan merkezi birimler kendilerinden beklenen stratejik liderliği ve politika belirleme özelliğini yitirerek gereksiz ayrıntılara ve kırtasiyeciliğe boğulurken, diğer yandan sağlıklı bir işbölümünden ve görev tanımından yoksun yapılar birbirleriyle uyumsuz bir şekilde değişmiş ve büyümüştür. Koordinasyonun zayıfladığı, kaynak israfının arttığı ve hizmet kalitesinin düştüğü bu ortamda, halkın beklentilerine ve ihtiyaçlarına uygun kamu hizmeti üretimi nicelik ve nitelik olarak gerilemiştir.

Yukarıda belirtilen sorunların en belirgin şekilde hissedildiği kurumlardan biri haline gelen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, daha önce YSE (Yol, Su ve Elektrik), Topraksu ile Toprak-İskân Genel Müdürlükleri tarafından yürütülmekte olan görevleri yerine getirmek üzere kurulmuştur. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün başlıca görev ve sorumluluk alanı, küçük ölçekli kırsal alt yapının geliştirilmesi olup daha çok kırsal alanlarda küçük sulama planları ve drenaj sistemleri için yer altı ve yer üstü su kaynaklarının geliştirilmesi, tarım alanlarının gayesine uygun şekilde kullanılması, köy yollarının inşaatı ile köylere temiz içme suyu sağlanması ve köylerin elektrikleştirilmesi için gerekli tesislerin yapılması, toprak muhafaza, arazi ıslahı, toplulaştırma, tarım dışı amaçlı arazi tahsisi ve iskân hizmetlerine ilişkindir.

3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu ile 3155 sayılı Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda öngörülen görevlerden sulama, toprak muhafaza, toplulaştırma ve tarım dışı amaçlı arazi tahsisi gibi konulardaki işlerin Bakanlar Kurulunca belirlenen uygulama alanlarında Tarım Reformu Genel Müdürlüğünce yürütülmesini öngörmektedir. Böylece, anılan hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından mükerrerlik söz konusu olmaktadır.

Aynı şekilde, İl Özel İdaresi Kanununa göre il özel idareleri tarafından yürütülen bazı hizmetler bakımından da mükerrerlikler bulunmaktadır.

442 sayılı Köy Kanununun, köylerin mecburi işleri arasında saydığı köye kapalı yoldan içecek su getirmek, pis suların akıp gitmesi için üstü kapalı akıntı yapmak gibi görevler de DSİ Genel Müdürlüğü ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev alanlarına girmektedir. Köylere içme suyu temini, 7488 sayılı Köy İçmesuları Hakkında Kanuna göre DSİ Genel Müdürlüğünün, 3202 sayılı Kanuna göre ise Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün

görevleri arasındadır.

Benzer yetki mükerrerlikleri 3202 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (f) bendi ile 441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin (f) bendi gereğince Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ana hizmet birimi olan Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü arasında da söz konusudur. Yine, 3202 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (k) bendinde geçen görevler, 441 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesinin (a) bendi ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesindeki Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğüne de verilmiş bulunmaktadır.

Örnekleri çoğaltılabilecek bu tür mükerrerliklerden dolayı hizmetlerin gereği gibi yerine getirilmesinde sorunlarla karşılaşmakta ve ortaya çıkan koordinasyonsuzluk sebebiyle hizmet sunumunda kalite düşmektedir.

Diğer taraftan, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün harcamalarının büyük bir bölümü ücretlere gitmektedir. 2003 yılında maaş ödemeleri, Genel Müdürlüğün harcamalarının % 76'sını, ek bütçenin ise % 99'unu oluşturmuştur. Genel Müdürlük şu anda özellikle bölge ve il müdürlüklerinde 53.600 kişi istihdam etmektedir. Personelin yaklaşık 45.000'i il müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen inşaat işleri için istihdam edilen işçilerden oluşmaktadır.

Öte yandan, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından doğrudan gerçekleştirilen işlerin bir çoğu kırsal yollarla ilgili olup tarım (çoğunlukla sulama), su temini ve iskânla ilgili öteki işler büyük ölçüde özel yükleniciler tarafından yerine getirilmektedir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün konsolide bütçe çerçevesindeki harcamalarının yanı sıra faaliyetlerinin önemli bir bölümü, il özel idarelerinin talebi üzerine ve öteki kuruluşlarla yapılan protokoller çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bunun sonucu olarak, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün gerek personeli, gerekse makineleri büyük ölçüde atıl kalmaktadır.

Yukarıda belirtilen hizmetlerin mahalli müşterek ihtiyaçlara ilişkin olması sebebiyle mahallinde planlanarak yerine getirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır. Mahalli müşterek nitelikli hizmetlerin merkezi idare tarafından yürütülmeye çalışılması hizmette etkinliği ve verimliliği azaltmakta ve hizmetlerin daha yüksek maliyetlerle yerine getirilmesine yol açmaktadır. Bu nedenle, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlerin, halen köye ilişkin hizmetlerin yerine getirilmesinde önemli bir rolü bulunan il özel idarelerine devredilmesi öngörülmektedir. Diğer taraftan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehir belediye sınırları İstanbul ve Kocaeli illerinde il mülki sınırı olarak tespit edildiğinden ve böylece il özel idarelerinin bu görevleri yerine getireceği bir alan kalmadığından, bu illerde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilen görevlerin büyükşehir belediyelerine devredilmesi amaçlanmaktadır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve ondan önceki kuruluşların kurulduğu dönemin şartları açısından, yürütülen faaliyetlerin merkezi bir planlama çerçevesinde yapılması ihtiyacı söz konusu olabilirdi. Ancak, bugün bu faaliyetlerin mahalli idareler tarafından yerine getirilmesi, hem mahallin ihtiyaçlarına uygun çözüm yollarının bulunmasını kolaylaştıracak hem de atıl kapasitenin kullanılmasını sağlayarak verimliliği artıracaktır.

Yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınarak hazırlanan Tasarı ile; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerinin İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine devredilmesi, aynı Kanunda yer alan iskân konularına ilişkin görev ve yetkilerin ise Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından yürütülmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Madde ile, 3202 sayılı “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun”un adı, Kanunda yapılan düzenlemelerle uyumlu olarak “Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmektedir.

Madde 2. - Madde ile, 3202 sayılı Kanunla kurulan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmakta ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I) sayılı cetveldен çıkarılmaktadır.

Madde 3. - Madde ile, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütölen hizmetler İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğер yerlerde il özel idarelerine devredilmiştir. Ancak, iskan konularına ilişkin görev ve yetkiler Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından yürütölecektir.

Madde 4. - Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün;

a) Bölge müdürlükleri dahil taşra teşkilatı ile döner sermaye işletmelerine ait kadro ve pozisyonları ile birlikte personeli, araç, gereç ve taşınırları ile hizmet binaları ve diğер taşınmazlarının, bunlara ait ödeneklerle birlikte İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğер yerlerde il özel idarelerine,

b) Merkez teşkilatı, ulusal veya bölgesel düzeyde faaliyet gösteren araştırma enstitüleri ile Tarımsal Hidroloji Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğünün kadro ve pozisyonlarıyla birlikte personeli, araç, gereç ve taşınırları ile hizmet binaları ve diğер taşınmazlarının, bunlara ait ödeneklerle birlikte Tarım ve Köyişleri Bakanlığına,

başka bir işleme gerek kalmaksızın Kanunun yayımı tarihinde devredilmesi öngörülmektedir.

Madde 5. - Kanunun yayımı tarihi itibarıyla, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ait kadrolar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ekinde çıkarılmakta, bu kadrolar ilgili kadro cetvellerine eklenmekte, ayrıca, kamudaki tasarruf çalışmalarına uygun olarak, serbest memur kadroları ve sürekli işçi kadrolarından boş olanlar ile tutulan memur kadrolarının bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla iptal edilmesi hükme bağlanmaktadır.

Madde 6. - Madde ile, personele ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde, bazı kadrolarda görev yapan personelin görevine son verilmektedir. Bunlar, durumlarına uygun yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğер malî haklarını aynen almaya devam edeceklerdir. Diğер personel ise devredilen kadro unvanlarıyla görevlerine devam edecektir.

Görevleri sona eren personel ile devredilen kadro unvanlarından ilgili kurum tarafından ihtiyaç duyulmayan kadro unvanlarında çalışan personel devir tarihini takip eden üç ay içerisinde durumlarına uygun diğер kadrolara atanacaktır.

Devredilen personelden yeni bir kadroya atanmaların atandıkları yeni kadrolarının aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğер malî hakları toplamının net tutarının, eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğер malî hakları toplamı net tutarından az olması halinde aradaki

fark, farklılık giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenecektir.

Diğer taraftan, müfettişliğin kariyer bir meslek olması nedeniyle, müfettişlerle ilgili düzenleme buna uygun olarak yapılmıştır. Bu kapsamda kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde Başmüfettiş ve Müfettişlerin kadroları ile bu kadrolara ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminat hakları şahıslarına bağlı olarak saklı tutulmaktadır. Kendilerinin muvafakati üzerine yeni bir kadroya atananlar hakkında bu hüküm uygulanmayacaktır.

Madde 7. - Madde ile, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmış olan sözleşmeler, devam eden yatırım projeleri, adı geçen Genel Müdürlüğün leh ve aleyhine açılmış ve açılacak olan davalar ile icra takiplerinin, bütün hak, yetki, yükümlülük, alacak ve borçlarıyla birlikte Tarım ve Köyişleri Bakanlığına geçmesi hükme bağlanmaktadır. Devam eden yatırım projeleri ile bu projelerin ilgili kurumlara tahsisine ilişkin tüm işlemler Yüksek Planlama Kurulu tarafından yapılacaktır.

Madde 8. - Madde ile, işlerin sürüncemede kalmaması için, bu Kanun uyarınca yapılacak devir işlemlerinin Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde tamamlanması ve devir işlemleri tamamlanuncaya kadar 3202 sayılı Kanunda belirtilen görevlerin mevcut personel eliyle yürütülmeye devam edilmesi öngörülmektedir.

Devir işlemlerine ilişkin usul ve esaslar, İçişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşleri alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenecektir.

Diğer taraftan, Kanunun uygulama aşamasında, devir nedeniyle personel, kadro, ödenek, taşınır ve taşınmaz devri ve benzeri hususlar ile 3202 sayılı Kanunda yer alan görev ve yetkilerin kullanılmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek üzere Başbakan yetkili kılınmaktadır.

Madde 9. - Madde ile, il özel idareleri ve büyükşehir belediyelerinin gelirlerine ilişkin yeni bir kanuni düzenleme yapıncaya kadar bu idarelere devredilen personelin aylık ve diğer her türlü malî ve sosyal haklarının ilgili yıl bütçe kanununa konulacak ve Maliye Bakanlığınca ilgili idarelere aktarılacak ödeneklerden karşılanması hükme bağlanmaktadır.

Madde 10. - Madde ile, Kanun uyarınca yapılacak devir işlemleri ile düzenlenecek belgelerin her türlü vergi, resim, harç, ücret ve fondan istisna tutulması öngörülmektedir.

Madde 11. - Madde ile, 3202 sayılı Kanununun 38, 39,43,44 ve 45 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmakta, ayrıca Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün; merkez, taşra ve döner sermaye işletmeleri dahil tüm teşkilatı ile birlikte kaldırıldığı hususu açıklığa kavuşturulmaktadır.

Madde 12. - Yürürlük maddesidir.

Madde 13. - Yürütme maddesidir.

EK 2

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası : 3202

Kabul Tarihi : 9/5/1985

Yayımlandığı R. Gazete: Tarih: 22/5/1985 Sayı: 18761

Yayımlandığı Düstur : Tertip: 5 Cilt: 24 Sayfa: 405

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Görev ve Teşkilat

Amaç

Madde 1 - Bu Kanunun amacı, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığına bağlı katma bütçeli ve tüzelkişiliği haiz Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kurulması, teşkilat, görev ve yetkileri ile ilgili esasları düzenlemektir.

Görev

Madde 2 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- Devlet ve il yolları ağı dışında kalan köyler ve bunlara bağlı yerleşme birimlerinin, orman yollarının ve orman içi yolların yol ağının tespit etmek, bu yolları, köprüleri, sanat yapılarını, köy içi yollarını yapmak, mevcutları geliştirmek, trafik güvenliği yönünden gerekli istikamet ve kilometre levhaları ile diğer işaretleri düzenlemek,
- Kalkınma plan ve programlarında yer alan ilke ve politikalara uygun bir şekilde, toprak ve su kaynaklarının verimli kullanılmasını, korunmasını, geliştirilmesini sağlamak, çiftçilerin hizmetine götürmek üzere gerekli araştırma, etüt, hizmet ve yatırımlara ait program ve projeleri yapmak ve yaptırmak, bunlardan tasvip edilenleri uygulamak ve uygulattırmak,
- Baraj, havaalanı, fabrika savunma ile ilgili tesislerin ve diğer tesislerin inşaatı, tarih ve tabiat kıymetlerinin korunması gibi amaçlarla yapılacak kamulaştırmalar ve özel kanunların uygulanması sebebiyle yerlerini terk etmek zorunda kalanlardan geçim imkanlarını kısmen veya tamamen kaybedecek nüfus ile göçmen ve göçebelere ve bulunduğu yerde geliştirilmesi mümkün olmayan orman içi köyleri, köy nüfusunun çoğunluğu tarafından istenmesi halinde köylerin mahalle, kom, mezra gibi dağınık yerleşme yerlerini yeni bir yerleşme yerinde toplamak, tarım içi ve tarım dışı sahalarda iskan etmek,
- Köy ve bağlı yerleşim birimlerinin yol, su, elektrik, kanalizasyon tesislerinin inşaatı, bakımı, onarımı, geliştirme ve işletme hizmetlerini düzenlemek üzere gerekli tedbirleri almak,

bakım, onarım, işletme ve geliştirme hizmetlerine ait esasları tespit etmek ve yürütmek,

e) Köy ve bağlı yerleşme birimlerine, askeri garnizonlara sağlıklı, yeterli içmesuyu ve kullanma suyu tesislerini yapmak, geliştirmek ve yapımına destek olmak, sondaj kuyuları açmak, bu maksatla umuma ait sular ile kanunlarla köye ve köylüye devir ve tahsis edilmiş veya köyün veya köylerin eskiden beri intifaında bulunmuş olan suları; köylerin ve bağlı yerleşme birimlerinin, askeri garnizonların ihtiyacına göre tevzi etmek, kısmen veya tamamen başka köye, köylere, bağlı yerleşme birimlerine, askeri garnizonlara tahsis etmek ve tahsis şeklini değiştirmek,

Sahipli veya köyün bedeli mukabili iktisap ettiği sularla diğer gayrimenkulleri, 2492 sayılı Kamulaştırma Kanunu gereğince kamulaştırmak veya gayrimenkul üzerinde irtifak hakkı tesis etmek,

Su tesislerinin vücuda getirilmesine ve su yollarının geçirilmesine lüzumlu olan arazi, Devlet hüküm ve tasarrufu altında veya köyün ve köylerin ve bağlı yerleşme birimlerinin umumi yerleri içinde bulunuyorsa o araziler hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.

f) (Değişik: 25/2/1998-4342/32 md.) Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya özel mülkiyetinde bulunan yabancı fıstıklık, zeytinlik, sakızlık, harnupluk ve makiliklerin alt yapı tesislerini imar, islah ve ihya etmek için gerekli projeleri ve programları hazırlamak, hazırlatmak, tasvip edilenleri uygulamak ve uygulatmak.

g) Tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak, denetlemek ve bu konu ile ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,

h) Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya özel mülkiyetinde bulunan taşlı, asitli, alkali veya turbiyer toprakları ve kurutulmuş sahaları tarıma elverişli hale getirmek,

i) Devletçe ikmal edilmiş sulama tesislerinden alınan veya her ne suretle olursa olsun tarım alanlarında bulunan suyun tarımda kullanılması ile ilgili arazi tesviyesi, tarla başı kanalları, tarla içi sulama ve drenaj tesisleri gibi tarım sulaması hizmetlerini ve bu konularda gerekli diğer işleri yapmak,

Ekonomik üretime imkan vermeyecek derecede parçalanmış, dağılmış, şekilleri bozulmuş tarım arazilerinin teknik, ekonomik ve işletme imkanları ölçüsünde toplulaştırılmasını yapmak,

j) Sulama suyu ihtiyacı saniyede 500 litreye kadar olan suların tesislerini kurmak ve işletilmelerini sağlamak, aynı mahiyette evvelce yapılmış tesisleri ikmal, islah ve tevsi etmek ve işletilmelerini sağlamak, (Baraj ve elektrik istihsaline matuf regülatör inşası bu hükmün dışındadır. Saniyedeki sarfiyatı 500 litreden fazla olan sular üzerinde yapılacak tesisler için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün muvafakatı gerekir.)

k) Toprak muhafaza, arazi islahı ve sulama gibi faaliyetlerde gerektiğinde birlikler, ortaklıklar, döner sermayeli ve tüzelkişiliği haiz işletmeler kurmak veya döner sermayeli işletmelerini, bu işlerle meşgul birimleri, şirketlere veya işletmelere ortak etmek, bunlarla ilgili her türlü anlaşmalar yapmak,

l) Küçük akarsular ile güneş, rüzgar ve diğer enerji kaynakları ve tesislerinden faydalanılarak köylerin elektrikleştirilmesi için tesisler yapmak, yaptırmak,

m) 1306 sayılı İskan Kanununa göre nakledilen veya toplulaştırılacak köyler için arsa

tefrik etmek, diğer kasaba ve köylerin imar planlarını ve ihtiyaç sahiplerine konut ve tarımsal işletme tesisleri için tip projeler hazırlamak, hazırlatmak ve kendi evini yapana yardım metoduna dayalı olarak gerekli kredileri vermek, köy içi altyapıları, sosyal tesisler ve istihdam yaratacak ekonomik tesisleri yapmak ve yaptırmak, yıllık harcama planları yaparak Özel İskan Fonunu kullanmak ve bu fondan yapılan kaynak tahsisleri ile yatırımları gerçekleştirmek,

n) Deprem ihtimalinin en fazla olduğu aktif deprem kuşaklarında bulunan köylerdeki nüfusun konut ve tarımsal tesislerini depreme dayanıklı hale getirmek maksadıyla kredi vermek,

o) Serbest göçmen işlerini yürütmek, özel kanunlar gereğince iskanlı göçmen kabul etmek,

p) Kiraya verilecek hazine arazisi genişliğini, kira bedelini ve kiralayacak olan topraksız veya yeterli toprağı olmayan çiftçileri tespit etmek ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazinin tespit, tayin ve her türlü ölçü işlerini yapmak ve Hazine adına tescil işlemlerini yaptırmak ve evvelce dağıtılan arazilerde tashih, ıslah ve istirdat işlemlerini yapmak, mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisini yapmak, ayrıca lüzumlu hallerde bunlardan ihtiyaç fazlalarının tespiti ile Hazine adına tescilini sağlamak,

r) Hizmet ve görevleri için lüzumlu her türlü harita, istikşaf, araştırma, etüt proje, rasat, istatistik, envanter, birim fiyat ve analiz gibi işleri yapmak, yaptırmak,

s) Hizmet ve tesislerin yapılması, geliştirilmesi, onarım, bakım ve emniyetle işletilmesi için gerekli tesis, atölye, bakımevi, laboratuvar, araştırma ve verici telsiz istasyonu, idari ve sosyal diğer tesislerin plan ve projelerini ve inşaatını yapmak, yaptırmak, onarmak, işletmek, kiralamak ve bakımlarını sağlamak, tesislerin kullanılmasına emniyet ve korunmasına esas olan kaideleri tespit etmek, yürütmek ve kontrol etmek,

t) Her türlü alet - edavat, taşıt ve makineler ile donatımlarını, bunların işletilmesi için gerekli bütün malzemeyi vasıflarıyla belirlemek, sağlamak, icabında imal etmek ve ettirmek, arazi dahil bina ve taşınmaz malları geçici olarak kullanmak, kamulaştırmak ve satın almak,

u) Diğer kanunlarla ve Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığınca verilecek görevleri yapmak.

Teşkilat

Madde 3 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatından meydana gelir.

İKİNCİ KISIM

Genel Müdürlük Merkez Teşkilatı

Merkez teşkilatı

Madde 4 - Genel Müdürlük merkez teşkilatı, anahizmet birimleri ile danışma ve denetim birimleri ve yardımcı birimlerden müteşekkildir.

Genel Müdürlük merkez teşkilatı ek - 1'de gösterilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Müdürlük

Genel Müdür

Madde 5 - Genel Müdür, genel müdürlük kuruluşunun en üst amiridir. Genel müdürlük hizmetlerinin mevzuata, Bakanlığın amaç ve politikalarına ve milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına, yıllık programlara uygun olarak yürütülmesini ve genel müdürlüğün faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonunu sağlamakla görevlidir.

Genel Müdür, emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden sorumlu olup, genel müdürlük merkez ve taşra teşkilatının faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkilidir.

Genel müdür yardımcıları

Madde 6 - Genel müdür yardımcıları; Genel Müdürün emrinde, onun yardımcısı olup, genel müdürlük hizmetlerini Genel Müdür adına ve onun yapacağı iş bölümü ve yetki devri ile direktif ve emirleri yönünde ve mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla Teftiş Kurulu Başkanlığı hariç Genel Müdürlüğün bütün birim ve kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını temin, takip ve kontrol ederler.

Genel Müdüre karşı sorumlu olmak üzere dört genel müdür yardımcısı görevlendirilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Anahizmet Birimleri

Anahizmet birimleri

Madde 7 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün anahizmet birimleri şunlardır:

- a) Etüt ve Proje Dairesi Başkanlığı,
- b) Arazi ve İskan Dairesi Başkanlığı,
- c) Köy ve Orman Yolları Dairesi Başkanlığı,
- d) Havza Islahı ve Göletler Dairesi Başkanlığı,
- e) Sulama Dairesi Başkanlığı,
- f) Köy İçmesuları Dairesi Başkanlığı,
- g) (Mülga: 16/10/1988 - KHK - 346/4 md.)
- h) Köy İçi İnşaat Dairesi Başkanlığı,
- i) İşletme Dairesi Başkanlığı,

Etüt ve Proje Dairesi Başkanlığı

Madde 8 - Etüt ve Proje Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Köylerin; yol, köprü, içme ve kullanma suları ile askeri garnizonların içme ve kullanma sularının etüt ve proje işlerini,
- b) Yol, köprü ve içmesuyu tesislerine ait sanat yapılarının tip projelerini,
- c) Merkez ve taşra kuruluşlarında kurulacak çeşitli tesislerin plan ve projelerini,
- d) Merkez ve taşra kuruluşlarının tesis sahalarının imar planlarını ve imar planı değişikliklerini,
- e) Dere, göl ve barajlardan su almak ve su tasfiye tesislerinin özel projelerini,
- f) İçmesuyu tahlilleri ile toprak ve bitüm deneylerini; yapmak ve yatırmak,
- g) Toprak etüdü ve her türlü toprak analizleri, sınıflandırmaları ve toprak harita raporlarını yapmak ve yaptırmak,
- h) Genel Müdürlük hizmet ve görevleri ile ilgili olarak fiyat analizlerini yapmak ve birim fiyatlarını hazırlamak,
- i) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

Arazi ve İskan Dairesi Başkanlığı

Madde 9 - Arazi ve İskan Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Genel Müdürlük hizmetleri için; ihtiyaç duyulan arsa ve araziye satın alma, kamulaştırma veya Hazine'den tahsis yoluyla temin etmek,
- b) Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya özel mülkiyetinde bulunup da kamu hizmetlerinde kullanılmayan, orta malı olup ihtiyaç fazlası olarak tespit edilen, Devletçe islah edilen göl, nehir ve bataklıklardan kazanılan arazi ve arsaları Hazine adına tescil ettirmek, belediyelere devredilen veya devredilecek olup da kullanılmayan arsa ve arazilerden uygulama, gelişme ve rezerv sahalar dahil, belde imar uygulamaları nazara alınarak bedeli mukabilinde satın almak ve tahsis işlemlerini yürütmek,
- c) Arazi ile ilgili mülkiyet tespiti, ölçü ve harita yapılması, köy imar planı uygulaması ile Hazine adına tescil ve mülkiyet devrine esas ifrazen tescil işlemini yapmak,
- d) (Mülga: 25/2/1998-4342/36 md.)
- e) İskan kanunları ile ilgili olarak, yatırım uygulamasına alınacak hizmetlerin uygulama öncesi her türlü ön etüt ve kesin etüt çalışmalarını yapmak,
- f) Yurdumuza gelen göçmenlerin yurda kabulleri ile ilgili işlemlerinin yapılacağı süre içerisinde işe ve ibadelerini sağlamak, bu göçmenlerin ve yurt içinde iskan edileceklerin özel mevzuatına göre iskanlarının sağlanmasına ilişkin bütün işlemleri yürütmek,
- g) Devletçe yapılacak baraj, havaalanı, fabrika gibi ekonomik ve savunma ile ilgili tesislerin kurulması, tarih ve tabiat kıymetlerinin korunması amacıyla yapılacak kamulaştırmalar veya özel kanunların uygulanması dolayısıyla taşınmaz mallarını kısmen veya tamamen terketmek zorunda kalanların iskanlarını sağlamak,

- h) Köylerde ve kırsal alanda iç iskanın düzenlenmesi ve köy gelişme merkezlerinin kurulması amacıyla, ilgili mevzuata göre toplulaştırma, nakil ve iskan gelişme alanı tefriki ile ilgili çalışmalarını yürütmek,
- i) Ülkemizin muhtelif bölgelerinde yaşayan göçebe ve gezgincilerin iskanlarını sağlamak,
- j) Arazi ve mera talepleri ile ilgili hususların incelenmesi ve sonuçlandırılması işlerini yapmak,
- k) Evvelce dağıtılan arazilerde Danıştay, mahkeme ve idare kararları gereğince yapılması lüzumlu tashih ve ıslah işlemlerini dağıtım tarihindeki meri hükümlere göre yürütmek,
- l) Evvelce dağıtılan toprakların dağıtım tarihindeki meri mevzuat hükümlerine uygun olarak işletilmeyenlerinin geri alınması ile ilgili işlemleri yürütmek,
- m) Genel müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

Köy ve Orman Yolları Dairesi Başkanlığı

Madde 10 - Köy ve Orman Yolları Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

Devlet ve il yolları ağı dışında kalan köyler ile köy belediyelerinin ve bunlara bağlı yerleşme birimlerinin yolları, orman yolları, orman içi yolların:

- a) Önceden tespit edilen yol ağlarının yapımını, onarımını, bakımını,
- b) Gerektiğinde asfalt yapımını,
- c) Sanat yapılarını ve köprülerini,
- d) Her türlü bina ve tesislerini,
- e) Her türlü protokollü işleri,
- f) Trafik Kanunu ile verilen görevleri,
- g) Konuları ile ilgili eğitim hizmetlerinin ihtiyaç programlarını hazırlamak, keşiflerini yapmak ve bu işlerin gerçekleştirilmesi için gerekli teknik ve idari işlerin yürütülmesi, takibi ve sonuçlandırılmasını, kontrolünü; yapmak ve yaptırmak,
- h) Genel müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

Havza Islahı ve Göletler Dairesi Başkanlığı

Madde 11 - Havza Islahı ve Göletler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Yağışların ve sel sularının zararlarını önleyici ve depolayıcı tarım arazileri için sulama suyu ve hayvanlar için içme suyu teminine matuf gölet ve diğer tesisleri yapmak ve yaptırmak,
- b) Toprak erozyonunu önleyici, giderici ve azaltıcı, toprak ve su dengesinin kurulması ve korunmasını sağlayıcı tedbirleri almak, gerekli tesisleri yapmak ve yaptırmak,
- c) Sulama suyu ihtiyacı saniyede 500 lt.'ye kadar olan sulama tesislerinin kurulması, ıslahı ve tevsi ile alakalı etüt, planlama, proje ve programları yapmak, yaptırmak ve uygulamasını sağlamak,
- d) Genel müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

Sulama Dairesi Başkanlığı

Madde 12 - Sulama Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Devlet arazilerinin ıslahı, imarı ve tarıma uygun hale getirilmesi,
- b) Devlet sulama şebekelerinde ve diğer sulama planlarında sulama işleri ile ilgili hizmetleri yapmak ve yaptırmak,
- c) Sulu ve kuru tarım arazilerinde toplulaştırmaya uygun arazi sahipleri çoğunluğunun isteğine bağlı arazi toplulaştırılması için; etüt, planlama, program ve projelerini hazırlamak, hazırlamak, tasdikini yapmak, uygulama işlerini yapmak, yaptırmak.

Toplulaştırma sonucunda verilen yeni parselleri maliklerin adına tescil ettirmek, ifraz işlerine konu olmasını önlemek için tapu siciline şerh vermek ve uygulamada gerekli görüldüğü zaruri hallerde kamulaştırma yapmak.

Toplulaştırma esas ve usullerinin nasıl yapılacağını yönetmelikle belirlemek.

- d) Genel müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

Köy İçmesuları Dairesi Başkanlığı

Madde 13 - Köy İçmesuları Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Köy ve bağlı yerleşme birimleriyle askeri garnizonlara sağlıklı ve yeterli içme suyu temin etmek,
- b) Bu maksatla sondaj kuyuları açmak, gerektiğinde baraj, gölet gibi tesislerden su almak amacıyla arıtma su alma tesislerini yapmak ve yaptırmak,
- c) İkmal edilmiş köy içmesuyu tesislerinin bakım ve işletmesini yapmak ve yaptırmak,
- d) Mevcut tesislerin onarım ve ıslah çalışmalarını yapmak, gerektiğinde tesisleri geliştirmek için her türlü tedbiri almak,
- e) Yerleşme birimlerinde çevre sağlığı hizmet ve düzenlemelerini gerçekleştirmek,
- f) Devlet kurum ve müesseseleri ile kamu tüzelkişileri, dernekler, kooperatifler, kurum ve gerçek kişiler tarafından vaki olacak içmesuyu ve sondaj taleplerini imkanlar ölçüsünde protokol düzenleyerek bedeli mukabili yapmak,
- g) (Değişik: 16/10/1988- KHK - 346/3 md.) Köylerin ve bağlı yerleşme birimlerinin elektrifikasyonu için; hidroelektrik santrallerinin etüt, proje, şebeke ve tesislerini yapmak, ve yaptırmak,

(Ek bentler: 16/10/1988 - KHK - 346/3 md.)

- h) Köylerin ve bağlı yerleşme birimlerinin, güneş, rüzgar ve diğer enerji kaynak ve tesislerini araştırmak, etüdü ve projelendirilmesi ile gerekli tesislerini yapmak ve yaptırmak,
- i) Terfili içme, kullanma ve sulama suyu inşaatlarının enerji besleme tesislerini yapmak ve yaptırmak,
- j) Genel Müdürlüğün hizmetleriyle ilgili bütün bina, tesis ve sahaların elektrik, telsiz ve telefon proje ve tesisatını yapmak ve yaptırmak,

- k) Her türlü protokollu işleri yapmak ve yaptırmak,
- l) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

Madde 14 - (Mülga: 16/10/1988 - KHK - 346/4 md.)

Köy içi İnşaat Dairesi Başkanlığı

Madde 15 - Köy içi İnşaat Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Köylerin ve kasabalar ile nakli ve toplulaştırılması gereken köy, mahalle, mezra, kom vb. yerleşme üniteleri diğer iskan hizmetleri için fiziki yerleşmenin düzenlenmesi ile ilgili gerekli imar planlarının ekonomik, sosyal ve fiziki altyapı tesislerinin projelerini, yerleşme yerini iklim ve fiziki özelliklerine uygun olarak hazırlamak ve hazırlanan bu projelere göre bütün inşaat uygulamalarını yapmak ve yaptırmak,
- b) Nakli ve toplulaştırılması gerekmeyen köylerde vatandaşların konut ve tarım işletme tesisi ihtiyaçlarını kendisinin karşılayamaması halinde proje ve teknik yardım desteğinde bulunmak,
- c) Konut, tarımsal işletme ile ilgili tesislerin kredili inşaat uygulamalarını denetlemek,
- d) Genel Müdürlüğün her türlü bina ve tesislerini yapmak ve yaptırmak,
- e) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

İşletme Dairesi Başkanlığı

Madde 16 - İşletme Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) İskan Kanunu ile Fonun mali konularla ilgili uygulamalarını yürütmek ve günün şartlarına göre tadil tekliflerini yapmak,
- b) Yıllık harcama planları yaparak Özel İskan Fonu mevcutlarını en verimli şekilde değerlendirmek ve yatırımlarını gerçekleştirmek,
- c) Harcama planı ve çalışma programına uygun plasman gönderilmesini sağlamak, uygulamalarla, nakdi gerçekleştirmelerini izlemek,
- d) Merkez ve taşrada yapılan harcamaların mevzuata uygunluğunu sağlamak,
- e) Merkezde ve taşrada Özel İskan Fonundan yapılacak satın almalar için gerekli talimatları vermek, tahakkukunu tamamlayıp mahsubunu yapmak,
- f) Fonun para, mal ve kıymetli evrakını muhafaza etmek, bununla ilgili kayıtları tutmak,
- g) Diğer kuruluş fonlarından kaynaklanan ve Genel Müdürlükçe yerine getirilmesi istenen hizmetler için Fona yatırılacak paraların kayıtlarını tutmak, harcamalarını yapmak veya yaptırmak, hizmet sonunda kayıtlarını kapatmak,
- h) Yıllık program ile projelerden tasvip edilenlere Özel İskan Fonundan konut, tarım işletme tesisleri inşaatı kredisi açmak, borçlandırmak ve geri ödemelerini takip etmek,
- i) Yıl sonlarında bilanço çıkartmak ve bilançoya esas muhasebe kayıtlarını tutmak, Merkez İhale Komisyonunun çalışmalarına katılmak ve ihale işlemlerini tamamlamak,

- j) Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü görev alanına giren konularda kontrollü Zirai Kredi Özel Proje Fonu için teknik yardım projeleri hazırlamak ve hazırlatmak, tasdik etmek, uygulamalarına yardım edilmesini ve kontrolünü sağlamak,
- k) Zirai sulama, toprak muhafaza ve arazi islahı çalışmalarıyla ilgili tesisleri işletmek üzere çiftçilerin birlikler, kooperatifler halinde teşkilatlandırılmasını teşvik etmek ve yardımcı olmak,
- l) Köylerde ve kırsal alanda Genel Müdürlükçe yapılan tesislerin; yapım, bakım, onarım, işletme ve geliştirme hizmetlerine ait bu tesislerden yararlananlar tarafından yapılacak geri ödeme işlemlerini, yönetmeliğinde belirtilen esaslar dahilinde yürütmek,
- m) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Danışma ve Denetim Birimleri

Danışma ve denetim birimleri

Madde 17 - Genel Müdürlüğün danışma ve denetim birimleri şunlardır:

- Teftiş Kurulu Başkanlığı,
- Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı,
- Hukuk Müşavirliği.

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Madde 18 - Teftiş Kurulu, Genel Müdürün emri veya onayı üzerine Genel Müdür adına aşağıdaki görevleri yapar.

Genel Müdürlük merkez ve taşra kuruluşlarının her türlü faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak;

- Tetkik, teftiş ve soruşturma yapmak,
- Kontrol ve denetleme işlerini yapmak,
- Genel Müdürlüğün amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmasını temin etmek amacıyla gerekli teklifleri hazırlamak ve Genel Müdürüne sunmak,
- Özel kanunlarla ve Genel Müdür tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Madde 19 - Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- Genel Müdürlüğe Hükümet programı, kalkınma planları, yıllık programlar, Bakanlar Kurulu Kararları ve milli güvenlik siyaseti çerçevesinde verilen emir ve görevlerin yerine

getirilmesi için çalışma esaslarını tespit etmek ve bu esaslara uygun olarak genel müdürlüğün anahizmet politikasının ve planlarının hazırlanmasına yardımcı olmak,

b) Uzun vadeli planlarla, kalkınma planlarında ve yıllık programlarda öncelikle yer alması gerekli görülen hizmet ve tedbirlerin ve bunlarla ilgili temel politikaların ilmi araştırma esaslarına göre tespitini sağlamak,

c) Hizmet ve faaliyetlerin ekonomik ve etkin bir şekilde yerine getirilmesi için insan, para ve malzeme gibi mevcut kaynakların en uygun ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak üzere genel müdürlük bütçesini plan ve program esaslarına göre hazırlamak ve uygulamasını takip etmek,

d) Genel Müdürlüğün yıllık çalışma programlarını hazırlamak, gerekli istatistikleri toplamak ve değerlendirmek,

e) Kalkınma plan ve programları ile genel müdürlük yıllık çalışma programlarının uygulanmaları sırasında genel müdürlük teşkilatında ortaya çıkan, çözümlenmesi gereken güçlükleri, aksaklıkları ve tikanıklıkları Bakanlık ve bakanlıklararası seviyede giderici tedbirleri tespit ederek makama sunmak, organizasyon ve metot hizmetlerini yürütmek,

f) Planlama ve koordinasyon konularında verilen diğer görevleri yerine getirmek, yıllık çalışma programlarının yürütülmesini takip etmek,

g) Kanun, tüzük ve yönetmelik tasarıları ile kanun teklifleri hakkında genel müdürlük görüşünün tespitine yardımcı olmak,

h) Genel Müdürlüğün tarihçesini hazırlamak,

i) Toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve verimli bir şekilde kullanılması ile ilgili araştırma çalışmaları yapmak ve yaptırmak,

j) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

Hukuk Müşavirliği

Madde 20 - Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

a) Genel Müdürlük merkez teşkilatının düzenledikleri sözleşme ve şartname taslaklarını incelemek ve bunların Kanun ve hukuka uygunlukları ile uygulamadan doğan anlaşmazlıkların sonuçlarını tespit etmek,

b) Genel Müdürlük memurları hakkında düzenlenip gönderilen inceleme ve soruşturma raporlarını inceleyerek mevzuat gereği kovuşturmalara ilgili işlemleri yapmak,

c) Genel Müdürlük görüşü istenen veya Genel Müdürlükçe hazırlanan kanun, tüzük ve yönetmelik taslakları ile diğer iş ve işlemler hakkında hukuki yönden görüş bildirmek,

d) Genel Müdürlük taşra teşkilatındaki dava ve icra takip işlerini merkezden veya yerinde denetlemek,

e) Genel Müdürlükçe gerekli görüldüğünde ilgili merkez teşkilatının görüşlerini de alarak ihbarname ihtarname düzenlemek veya bunlara karşı cevap hazırlamak,

f) Adli ve idari davalarla her türlü icra takiplerinde gerekli bilgileri hazırlamak, adli, idari davaları ile icra takiplerinde mahkemeler hakemler, icra daireleri dava ve icra işleriyle ilgili sair merciler nezdinde Genel Müdürlüğü temsil etmek.

Bu hizmetleri yürütmek amacıyla Genel Müdürlükçe istihdam edilecek avukatlara, avukat sıfatına haiz hukuk müşavirleri ile bu hizmette çalışan memurlara mahkemelerce takdir edilecek vekalet ücretleri hakkında 2 Şubat 1929 tarih ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat Vesaireye Verilecek Ücreti Vekalet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

g) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yardımcı Birimler

Yardımcı birimler

Madde 21 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yardımcı birimleri şunlardır:

- a) Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı,
- b) İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,
- c) Makine İkmal Dairesi Başkanlığı,
- d) Savunma Uzmanlığı,

Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı

Madde 22 - Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Genel Müdürlüğün insangücü planlaması ve personel politikasıyla ilgili çalışmaları yapmak, personel sisteminin geliştirilmesiyle ilgili tekliflerde bulunmak,
- b) Genel Müdürlük personelinin atama, özlük, emeklilik ve sağlık işleriyle ilgili işleri yapmak,
- c) Genel Müdürlüğe bağlı işyerlerinde işveren-işçi ilişkilerinin, mevzuat ve yürürlükteki toplu iş sözleşmelerinde belirtilen esaslarla ilgili olarak Bakanlık Personel Genel Müdürlüğünce yürütülecek çalışmalarda gerekli koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,
- d) Genel Müdürlük merkez personeli ile gerektiğinde taşra personeline ait tahakkukla ilgili bütün işlemleri yapmak,
- e) Genel Müdürlük teşkilatının eğitim planını hazırlamak, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak,
- f) Her türlü yayın ve tanıtma faaliyetlerini yürütmek, baskı ihtiyacını karşılamak, telif ve tercüme hakları ile ilgili işlemleri yürütmek,
- g) Dış ilişkilerle ilgili başta personel olmak üzere diğer iş ve işlemleri yürütmek,
- h) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı

Madde 23 - İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Genel Müdürlük için gerekli araç, gereç ve malzemenin temini ile ilgili hizmetleri yürütmek,

- b) İhtiyaç duyulan bina ve arazinin kiralanma, satın alma işlemlerini yürütmek,
- c) Genel Müdürlüğün mali işlerle ilgili hizmetlerini yürütmek,
- d) Temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım, onarım ve taşıma hizmetlerini yapmak,
- e) Sosyal tesislerin kurulması ve yönetimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,
- f) Genel Müdürlüğün personelinin ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak,
- g) Genel Müdürün direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemlerini takip etmek, Genel Müdürlüğün i ve dış protokol hizmetlerini yürütmek,
- h) Süreli evrakın zamanında işleme konulmasını sağlamak,
- i) Genel Müdürlüğü ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeler düzenlemek, bunlara ait önemli not ve tutanakları tutmak ve yaymak,
- j) Genel evrak, arşiv ve dokümantasyon hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek,
- k) Genel Mdrlğce verilecek benzeri görevleri yapmak.

Makine İkmal Dairesi Başkanlığı

Madde 24 - Makine İkmal Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Genel Müdürlüğün hizmetlerinin gerektirdiği iş makineleri, ekipman ve yedek parçaların anateknik özelliklerini ve miktarlarını tespit etmek, satın alınması için teklifte bulunmak,
- b) Makine, ekipman ve yedek parçaların dağıtımı ile transferini yapmak ve ikmal sistemini ihtiyacı karşılayacak şekilde geliştirmek,
- c) Teşkilat atölyelerinde malzeme, yedek parça ve teçhizat üretimini planlamak ve gerçekleşmesini sağlamak,
- d) Makine, ekipman ve yedek parçalarda meydana gelen karakteristik arızaların giderilmesi için gerekli etüt ve tadilatları yapmak, yaptırmak,
- e) Demirbaş ve tüketim malzemelerinin devir ve terkin işlemlerini denetim ve icra etmek, satış ve değerlendirilmesini sağlamak,
- f) Makine parkı ile ilgili yıllık btce tekliflerini hazırlamak,
- g) Genel Mdrlğce verilecek benzeri görevleri yapmak.

Savunma Uzmanlığı

Madde 25 - Savunma Uzmanlığı, zel kanunda ve diğer kanunlarda gösterilen görevleri yapar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Taşra Teşkilatı

Taşra teşkilatı

Madde 26 - Genel Müdürlük taşra teşkilatı; köy hizmetlerinin özelliğinin bir gereği olarak bölge seviyesinde kurulacak bölge müdürlükleri ile müdürlüklerden teşekkül eder.

Taşra teşkilatı kuruluşu

Madde 27 - Genel Müdürlük taşra teşkilatı kuruluşlarından:

- Bölge müdürlüğü ve müdürlüklerin kurulmasına ve kaldırılmasına Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulu,
- Şefliklerin ve memurlukların kurulmasına, kaldırılmasına ve bunların iç hizmet birimlerinin belirlenmesine Genel Müdürlüğün teklifi üzerine Bakanlık, Yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Sorumluluk ve Yetkiler

Yöneticilerin sorumlulukları

Madde 28 - Genel Müdürlük merkez ve taşra teşkilatının her kademedeki yöneticileri, yapmakla yükümlü buldukları hizmet veya görevleri, Genel Müdürlük emir ve direktifleri yönünde mevzuata, plan ve programlara uygun olarak düzenlemek ve yürütmekten bir üst yönetici kademeye karşı sorumludur.

Koordinasyon ve işbirliği konusunda Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumluluğu

Madde 29 - Genel Müdürlük anahizmet ve görevleriyle ilgili konularda Bakanlıkça belirlenen esaslar dahilinde diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktan görevli ve yetkilidir.

Mahalli İdarelerle koordinasyon sorumluluğu

Madde 30 - Genel Müdürlük, hizmet alanına giren konularda mahalli idarelerle koordinasyon sağlamaktan sorumludur.

Genel Müdürlüğün düzenleme görev ve yetkisi

Madde 31 - Genel Müdürlük kanunla yerine getirmekle yükümlü olduğu hizmetleri, Bakanın direktifi istikametinde tüzük, yönetmelik, tebliğ ve genelgelerle düzenlemekle görevli ve yetkilidir.

Yetki devri

Madde 32 - Genel Müdür sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla yetkilerinin bir kısmını astlarına devredebilir. Ancak yetki devri, yetki devreden amirin sorumluluğunu kaldırmaz.

Bölge müdürleri, kendilerine bağlı kuruluşların amiri ve Genel Müdürlüğün taşra teşkilatındaki en yetkili temsilcisi olup, bölgesindeki iş ve işlemlerinden dolayı Genel Müdüre karşı sorumludur.

Genel Müdür; avukat bulunmaması halinde, Genel Müdürlük leh ve aleyhine açılmış ve açılacak davalarda ve icra işlerini takipte, görevlendireceği bir memuru yargı mercilerinde ve ilgili dairelerde kendisini temsile yetkili kılabilir.

BEŞİNCİ KISIM

Çeşitli Hükümler

Atama

Madde 33 - 23/4/1981 gün ve 2451 sayılı Kanun hükümleri dışında kalan Genel Müdürlük merkez ve taşra teşkilatı memurlarından kadro dereceleri;

a) 1 - 4 derece olanlar Genel Müdürün teklifi ve Bakanın onayı ile,

b) 5 - 15 derece olanlar Genel Müdürün onayı ile,

Atanırlar.

Ancak Bakan ve Genel Müdür bu yetkilerini gerekli gördüğü kademelere devredebilirler.

Kadrolar

Madde 34 - Kadroların tespit, ihdas, kullanılması ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar Genel Kadro ve Usulü Hakkındaki mevzuat hükümlerine göre düzenlenir.

Plan ve programlar

Madde 35 - Genel Müdürlük, kalkınma plan ve yıllık programlar çerçevesindeki esaslar dahilinde yatırım program ve projelerini hazırlar. Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı kanalıyla Devlet Planlama Teşkilatına gönderir. Yıllık bütçenin kanunlaşmasını müteakip, yıllık yatırım ve çalışma programını hazırlar ve Bakanın onayı ile programları uygular.

Köy ve orman yolları ağı

Madde 36 - Devlet ve il yolları ağı dışında kalan köylerin, köy belediyelerinin ve bunlara bağlı yerleşme birimlerinin içindeki yollar ile köyleri, köy belediyelerini ve bunlara bağlı yerleşme birimlerini İl ve İlçe Merkezlerine bağlayan yollar, orman yolları ile orman içi yollar, köy ve orman yolları ağını teşkil eder.

Buna göre, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü görev alanında bulunan yollar dört sınıfa ayrılmıştır.

- a) Köy ve Köy Belediyesi Merkezlerine ait yollar,
- b) Bunlara bağlı yerleşim birimlerine ait yollar,
- c) Köyleri ve Köy Belediyelerini Devlet ve İl yollarına bağlayan yollar,
- d) Orman yolları ve orman içi yollar.

Bunlardan a, b, c bentlerinde belirtilen yol ağı; kamu yararı, milli savunma ihtiyaçları, bu yolların gelişmesine etki eden ekonomik unsurlar gözönünde tutularak Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından tesbit edilir. Bakanın onayı ile uygulanır, gerektiğinde aynı usulle değiştirilir.

Üretim, ağaçlandırma yolları ve yangın şeritleri ile ilgili orman ve orman içi yolları ağının tesbiti ve etüt - proje çalışmaları, Orman Genel Müdürlüğünce yapılır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Orman Genel Müdürlüğü arasında orman ve orman içi yollar konusunda diğer işbirliği esasları Tarım Orman ve Köyleri Bakanlığınca tesbit edilir.

Etüt ve projelerin tetkik ve tasdiki

Madde 37 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- a) Kamu kuruluşları ile bağlı kuruluşlar ve diğer gerçek ve tüzelkişiler tarafından “Kamu Yararına” yapılan işlere ait proje ve keşif evrakını tetkik ve tasdik etmek,
- b) İnşaatların proje ve teknik gereklere uygunluğunu denetlemek,
- c) Bu işlerin etüt ve projelerini uygun görülecek ücret karşılığında yapmak, yaptırmak, konularında yetkilidir.

Hazineye ait arazilerin tahsisi

Madde 38 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün ihtiyacı olup da üzerinde sabit tesisi bulunmayan milli emlake ait arazi, Genel Müdürlüğün isteği üzerine Hazinece bedelsiz olarak Genel Müdürlüğe tahsis olunur.

Anlaşmazlıkların halli

Madde 39 - Bir sözleşme olsun olmasın Genel Müdürlük ile devlet daireleri, müessese ve teşekkülleri veya gerçek ve tüzelkişiler arasında çıkan ve henüz kaza mercilerine, mahkeme veya icraya intikal etmemiş bulunan uyuşmazlıkların sulh yoluyla hallinde, anlaşma veya sözleşmelerin değiştirilmesinde veya bozulmasında, maddi ve hukuki sebeplerle dava ve icra takibi açılmasında veya açılan dava ve icra takibine devam edilmesinde veya aleyhte neticelenenlerin yüksek dereceli merci ve mahkemelerce incelenmesini istemekte fayda umulmayan hallerde bunlardan vazgeçilmesinde, açılmış dava ve icra takiplerinin sulh yoluyla hallinde yarar görüldüğü takdirde tanınacak veya terkin olunacak hak ve işin tazammun ettiği menfaatlerin;

- 1.500.000,- liraya kadar olanları Genel Müdürün kararı,
- 1.500.000,- liradan 10.000.000,- liraya kadar olanları Bakanın kararı,
- 10.000.000,- liradan fazla olanları Danıştayın görüşü üzerine müşterek karar ile halledilir.

Yukarıda belirtilen parasal sınırlar, her yıl Bütçe Kanunları ile tesbit edilir.

Mevzuu kalmayan veya yanlışlıkla açıldığı anlaşılan veya Genel Müdürlüğe ait hak ve menfaati muhtevi bulunmayan davalarla icra takipleri miktar veya değeri yukarıda belirtilen parasal sınırlara tabi olarak iptal edilerek dava ve icra kayıtları terkin olunur.

Dava ve icra takiplerinde aleyhte verilen kararlara karşı yüksek dereceli merci ve mahkemelere başvurmadan vazgeçilmesi ile idarece müdahale olunan ceza davalarında suçun sabit olmaması, failinin tutulan şahıs olmadığına subut bulması sebebiyle verilen beraat ve takipsizlik kararları hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Tashihi karar veya iadeyi muhakeme veya 3533 sayılı Kanuna göre hakemlerce verilmiş olan kararlara karşı, itiraz yoluna gidilip gidilmemesinin takdiri davayı takip eden daire amirine veya avukata aittir.

Zaman aşımı ve hak düşürücü sürenin geçmesini önleyecek tedbirleri ilgililer almakla mükelleftir. Yukarıdaki fıkralar hükümlerine uygun bir karar alınmış olmadıkça, dava ve icra takiplerinin açılması ve tamamen veya kısmen aleyhe sonuçlanan davalarla, icra takiplerinde yüksek dereceli mercilerce incelenmesi mümkün olanlar hakkında kanun yollarına gidilmesi mecburidir. Bu mecburiyeti yerine getirmemek suretiyle hukuki veya maddi sebeplerle bozulması mümkün bir hükmün kesinleşmesine ve bir hakkın kaybolmasına sebep olan avukatlarla, daire amirleri hakkında kanuni takibat yapılmakla beraber, meydana gelen zarar kendilerine tazmin ettirilir.

İçme suyu sondaj kuyuları

Madde 40 - Köy ve bağlı yerleşme birimleri ile askeri garnizonlara içme ve kullanma suyu temini amacıyla açılacak sondajlar, tahditli bölgelerde açılacak olanlar dışında, 167 sayılı Yeraltı Suları Kanunu hükümlerine tabi değildir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının tüzel ve gerçek kişilerle hizmet ilişkileri

Madde 41 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Devlet Kurum ve Müesseseleri ile Kamu Tüzelkişileri, kooperatifler, kurumlar ve gerçek kişiler tarafından vaki olacak görevleri ile ilgili hizmet taleplerini, kendi imkanları ölçüsünde, yapılacak anlaşma esasları çerçevesinde ve karşılıkları, adı geçen kuruluş ve kişilerden karşılanmak şartı ile yerine getirmeye, tesislerin emniyeti bakımından gerekli düzenlemeleri yapmaya yukarıdaki esaslar dahilinde yetkilidir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün tesis, mal ve kıymetleri

Madde 42 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün bütün malları ve döner sermayeye ait bütün kıymetler Devlet malı hükmündedir.

Bu mallar ve kıymetler aleyhinde suç işleyenler, Devlet malları aleyhine suç işleyenler gibi ceza görürler.

Gelirler ve muafiyetler

Madde 43 - Genel Müdürlüğün gelirleri şunlardır:

a) Devlet bütçesinden yapılacak yardımlar,

- b) Her türlü gönüllü katkı, bağış, faiz ve diğer gelirler,
- c) Genel Müdürlükçe kurulan santrallardan elde edilen gelirler,
- d) Döner sermayeden irad kaydedilen gelirler,
- e) Ekonomik ve teknik yönlerden verimli olmayan ve hurdalaşan makine ve atölyeleri, alet ve edevatın, eşyanın ve taşınmaz malların satışlarından elde edilen gelirler,
- f) Muhtelif fonlardan hizmet ve faaliyetlerden sağlanan gelirler,
- g) Müteahhitlere sözleşmeleri gereği verilecek malzeme bedeli ile alet, edevat, makine, teçhizat, depo, arazi vs. lerin kira bedelleri,
- h) Genel Müdürlüğün görevleri ile ilgili her türlü hizmet ve tesisin yapım, bakım, onarım, ıslah, işletme ve geliştirilmesinden elde edilecek gelirler,
- i) Taahhütlerini kısmen veya tamamen yerine getirmeyen müteahhitlerden alınacak gecikme ve diğer tazminat ile müteahhitlerin irad kaydolunan teminat akçeleri,
- j) İller Bankasından 851 sayılı Kanununun 15 nci maddesi gereğince alınacak gaz paraları,
- k) Diğer kanunların, köy yolları, köy içmesuları ve köy elektrifikasyonu için ayrılmasını öngördüğü fon ve payları,
- l) Orman yolları ve orman için yolların, köprülerin, sanat yapılarının yapım, bakım, onarım, ıslah ve işletmesi için Orman Genel Müdürlüğü döner sermayesinden Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığınca tayin ve tespit edilecek esaslara göre yapılacak ödemeler,
- m) Muhtelif şekilde temin edilen gelirler.

Genel Müdürlüğün görevleri ile ilgili hizmetlerde kullanılmak üzere bir taraftan Genel Müdürlük bütçesinde açılacak özel bir tertibe gelir kaydedilir, diğer taraftan da bütçe cetvellerinin ilgili projelerine Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunur.

Bu maddenin (h) bendinde belirtilen, Genel Müdürlükçe yapılan ve yaptırılan tesislerin yapım, bakım, onarım, ıslah, işletme ve geliştirme bedellerinin ve faydalananlar tarafından geri ödenmesi ile ilgili usul ve esaslar; Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır. Uygulama ile ilgili hususlar ise Yönetmelikle belirlenir.

Genel Müdürlüğün gelirleri ve ithal edeceği her türlü hammadde, malzeme, makine, cihaz, vasıta, alet, edevat ve bunların yedek parçaları her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır .

Döner Sermaye

Madde 44 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ihtiyaç duyduğu ve lüzumlu gördüğü merkezlerde Bakanlığın onayı ile görev ve hizmetleriyle ilgili olarak 10 milyar liraya kadar döner sermayeli işletmeler kurabilir. Bu işletmeler dışarıdan da iş alabilir.

Bu miktar, Bakanlar Kurulu Kararı ile yükseltilebilir.

İşletmelerin kadro iş ve işlemleri ve diğer hususlar yönetmelik ile düzenlenir.

Gelirlerin devri

Madde 45 - Genel Müdürlük gelirlerinin, yılı içinde sarfedilemeyen kısımları, bir sonraki yıl bütçesine devren gelir ve ödenek kaydolunur.

Görev alanına giren her türlü proje, inşaat ve benzeri hizmetleri ve bu hizmetlerin gerektirdiği makine ve malzeme için her yıl ödenecek miktarı o yıl gelir tutarının % 50 sini geçmemek şartıyla 5 yıla kadar gelecek yıllara sari taahhüde Tarım Orman ve Köyişleri Bakanının onayı ile girilebilir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 46 - 20/3/1950 tarih ve 5613 sayılı Toprak-İskan Genel Müdürlüğü Kanunu ve tadilleri, 27/2/1960 tarih ve 7457 sayılı Kanun ile diğer kanunların; bu Kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

İntikal eden hükümler

Madde 47 - Bu Kanun yürürlüğe girmeden önce kaldırılan Yol Su Elektrik, Topraksu ile Toprak - İskan Genel Müdürlüklerine muhtelif mevzuatla verilen görev, yetki, sorumluluk, hak ve muafiyetler Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ve Genel Müdürüne intikal eder.

Geçici hükümler

Geçici Madde 1 - 18/6/1984 tarih ve 235 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Toprak - İskan Genel Müdürlüğünün kadroları ile Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının Yol Su Elektrik ve Topraksu Genel Müdürlüklerinde kullanılan kadrolar, personeli ile birlikte Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devredilmiştir.

Geçici Madde 2 - Yol Su Elektrik, Topraksu ve Toprak - İskan Genel Müdürlüklerinin genel müdür, daire başkanları ile bunların yardımcılarının kadroları şahsa bağlı olup her ne sebeple olursa olsun boşalmaları halinde hiç bir işleme gerek kalmaksızın genel hükümlere göre iptal edilmiş sayılır.

Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı yeni kadrolar tespit ve ihdas edilinceye kadar daha önce genel müdür, genel müdür yardımcısı ve daire başkanı olanları aynı görev unvanlarını taşıyan hizmetleri yürütmekle tedviren görevlendirebilir.

Geçici Madde 3 - 18/6/1984 tarih ve 235 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince yapılan yeni düzenleme sebebi ile; Topraksu, Toprak - İskan ve Yol Su Elektrik Genel Müdürlükler memurlarından kadro ve görev unvanları değişmeyenler yeni kadrolarına atanmış sayılırlar.

Kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlarla şahsa bağlı kadrolarda bulunanlar, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatında yeni bir kadroya atanıncaya kadar her türlü mali ve sosyal haklarıyla durumlarına uygun işlerde görevlendirilir.

Bunların, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatında durumlarına uygun görevlere atanmaları halinde eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü haklarının, bu yeni görevde kaldıkları sürece ödenmesine devam olunur.

Geçici Madde 4 - Yol Su Elektrik, Topraksu ve Toprak - İskan Genel Müdürlüklerine ait her türlü menkul ve gayrimenkul mallarla diğer mevcutlar ve kıymetler bütün hak ve vebeleri ile birlikte herhangi bir işleme lüzum kalmaksızın Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş sayılır.

Geçici Madde 5 - Orman Genel Müdürlüğünün orman yolları ve orman içi yollarının yapımı, bakımı, onarımı ve tamirhanelerin işletmesi görevleriyle ilgili personel kadroları ile söz konusu hizmetlerle ilgili her türlü araç, gereç, iş makineleri ve tamirhaneler ile bunlara bağlı menkul ve gayrimenkuller herhangi bir işleme gerek kalmaksızın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanının tasvibi ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devrolunur.

Geçici Madde 6 - Bu Kanunun öngördüğü yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar mevcut tüzük ve yönetmeliklerin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 7 - Genel Müdürlük ve merkez ve taşra teşkilatı bu Kanunun ilgili hükümlerinde belirlenen esaslara göre yeniden düzenleninceye kadar görev ve hizmetler, harcama ve ödemeler, mevcut hükümler ve mevcut taşra teşkilatları tarafından yürürlükteki esas ve usullere göre yürütülmeye devam olunur.

Geçici Madde 8 - Genel Müdürlük, teşkilatını ve kadrolarını en geç 18/6/1985 tarihine kadar bu Kanuna uygun hale getirir. Bu maksatla Bakanlığın teklifi Maliye ve Gümrük Bakanlığının ve Devlet Personel Başkanlığının görüşlerine dayanılarak kadro ihdas ve iptal etmeye, mevcut kadrolardan sınıf, unvan ve derece değişikliği yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Geçici Madde 9 - Uygulama alanları ve uygulama alanları dışında bulunan ve mülga 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ve 4486 sayılı Teknik Ziraat ve Bahçivanlık Okulları Hakkındaki Kanun Hükümlerine göre dağıtılan taşınmazlar hakkında Hazine tarafından açılan geri alma davaları ile 1617 sayılı Tarım Reformu Ön Tedbirler Kanununun 8 inci maddesine aykırılıktan yine Hazine tarafından açılan iptal davaları her ne safhada olursa olsun düşer.

Yürürlük

Madde 48 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 49 - Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

EK 3

Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu

23.11.2004

Esas No.: 1/915

Karar No.: 27

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca 21.10.2004 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı”, Komisyonumuzun 23.11.2004 tarihli toplantısında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı, Devlet Personel Başkanlığı yetkilileri ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ile; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmakta, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerinin İstanbul ve Kocaeli illerinde Büyükşehir Belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine devredilmesi ve iskân konularına ilişkin görev ve yetkilerin Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından yürütülmesi öngörülmektedir.

Kanun Tasarısının tümü üzerinde yapılan görüşmeler ardından, Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerine geçilmiştir.

Tasarının maddeleri üzerindeki görüşmelerin sonucunda;

-Tasarının 3 üncü maddesi;

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev alanına giren toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik tarımsal altyapı, araştırma ve uygulama hizmetlerinin, ulusal ve bölgesel düzeyde yürütülmesi gereken hizmetler olduğu, Özel İdarenin tarımsal altyapı yatırımlarına katkısının yok denecek düzeyde olduğu, Avrupa Birliği ile uyum sürecinde tarımsal altyapı hizmetlerinin tamamlanması ve kırsal altyapı desteklerinin hayata geçirilebilmesi için, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının bu konuda görevli ve yetkili kılınması gerektiği gerekçesiyle verilen önerenin kabul edilmesi suretiyle,

-Tasarının 4 üncü maddesi;

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev alanına giren konularda toprak kaynaklarının iyileştirilmesi konusunda bölgesel düzeyde çalışan bölge müdürlükleri ve proje müdürlükleri ile ülke düzeyinde çalışan personelin hizmet içi eğitimi çalışmalarını yürüten ve doğrudan Genel Müdürlüğe bağlı olarak çalışan eğitim merkezi müdürlüklerinin özel idarelere devredilmesi durumunda ülke düzeyinde değil il bazında çalışma yapabilecekleri, ulusal ve bölgesel düzeyde toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi çalışmalarını yürüten bölge müdürlükleri ve proje müdürlükleri ile bilgi ihtiyacının arttığı günümüzde gelişen teknolojilerin yakından izlenerek, hizmet içi eğitimlerle personelin uzmanlaşmasına

ihtiyaç duyulması nedeniyle eğitim merkezi müdürlüklerinin merkezi düzeyde çalışmasının zorunlu olduğu, Madde ile, Bölge Müdürlüklerinde yol, içmesuyu, kanalizasyon, köy içi altyapı tesisleri konularına ilişkin hizmette çalışanların özel idarelere devrinin mümkün olacağı ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün taraf olduğu sözleşmeler, protokoller, taahhütler olduğu gibi, aynı hak yönü ile zilyetlikten kaynaklanan kazanımlarının da bulunduğu, bu hak ve yükümlülüklerin de ilgili kurumlara devrinin gerekli olduğu gerekçeleriyle verilen önerenin kabul edilmesi suretiyle,

- Tasarının 6 ncı maddesi;

Birinci fıkra hükümleri uyarınca görevleri sona erenler ile devredilen kadro unvanlarından, ilgili kurum tarafından durumlarına uygun kadrolara atanmaları işlemlerinin sağlıklı yapılabilmesi için, ikinci fıkranın birinci cümlesinde yer alan “üç ay” ibaresinin “altı ay” olarak değiştirilmesine ilişkin önerenin kabul edilmesi suretiyle,

- Tasarının 12 nci maddesi;

2004 yılı uygulamalarında karışıklık yaşanmaması, malî uygulamalarda kolaylık sağlanması ve devam eden ihaleli işlerin aksamadan yürütülebilmesi ile tasfiye süresiyle devir işlemi süresinin aynı olması nedeniyle Kanunun yürürlük tarihinin mali yılbaşı ile çakıştırılarak 1.1.2005 olarak değiştirilmesinin uygun olacağı gerekçesiyle verilen önerenin kabul edilmesi suretiyle,

Değiştirilerek, diğer maddeleri ise aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

KARŞI OY YAZISI

“Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı”, 23.11.2004 günü, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda görüşülmüştür.

Komisyonun Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri olarak, Tasarının getirdiği hükümlerin tarımsal - kırsal altyapıda olumsuz gelişmelere neden olacağı gereğiyle, Tasarıya tümüyle karşıyız.

Tasarı; ulusal devlet eliyle havza bazında planlanarak yürütülmesi gereken işleri “mahallî ve müşterek nitelikli” olarak niteleyerek İl Özel İdarelerine ve Büyükşehir Belediyelerine devretmekte, Anayasanın 44 ve 45 inci maddeleri ile devlet tüzel kişiliğine yüklenen görevleri devlet tüzel kişiliği kapsamının dışına çıkarmakta, toprak ve su kaynaklarımızı korumasız bırakmakta, tarımsal ve kırsal altyapının geliştirilmesi gereğine aykırı bir yönelim sergilemektedir. Bu süreç, AB üyeliği sürecinde 31 müzakere başlığından birisini oluşturan tarım müzakerelerinin başarıyla sonuçlandırılmasını da engelleyici niteliktedir.

Ayrıca, İl Özel İdarelerinin müteahhitler aracılığıyla işleri görmesi öngörülerek; kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri dışında kişilerce görülmesi sağlanmaya çalışılmakta, böylece taşeronlaşma ve sendikasızlaştırma adeta teşvik edilmektedir.

Anayasanın 6, 44, 45, 126, 127, 128 ve 166 ncı maddelerine aykırı, sosyal devleti tasfiye eden Tasarı, ülkenin tarım sektöründeki çöküşü hızlandıracak ve kırsal yoksulluğu derinleştirecektir.

Ülkemizin kırsal kesim yol ve su hizmetlerinde büyük farklılıklar bulunmaktadır.

Örneğin; asfalt yol oranı Giresun’da % 5 iken Burdur’da % 96’dır. Yani iller ve bölgeler arasında büyük bir dengesizlik mevcuttur.

Özel idarelere yapılacak yardımlarda nüfus esas alınacağına göre bu farklılıklar gittikçe artacaktır. Merkezi bir planlama yapılmasında bu açıdan zorunluluk vardır ve bu tasarı bir çözüm getirmemektedir.

Ayrıca, Komisyon görüşmeleri sırasında AKP’li milletvekillerinin bir kısmının demokrasi kültürü ile bağdaşmayan tutum ve davranışları, Tasarının olgun bir ortamda değerlendirilmesini de engellemiştir.

Sayılan gerekçelerle, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri olarak, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünü kaldıran Tasarıya tümüyle karşı çıkıyoruz.

Nail Kamacı (Antalya)

Osman Özcan (Antalya)

Ramazan Kerim Özkan (Burdur)

Mehmet Işık (Giresun)

Fahrettin Üstün (Muğla)

Necati Uzdil (Osmaniye)

M. Vedat Melik (Şanlıurfa)

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN KALDIRILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yol, içmesuyu, kanalizasyon, köy içi altyapı tesisleri konularına ilişkin görev ve yetkileri; İstanbul ve Kocaeli illeri dışında il özel idarelerine, İstanbul ve Kocaeli illerinde ise bu hizmetleri il hudutları dahilinde yapmak üzere büyükşehir belediyelerine devredilmiştir.

3202 sayılı Kanunda yer alan toprak ve su kaynaklarının korunması, araştırılması ve geliştirilmesi, sulama, gölet yapımı, arazi toplulaştırması, tarla içi geliştirme hizmetleri, arazi ıslahı, toprak koruma konularına ilişkin görev ve yetkiler il özel idareleri ile işbirliği ve koordinasyon çerçesinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülür.

3202 sayılı Kanunda yer alan göçmen, göçebe ve iskân konularına ilişkin görev ve yetkiler Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından yürütülür ve anılan Kanununun 38 inci maddesinde belirtilen yetkiler bu amaçla adı geçen Bakanlık tarafından kullanılır.

3202 sayılı Kanun ile diğer mevzuatta geçen “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü” ibareleri devir durumuna göre “büyükşehir belediyesi”, “il özel idaresi” veya “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı” olarak uygulanır.

MADDE 4. - Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün;

a) İl Müdürlükleri ile döner sermaye işletmelerine ait kadro ve pozisyonları ile birlikte personeli, araç, gereç ve taşınırları ile hizmet binaları ve diğer taşınmazları, aynı haklardan ve özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan hak ve yükümlülükleri, bunlara ait ödeneklerle birlikte İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine,

b) Merkez teşkilâtı, ulusal veya bölgesel düzeyde faaliyet gösteren bölge müdürlükleri, araştırma enstitüleri, proje müdürlükleri, eğitim merkezi müdürlükleri ile Tarımsal Hidroloji Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlükleri; kadro ve pozisyonlarıyla birlikte sadece 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personeli, araç, gereç ve taşınırları ile hizmet binaları ve diğer taşınmazları, aynı haklardan ve özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan hak ve yükümlülükleri, bunlara ait ödeneklerle birlikte Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, devredilmiştir.

MADDE 5. - Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. - Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde; Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Araştırma, Planlama ve

Koordinasyon Dairesi Başkanı, anahizmet birimleri ve yardımcı birimler dahil Daire Başkanı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı, Döner Sermaye İşletmesi Müdürü, Şube Müdürü ve Müdür unvanlı kadrolarda bulunanların görevleri, Kanunun yayımı tarihinde sona erer. Bunlar durumlarına uygun yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali haklarını aynen almaya devam eder ve devredildikleri kurumda ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilir. Diğer personel devredilen kadro unvanlarıyla görevlerine devam eder.

Birinci fıkra uyarınca görevleri sona erenler ile devredilen kadro unvanlarından ilgili kurum tarafından ihtiyaç duyulmayan kadro unvanlarında çalışan personel altı ay içinde durumlarına uygun diğer kadrolara atanır. Bu çerçevede ihtiyaç duyulan kadro değişiklikleri 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaksızın anılan Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre yapılır.

Devredilen personelden ikinci fıkra uyarınca yeni bir kadroya atananların atandıkları kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamının net tutarının, eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamı net tutarından az olması halinde aradaki fark, farklılık giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Başmüfettiş ve Müfettişlerinin kadroları ile bu kadrolara ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminat hakları şahıslarına bağlı olarak saklı tutulur ve bunlar ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilirler. Kendilerinin muvafakatı üzerine yeni bir kadroya atananlar hakkında bu fıkra hükmü uygulanmaz.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilen sözleşmeli personelin pozisyonları, başka bir işleme gerek kalmaksızın devredildikleri kurum adına vize edilmiş sayılır.

Sürekli işçi kadrolarında görev yapanlar ile geçici işçi işçi pozisyonunda çalışanlar kadro ve pozisyonlarıyla birlikte devredilir.

MADDE 7. - Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. - Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. - Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. - Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. - Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. - Bu Kanun 1.1.2005 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 13. - Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK 4

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

27.12.2004

Esas No.: 1/915

Karar No.: 14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 21.10.2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 25.10.2004 tarihinde tali komisyon olarak Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu ile İçişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı,” Komisyonumuzun 23.11.2004 tarihinde, Hükümeti temsilen Tarım ve Köy İşleri Bakanı Sami GÜÇLÜ ile Maliye Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığı temsilcilerinin katılımlarıyla yapmış olduğu 14 üncü Birleşiminde incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, günümüzde hizmetlerin çeşitlenmesi bu hizmetlere yönelik taleplerin artması sonucunu doğurmuştur. Bu taleplerin gereği gibi karşılanabilmesi amacıyla hizmetlerin, etkinliğinin artırılması için, yerel düzeyde yerine getirilmesi hususu ön plana çıkmıştır.

20 nci Yüzyıl boyunca kamu yönetiminde, hizmetlerin sunumu açısından yerel yönetimler aleyhine merkezi idarenin merkez ve taşra teşkilatının sunduğu hizmetler açısından bir artış gerçekleşmiştir. Merkezi idarenin görev ve hizmetlerinin aşırı derecede artmış olması stratejik liderlik ve koordinasyon görevlerinin geri plana itilerek gereksiz ayrıntılara ve kırtasiyeciliğe boğulmasına neden olmuştur. Bu durumda hizmetlerin kalitesini düşürerek halkın beklentilerine ve ihtiyaçlarına uygun nitelikte ve nicelikte kamu hizmeti sunumunu önlemiştir.

Merkezi idare içinde örgütlenmiş olan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, şu an itibarıyla yürütmekte olduğu pek çok görev çeşitli kanunlarla diğer kamu kurum ve kuruluşlarına da verilmiştir. Dolayısıyla bu alanda hizmet tekrarı söz konusu olmaktadır. Bu mükerrerlikler dolayısıyla hizmetler gereği gibi sunulamamakta ve koordinasyonsuzluk hizmet kalitesini düşürmektedir.

Ayrıca, Genel Müdürlük tarafından sunulan pek çok hizmet mahalli müşterek nitelikte bulunmaktadır. Bu nedenle bu hizmetlerin mahallinde planlanarak yerine getirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır. Böylece bu hizmetler daha kaliteli ve verimli sunulmakla birlikte maliyetler de azalacaktır.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde;

- 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun

adının Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun olarak değiştirilmesi ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kaldırılmasının,

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerinin İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine, iskana ilişkin görev ve yetkilerinin ise Bayındırlık ve İskan Bakanlığına devredilmesinin,

- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün personel, araç, gereç, taşınır ve taşınmazlarının ilgili kurum ve kuruluşlara devrinin,

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmış olan sözleşmelerin, devam eden yatırım projelerin, adı geçen Genel Müdürlüğün leh ve aleyhine açılmış ve açılacak olan davalar ile icra takiplerinin, bütün hak, yetki, yükümlülük, alacak ve borçlarıyla birlikte Tarım ve Köyişleri Bakanlığına devrinin,

- Devam eden yatırım projeleri ile bu projelerin ilgili kurumlara tahsisine ilişkin işlemlerin Yüksek Planlama Kurulu tarafından yapılacağı,

- Devir işlemlerine ilişkin usul ve esasların İçişleri ve Maliye bakanlıkları ile Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşleri alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenmesinin,

- Devir nedeniyle personel, kadro, ödenek, taşınır ve taşınmaz devri ve benzeri hususlar ile 3202 sayılı Kanunda yer alan görev ve yetkilerin kullanılmasında ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesinde Başbakanın yetkili kılınmasının,

- Devir işlemleri ile ilgili olarak düzenlenecek belgelerin her türlü vergi, resim, harç, ücret ve fondan istisna tutulmasının,

- 3202 sayılı Kanununun 38, 39, 43, 44 ve 45 inci maddeleri ile teşkilata ilişkin hükümlerinin yürürlükten kaldırılmasının,

öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yürüttüğü hizmetler alanında ciddi bir birikiminin olduğu ve bu birikimin yok edilmesinin doğru olmayacağı,

- Yerel yönetimlere bu Tasarıda olduğu gibi çok önemli yetkiler aktarmanın üniter Devlet yapısını bozucu sonuçlar doğurma riski taşıdığı,

- Son zamanlarda izlenen politikalarla Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün işlevinin azaltılmış olduğu ve imkanlarının başka alanlarda kullanıldığı, bu nedenlerle yerine getirmesi gereken hizmetleri gereği gibi yerine getiremediği

Belirtilmiştir.

Hükümet adına yapılan açıklamalarda ise; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlerin yerel idarelere bırakılmasının herhangi bir aksaklığa yol açmayacağı, bu hizmetlerin yerelde daha etkin bir şekilde yürütülebileceği,

ifade edilmiştir.

Tasarının geneli üzerindeki görüşmeleri takiben, konunun daha ayrıntılı bir şekilde in-

celenebilmesi amacıyla bir alt komisyon oluşturulmasına ve alt komisyon çalışmalarını takiben çalışmalara devam edilmesine karar verilmiştir.

Alt komisyonumuz; çeşitli tarihlerde ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı toplantılarda, konuyu bütün yönleri ile ayrıntılı bir şekilde değerlendirerek çalışmalarını bir rapor ve metin halinde Komisyonumuza sunmuştur.

Alt komisyon; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Devlet Personel Başkanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla toplantılar yapmış, ayrıca sivil toplum kuruluşlarından TEMA, TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ, TÜRKİYE YOL-İŞ, TÜRKİYE KAMU-SEN, KESK, MEMUR-SEN, BASK ve TMMOB temsilcileriyle bir toplantı düzenleyerek Tasarı ile ilgili görüşlerini almıştır.

Alt Komisyonunda Tasarı üzerindeki görüşmelerde;

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yanlış kanının aksine verimli çalışan bir Kurum olduğu, ancak bölge müdürlükleri gibi konularda bir rehabilitasyon ihtiyacının bulunduğu, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün esas itibarıyla koordinasyon görevini yürütmesi gerektiği,
- Toprak ve su kaynaklarının kullanılması ve ıslahının bir Devlet politikasıyla ve genel bir bakış açısıyla ele alınması gerektiği, bu konunun yerel yönetimlere bırakılmasının doğru olmayacağı, teknik olarak da havza ve bölge ölçeğinde planlanması gereken hizmetlerin bulunduğu,
- Personele ilişkin hükümlerin gözden geçirilerek sorun doğurmasını ve mağduriyete yol açılmasını önleyecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği,
- Genel Müdürlüğün devrinde geçiş dönemi öngörülerek ayrıntılı düzenlemeler yapılması gerektiği,
- Kış döneminde devrin kar mücadelesini aksatabileceği, bu nedenle devir yapılan kurum ve kuruluşların devre ilişkin yapılanmalarını vakit kaybetmeksizin gerçekleştirmesi gerektiği,
- Genel Müdürlüğün tüzel kişiliğinin, Kanunun yayımı tarihinde ortadan kalkmaması gerektiği, ilk önce taşra, sonra merkez teşkilatının devredilmesi yönünde kademeli bir uygulamanın benimsenmesinin yerinde olacağı,
- Genel Müdürlükte alt yapı hizmetleri konusunda çalışan nitelikli personelin uygun kurum ve kuruluşlara aktarılması hususunun göz önünde bulundurulması gerektiği,
- Kurum hafızasının kaybolmaması ve bu hafızadan yararlanmak için İçişleri Bakanlığı bünyesinde, hizmetlerin koordinasyonu, planlanması, takibi ve yürütme şeklini belirleyecek bir birim kurulmasının faydalı olacağı,
- Tasarı ile 3202 sayılı Kanunun adının değiştirilerek “Köylere Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun” haline getirildiği, ancak Kanunun içerisinde kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü teşkilatı ile ilgili hükümlerin yer almaya devam edeceği, görevler ve

birimlerle ilgili hükümlerin iç içe olmasından dolayı teşkilata ilişkin hükümlerin genel bir ifadeyle yürürlükten kaldırılamayacağı, Tasarının kod kanun şeklinde hazırlanmasının doğru olmadığı,

ifade edilmiş, ayrıca sivil toplum örgütleri tarafından;

- Tasarının kamuoyunda yeteri kadar tartışılmamış ve hazırlanırken sivil toplum örgütlerinin görüşlerinin alınmamış olduğu, demokratik katılım noktasında çıkacak kanunun ortak aklın ürünü olması gerektiği,

- Aktarılması öngörülen hizmetlerin il özel idarelerinin mevcut yapısı ve personeliyle gereği gibi yerine getirilemeyeceği, il özel idarelerinin bu yükün altından kalkamayacağı,

- Personelin devredilmesi sonucunda çalışanların buldukları ilde kalacağı, böylece dolaşım haklarının ellerinden alınacağı ve Anayasaya aykırı bir durumun ortaya çıkacağı, ülke düzeyinde kültür dolaşımı anlamına da gelen memur yer değiştirmelerinin böylece engelleneceği,

- Özellikle köy yollarının kar nedeniyle kapandığı bu dönemde Tasarının sıkıntılara yol açacağı, köylere götürülen diğer hizmetlerde de ciddi azalmaların yaşanacağı ve Tasarının geri çekilmesi gerektiği,

- Su kaynaklarının ve tarım arazilerinin korunmasının Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yerine getirdiği önemli görevlerden olduğu, dünyada bu konularda önemli problemlerin yaşandığı ve hassasiyetle üzerinde durulduğu, Tasarının kanunlaşması halinde çok önemli olan bu hizmetlerin aksayacağı ve merkezi yaklaşımın ortadan kalkacağı,

- Toprak ve su politikalarının ulusal ölçekli işler olduğu, yerel yönetimlerin mahalli müşterek nitelikteki hizmetleri arasında değerlendirilemeyeceği,

- Ülkemizde var olan bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının bu düzenlemeler ile daha da derinleşeceği,

- Demokratikleşme konusunda yerelleşmeye ihtiyaç bulunduğu ancak, bu konuda önceliğin Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi kurumlardan başlatılmasının doğru olmayacağı,

- Ülkemizin, bilinçli ve ulusal düzeyde bir su politikası izlemediği takdirde çölleşme tehdidiyle karşı karşıya kalabileceği, Türkiye'nin toprak ve su zengini bir ülke olmadığı, insanların sağlıklı beslenebilmesi için bile toprak ve su kaynaklarının titizlikle korunması gerektiği,

- Verimli tarım arazilerinin sanayileşmeyle birlikte önemli ölçüde tahribata uğradığı ve bir kısmının da yok olduğu, özellikle sanayileşmiş bölgelerde, yerel yönetimlerin mevcut icraatlarının da tarım arazilerini azalttığı,

- Toprak ve su kaynakları yönetimi konusunun uzmanlık gerektiren bir alan olduğu ve konunun uzmanı olan Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından etraflıca ele alınarak uygun düzenlemelerin yapılması gerektiği,

- Toprak yönetimine ilişkin olarak bir kanun tasarısının hazırlanmakta olduğu, yapılacak düzenlemelerde bu çalışmalarla eşgüdümün sağlanması ve ortaya çıkabilecek karışıklıkların önlenmesi gerektiği,

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bütçesinin %85'inin personel ödemelerine gittiği yönünde bilgiler verildiği, ancak, Kurum bütçesinin önemli bir kısmını oluşturan işçilik harcamalarının cari harcamalar içinde yer almakla birlikte yatırımların gerçekleşmesini sağlayan önemli bir unsur olduğu, bu açıdan katma değer yaratan yatırım giderleri gibi değerlendirmenin daha doğru olacağı,

gibi görüş ve eleştiriler dile getirilmiştir.

Yapılan görüşmelerin ardından, öncelikle yasama tekniği açısından Tasarının mahzurlarını gidermek için nasıl düzenlemesi gerektiği çözüme kavuşturulmuş, Tasarının kod kanun şeklinde değil, 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda değişiklik yapan çerçeve maddeler ve devre ilişkin geçici maddeler içeren bir Kanun şeklinde düzenlenmesi yöntemi benimsenmiştir.

3202 sayılı Kanunda teşkilata ilişkin hükümlerin kalmasının doğru olmayacağı, fakat bu hükümlerin net olarak belirlenmeden yürürlükten kaldırıldığını belirtmenin belirsizliğe ve tereddütlere yol açabileceği, üstelik teşkilatla ilgili hükümlerin görevlerle içiçe geçmiş olduğu vurgulanmıştır. Bu sakıncaları gidermek için, zaten Tasarı ile adı değiştirilen 3202 sayılı Kanunun yalnızca köylere yönelik hizmetleri düzenleyecek hükümleri içerecek şekilde değiştirilmesi kabul edilmiştir. Bu kapsamda Kanunun 2 nci maddesindeki görevler arasında, ana hizmet birimlerinin görevleri arasında yer alan birkaç hususun önemine binaen taşınması ve birimlerle ilgili maddelerin tamamının yürürlükten kaldırılması kararlaştırılmıştır. Kanunda kalması gereken maddeler belirlenip gerekli değişiklikler yapılmış, yürürlükten kalkacak tüm maddeler tek tek yazılmıştır.

Bu doğrultuda Tasarının,

- 1 inci maddesi aynen,

- 3202 sayılı Kanunun "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinin Kanunun yeni içeriğine uyumlaştırılmasını düzenleyen hükmün metne çerçeve 2 nci madde olarak eklenmesi suretiyle,

- 3202 sayılı Kanunun "Görev" başlıklı 2 nci maddesinin, "Hizmetler" başlığı altında köye yönelik hizmetleri ana hizmet birimlerinin görevleri arasından aktarmalar, bazı değişiklikler ve ilavelerle düzenleyen hükmün metne yeni çerçeve 3 üncü madde olarak eklenmesi suretiyle,

- 3202 sayılı Kanunun, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleriyle ilgili program dışı, isteğe bağlı hizmet taleplerini karşılamasını düzenleyen 41 inci maddesinin, hizmetleri devralan kurum ve kuruluşların da aynı şekilde bu tür talepleri karşılayabilmesini teminen yeniden düzenlenmesi doğrultusunda yeni çerçeve 4 üncü madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Yürürlükten kaldırılan hükümleri düzenleyen 11 inci maddesi, 3202 sayılı Kanunun teşkilata ilişkin maddelerinin de ilave edilerek yeniden düzenlenmesi suretiyle çerçeve 5 inci madde olarak,

- 3202 sayılı Kanuna iki adet ek madde ilavesini öngören ve metne eklenen çerçeve 6 ncı maddeye bağlı olarak,

- 2 nci maddesinin, birinci fıkrası kanun tekniği bakımından sistematik bir düzenlenme

yapmak amacıyla ek 1 inci madde olarak,

- 3 üncü maddesi, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yapılan atıflarla ilgili fıkrada redaksiyon yapılması, devre ilişkin hükümlere iskan görevleri ile Ahıska Türklerinin ve Bulgaristan'dan göç eden Türklerin iskanında başka kurumların da görevli olması sebebiyle bir istisnanın devamını temin eden hükmün ilave edilmesi suretiyle ek 2 nci madde olarak,

- 4 üncü maddesi, merkez ve taşra teşkilatındaki personel, araç-gereç, taşınır ve taşınmazların devrinin ne şekilde yapılacağına ilişkin hükmün yeniden düzenlenmesi, iskan görevleriyle ilgili taşınmazların, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü merkez teşkilatındaki iskan işlerinde görevli personelin Bayındırlık ve İskan Bakanlığına devir ve tahsisine imkan verilmesi, göçmen konutlarının TOKİ'ye devredilmesi, taşınmaz devir ve tahsisinde millî emlak mevzuatının gerektirdiği düzenlemelerin yapılması suretiyle geçici 1 inci madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında, bölge ve proje müdürlüklerine ait döner sermaye işletmelerinin tasfiyesini, diğer döner sermaye işletmelerinin devrini düzenleyen hükmün metne geçici 2 nci madde olarak eklenmesi, suretiyle,

- 5 inci maddesi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığına devredilecek personel ve Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevi sona erecek personelin 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ekindeki listelerde yapılacak düzenleme kapsamına dahil edilmesi ve özelleştirme uygulamaları kapsamında Genel Müdürlüğe tahsis edilen kadroların Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına tahsis edilmiş sayılacağını öngören yeni bir fıkranın eklenmesi suretiyle ve geçici 3 üncü madde olarak,

- 6 ncı maddesi; birinci fıkraya görevi sona erecek personel arasına başmüfettiş ile müfettiş, merkez teşkilatında avukat unvanlı personelin ilavesi; il müdürü, il müdür yardımcısı ve il müdürlüklerinde şube müdürü unvanlı personelin, il özel idarelerine devirde hizmetlerde bir aksama yaşanmaması için görevi sona erecekler arasından çıkarılması; ikinci fıkrası ile dördüncü fıkrası Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri ve Daire Başkanlarının Müşavir kadrolarına atanmasına imkan veren bir hükmün eklenmesi, Müşavir olarak atanacakların sayısı ve durumuna uygun olarak gereken Bakanlık Müşaviri ve 1. Hukuk Müşaviri kadrosunun ayrıca, görevi sona ereceklerin atamaları için dönüştürmede kullanılacak yeter sayıda memur kadrosunun ihdası ve buna ilişkin listenin oluşturulması doğrultusunda yeniden düzenlenmesi, altıncı fıkrası Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde geçici işçi kalmadığından bunlarla ilgili hükmün çıkarılması ve beşinci fıkraya olarak düzenlenmesi suretiyle, geçici 4 üncü madde olarak,

- 7 nci maddesi, sözleşmelerin devir durumuna göre ilgili idareye geçmesi, yatırım projelerinin ilgili kurum ve kuruluşlara devri için yapılmış sözleşmelerden ayırt edilerek Yüksek Planlama Kurulu kararına konu edilmesi suretiyle geçici 5 inci madde olarak,

- 8 inci maddesi, ikinci fıkrası Bakanlar Kurulu kararı için görüşü alınacak bakanlıklar arasına Bayındırlık ve İskan Bakanlığının ilavesi; üçüncü fıkrası, Başbakanın bakanlıklar arasında eşgüdüm yetkisi olduğu gerekçesiyle ilgili hükmün metinden çıkarılması, suretiyle geçici 6 ncı madde olarak,

- 9 uncu maddesi, Kanunun uygulanmasında ihtiyaç gösterecek ödenek ve diğer bütçe işlemleri için Maliye Bakanının yetkili kılınmasını düzenleyen hükmün metne birinci fıkraya

olarak ilave edilmesi, il özel idarelerine ve büyükşehir belediyelerine devredilen personele yapılacak ödemelerin, gerekli yasal düzenlemeler yapılınca kadar hangi kaynaktan sağlanacağını açıklığa kavuşturulmasını temin eden hükmün metne ilave edilmesi suretiyle, geçici 7 nci madde olarak,

- 10 uncu maddesi, geçici 8 inci madde olarak aynen,
- Yürürlüğe ilişkin 12 nci maddesi, Kanunun yürürlük tarihinin, hizmetlerde bir aksama yaşanmaması ve devir işlemlerine hazırlık yapılabilmesi açısından 1 Mart 2005 olarak belirlenmesi, devire ilişkin ayrıntıları düzenleyecek Bakanlar Kurulu Kararıyla ilgili hükmün ise yayımı tarihinde yürürlüğe girecek şekilde öngörülmesi suretiyle 8 inci madde olarak,
- Yürütmeye ilişkin 13 üncü maddesi, 9 uncu madde olarak aynen,

Kabul edilmiştir.

Bu defa Komisyonumuzun 24.12.2004 tarihinde, Hükümeti temsilen Tarım ve Köyişleri Bakanı Sami GÜÇLÜ ile ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı 26 ncı birleşimde, alt komisyon tarafından hazırlanan metin esas alınmak suretiyle maddeler üzerinde görüşmeler yapılmıştır.

Alt Komisyon metninin;

- 1, 2, 3, 4 ve 5 inci maddeleri aynen,
- 6 ncı maddesi; bu maddeye bağlı ek 1 inci maddesi aynen, ek 2 nci maddesi; anlatım bozukluğunun giderilmesi amacıyla birinci fıkrasında yer alan “bu hizmetleri” ibaresinin metinden çıkarılması, “yapmak” ibaresinin “yapılmak” şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle,
- 7 nci maddesi aynen,
- Geçici 1 inci maddesi; (a) bendi ve ikinci fıkrada geçen “Maliye Hazinesine” ibarelerinin “Hazineye” şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle,
- Geçici 2 nci ve 3 üncü maddeleri aynen,
- Geçici 4 üncü maddesi; başmüfettiş ve müfettişlerin aynı kadro unvanıyla görev yapabilmelerini teminen, birinci fıkrada yer alan “başmüfettiş” ve “müfettiş” ibarelerinin madde metninden çıkarılması suretiyle,
- Geçici 5 inci maddesi aynen,
- Geçici 6 ncı maddesi; yürürlük tarihiyle uyum sağlanması amacıyla, birinci fıkrada yer alan “yayımı” ibaresinin “yürürlük” şeklinde değiştirilmesi suretiyle,
- Geçici 7 ve 8 inci maddeleri aynen,
- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 8 ve 9 uncu maddeleri aynen,

kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

AYRIŞIK OY YAZISI

Bu tasarı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün işlevlerinin, iktidar kanadınca yeterince algılanmadığını göstermektedir. İktidar, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünü, sadece köy yolları yapan bir genel müdürlük olarak görmektedir. Oysa kuruluş yasasına bakıldığında, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, köy yolları dışında pek çok görev üstlendiğini göstermektedir.

Kuşkusuz, kamu hizmetinin en etkin ve verimli koşullarda yurttaşa sunulması temel hedeftir. Ama bu hedefi gerçekleştirmeye yönelik yasal değişiklikler yapılırken, konunun sosyal taraflarca da değerlendirilmesi gerektiği açıktır. AKP Hükümeti, gerek hükümet programında, gerek acil eylem planında ve gerekse söylemlerinde, katılımcılıktan, uzlaşmadan, sosyal diyalogdan söz etmektedir. Ancak Hükümetin eylemleri ise tam bunun aksi yöndedir. Parlamenteoya getirilen tasarıların hemen hemen tümü, tek yanlı, dayatmacı bir anlayışla hazırlanmakta, sosyal tarafların bu konudaki görüşleri tümüyle ihmal edilmektedir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kapatılmasıyla ilgili olarak da aynı yöntem izlenmiş, ilgili sendikaların, sivil toplum örgütlerinin görüşlerine dahi başvurulmamıştır.

Bölgeler arası eşitsizliğin giderilmediği bir ortamda, köy hizmetlerinin yerel yönetimlere devredilmesi, kamu hizmetlerinin sunumunda ciddi sorunlar yaratacaktır. Özellikle kalkınmada öncelikli illerde, hem doğanın engelli yapısı, hem de bu illerdeki yerel yönetimlerin yaşadıkları kaynak sıkıntısı dikkate alındığında, yapılan yasal düzenlemenin, gelecekte ciddi sorunlara yol açacağı görülmektedir.

23 milyon köylü yurttaşımızı ve 60.000 çalışmanı ilgilendiren bir konunun, Ekonomik ve Sosyal Konseyde görüşülmemesi, başlı başına bir açmazdır ve dayatmacı anlayışın ürünüdür.

Toprak ve su kaynaklarının korunması çok önemlidir. Kaldı ki, havza ve bölge ölçeğinde planlamalar yapmak, il ölçeğinde olanaksızdır ve bunun farklı bir yaklaşımla çözümlenmesi gerektiği açıktır. Su ve toprak politikalarının ulusal düzlemde ele alınıp belirlenmesi gerekir.

Tasarı parlamenteoya gelirken bile, Köy Hizmetlerinin araç parkı, bu araçların kaç yıllık olduğu, yıllık onarım harcamaları, yatırımları, gerçekleştirmeler, mevcut yapının hangi gerekçelerle değiştirilmek istendiği, il özel idarelerinin bu konudaki görüşleri bilinmemektedir.

Sağlıklı bir anlayışla ele alınmayıp, “ben yaptım oldu” mantığı ile hazırlanarak, Parlamenteoya sunulan bu tasarinin, sorumluluğuna ortak olmamak için tasarıya olumsuz oy veriyoruz. Kaldı ki bu tasarı, AB sürecinde uzlaşma kültüründen sürekli olarak söz eden bir Hükümetin, bu kültürü kendi elleriyle hiçe saydığının da bir örneğidir.

Mustafa Özyürek (Mersin)

M. Akif Hamzaçebi (Trabzon)

Enis Tütüncü (Tekirdağ)

Osman Kaptan (Antalya)

Bülent Baratalı (İzmir)

Birgen Keleş (İstanbul)

M. Mesut Özakcan (Aydın)

A. Kemal Deveciler (Balıkesir)

EK 5:

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN KALDIRILMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1.- 9.5.1985 tarihli ve 3202 sayılı “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun”un adı “Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2.- 3202 sayılı Kanunun Birinci Kısım başlığı “Amaç ve Hizmetler” şeklinde ve 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1.- Bu Kanunun amacı, köye ve bağlı yerleşim birimlerine yönelik hizmetleri ve bu hizmetlerin yerine getirilmesi ile ilgili esasları düzenlemektir.

MADDE 3.- 3202 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin başlığı “Hizmetler” şeklinde, maddede geçen “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri” ibaresi “Köye yönelik hizmetler” şeklinde değiştirilmiş; (r) bendinde geçen “ve görevleri” ibaresi ile (u) bendi madde metninden çıkarılmış; (j) bendine aşağıdaki fıkra birinci fıkra olarak eklenmiş ve maddeye aşağıdaki bentler ilave edilmiştir.

“Yağışların ve sel sularının zararlarını önleyici ve depolayıcı tarım arazileri için sulama suyu ve hayvanlar için içme suyu sağlanmasına yönelik gölet ve diğer tesisleri yapmak ve yaptırmak,”

ü) İçme suyu tahlilleri ile toprak ve bitüm deneylerini yapmak, yaptırmak,

v) Toprak etüdü ve her türlü toprak analizleri, sınıflandırmaları ve toprak haritalarını yapmak, yaptırmak,

y) Evvelce dağıtılan toprakların dağıtım tarihindeki meri mevzuat hükümlerine uygun olarak işletilmeyenlerinin geri alınması ile ilgili işlemleri yürütmek,

z) Yerleşme birimlerinde çevre sağlığı hizmet ve düzenlemelerini gerçekleştirmek.

MADDE 4.- 3202 sayılı Kanunun 41 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tüzel ve gerçek kişilerle hizmet ilişkileri

Madde 41.- Bu Kanun kapsamında bulunan hizmetlere ilişkin olarak, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden gelecek taleplerin imkanlar ölçüsünde ve karşılığı ödenmek şartıyla yerine getirilmesine ilgili kurum veya kuruluş yetkilidir.

MADDE 5.- 3202 sayılı Kanunun 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 45 ve 47 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6.- 3202 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler ilave edilmiştir.

EK MADDE 1.- Bu Kanunla kurulan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmıştır.

EK MADDE 2.- Bu Kanunda belirtilen hizmetler, İstanbul ve Kocaeli illeri dışında il özel idarelerince, İstanbul ve Kocaeli illerinde ise il sınırları dahilinde yapılmak üzere büyükşehir belediyelerince yerine getirilir.

Bu Kanunda yer alan iskan konularına ilişkin hizmetler, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından yürütülür. Ancak, 2510 sayılı İskân Kanununun ek 34 üncü maddesi ile 3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskanına Dair Kanunda yer alan görev ve yetkiler, ilgili kurumlar tarafından yürütülmeye devam olunur.

Mevzuatta Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yapılan atıflar, devir durumuna göre Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, il özel idaresi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi veya İzmit Büyükşehir Belediyesine yapılmış sayılır.

MADDE 7.- 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I) sayılı cetvelde yer alan "43-Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü" ibaresi cetveldен çıkarılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün;

a) Mülkiyeti Hazineye ait olup da Maliye Bakanlığınca bu Genel Müdürlüğe tahsis edilen taşınmazlar hariç olmak üzere, bölge ve proje müdürlükleri dahil taşra teşkilatının kadro ve pozisyonları, personeli, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları, tapuda bu Genel Müdürlük adına kayıtlı olan taşınmazları ve hizmet binaları; İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine,

b) Merkez teşkilatının kadro ve pozisyonları, personeli, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları ile hizmet binaları ve diğer taşınmazları Tarım ve Köyişleri Bakanlığına,

c) 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanunun 25 inci maddesi uyarınca tahsis edilmiş kadrolarında görev yapan personeli, kadrolarıyla birlikte merkezde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı merkez teşkilatına, taşrada ise Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatına,

d) Ulusal veya bölgesel düzeyde faaliyet gösteren araştırma enstitüleri, Tarımsal Hidroloji Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü ve bunların döner sermaye işletmeleri ile bunlara ait kadro ve pozisyonlar, personel, tüm varlıklar, araç, gereç ve taşınırlar ile hizmet binaları ve diğer taşınmazlar Tarım ve Köyişleri Bakanlığına,

e) 3202 sayılı Kanunda yer alan ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca devredilen iskan hizmetlerinde kullanılan ve mülkiyeti bu Genel Müdürlüğe ait veya iskan amaçlı tahsis edilen taşınmazlar ile merkez teşkilatında iskan görevlerini yerine getiren personel, kadro ve pozisyonlarıyla birlikte Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca,

f) 2510 sayılı Kanunun ek 34 üncü maddesi ile 3835 sayılı Kanun uyarınca yapılan göçmen konutları ve bu amaçla ayrılan taşınmazlar Toplu Konut İdaresi Başkanlığına,

Devredilir.

Mülkiyeti Hazineye ait olup da Maliye Bakanlığınca, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiş taşınmazlar, İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyesine, diğer illerde ise il özel idarelerine, tahsis amacıyla kullanılmak üzere, tahsis edilmiş sayılır.

Bu maddenin (b) ve (d) bentleri uyarınca, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde olup da Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığına devredilen taşınmazların mülkiyeti tapuda resen Hazine adına tescil edildikten sonra, bu taşınmazlar anılan Bakanlıklara tahsis edilmiş sayılır.

GEÇİCİ MADDE 2.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün bölge ve proje müdürlüklerine ait döner sermaye işletmeleri Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre tasfiye edilir. Bu işletmelerin, kadro ve pozisyonları, personeli, borç ve alacakları, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınmaları, İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine devredilir.

Devredilen veya tasfiye edilen döner sermaye işletmelerinin, devir veya tasfiye tarihi itibarıyla tespit edilen kârları, 3202 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin onuncu fıkrasında yer alan üst sınırın ilgili mali yıl başından tasfiye edildiği tarihe kadar geçen sürenin bir yıla orantılı olarak hesap edilecek üst sınır dahilindeki kısmı üretimi teşvik primi olarak dağıtılır.

GEÇİCİ MADDE 3.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ait kadrolar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin ilgili bölümünden çıkarılmış ve sözkonusu kadrolardan; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığına devredilen personelin kadroları (I) sayılı cetvelin adı geçen Bakanlıklara ilişkin bölümüne, İstanbul ve İzmit Büyükşehir Belediyeleri ile il özel idarelerine devredilen personelin kadroları ilgili büyükşehir belediyesi ile il özel idaresinin kadro cetveline eklenmiş; serbest memur kadrolarından boş olanlar ile bu Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca görevi sona erenlerden boşalan kadrolar ve sürekli işçi kadrolarından boş olanlar ile tutulan memur kadroları iptal edilmiştir.

4046 sayılı Kanunun 25 inci maddesi uyarınca Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiş kadrolar Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tahsis edilmiş sayılır.

GEÇİCİ MADDE 4.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde; Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı, anahizmet birimleri ve yardımcı birimler dahil Daire Başkanı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, merkez ve bölge müdürlüklerinde Şube Müdürü, Proje Müdürü, tasfiye edilen döner sermaye işletmelerinde Sayman ve merkez teşkilatında Avukat unvanlı kadrolarda bulunanların görevleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar devredilen Kurumca yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali haklarını (üretimi teşvik primi hariç) aynen almaya devam eder ve devredildikleri kurumda ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilir. Diğer personel devredilen kadro unvanlarıyla görevlerine devam eder.

Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri ve Daire Başkanı unvanlı kadrolarda bulunanlar hariç olmak üzere birinci fıkrada uyarınca görevleri sona erenler ve İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı ve il müdürlüklerinde Şube Müdürü unvanlı kadrolarda bulunanlar ile devredilen diğer kadro unvanlarından ilgili kurum tarafından ihtiyaç duyulmayan kadro unvanlarında çalışan personel, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen altı ay içinde derece ve kademelerine uygun olmak kaydıyla Kurumca ihtiyaç duyulan diğer kadrolara atanır. Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı,

Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri ve Daire Başkanı unvanlı kadrolarda bulunanlar ise ihdas edilen ekli (1) sayılı listede yer alan Bakanlık Müşaviri kadrolarına atanmış sayılır. Ancak, herhangi bir sebeple boşalması halinde Bakanlık Müşaviri kadroları, hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu çerçevede ihtiyaç duyulan kadro değişiklikleri 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaksızın anılan Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre yapılır.

Devredilen personelden ikinci fıkra uyarınca yeni bir kadroya atanmaların atandıkları kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamının net tutarının (fazla çalışma ücreti hariç), eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamı net tutarından (üretimi teşvik primi hariç) az olması halinde aradaki fark, farklılık giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilen sözleşmeli personelin pozisyonları, başka bir işleme gerek kalmaksızın devredildikleri kurum adına vize edilmiş sayılır.

Sürekli işçi kadrolarında görev yapanlar kadrolarıyla birlikte devredilir.

GEÇİCİ MADDE 5.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmış olan sözleşmelere, devir durumuna göre ilgili idare halef olur. Adı geçen Genel Müdürlüğün leh ve aleyhine açılmış davalar ve icra takiplerinde devir durumuna göre ilgili idare kendiliğinden taraf sıfatını kazanır.

Adı geçen Genel Müdürlüğün yatırım projeleri ve ödenekleri bu Kanun çerçevesinde Yüksek Planlama Kurulu kararı ile ilgili kurum ve kuruluşlara devredilir.

GEÇİCİ MADDE 6.- Bu Kanun uyarınca yapılacak devir işlemleri Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde tamamlanır. Devir işlemleri tamamlanıncaya kadar 3202 sayılı Kanunda belirtilen görevler mevcut personel eliyle yürütülmeye devam olunur.

Devir işlemlerine ilişkin usul ve esaslar Bayındırlık ve İskân, İçişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşleri alınarak Tarım ve Köyüşleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

GEÇİCİ MADDE 7.- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma ayırımına bakılmaksızın gerekli görülen her türlü kurum içi ve kurumlar arası aktarmalar ile diğer bütçe ve muhasebe işlemlerini yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Yukarıdaki bütçe işlemlerine ilişkin olarak 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu ve diğer kanunlardaki aktarma yasakları uygulanmaz.

İl özel idareleri ve büyükşehir belediyelerinin gelirlerine ilişkin yeni bir kanuni düzenleme yapıncaya kadar bu idarelere devredilen personelin aylık ve diğer her türlü mali ve sosyal haklarına ilişkin ödemeler Devlet bütçesinden il özel idarelerine veya büyükşehir belediyelerine kaynak aktarmak suretiyle yapılır.

GEÇİCİ MADDE 8.- Bu Kanun uyarınca yapılacak devir işlemleri ile düzenlenecek belgeler her türlü vergi, resim, harç, ücret ve fondan müstesnadır.

MADDE 8.- Bu Kanunun, geçici 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası yayımı tarihinde, diğer

hükümleri 1.3.2005 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİğİ METNE EKLİ LİSTE

(1) Sayılı Liste

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	<u>DERECESİ</u>	SERBEST		TUTULAN		<u>TOPLAM</u>
			<u>KADRO ADEDİ</u>	<u>KADRO ADEDİ</u>	<u>KADRO ADEDİ</u>	<u>KADRO ADEDİ</u>	
GİH	Bakanlık Müşaviri		1		19	19	
GİH	Hukuk Müşaviri		1		5	1	
GİH	Memur		9		88	88	
Toplam							108

EK 6:

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN KALDIRILMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5286

Kabul Tarihi : 13.1.2005

MADDE 1.- 9.5.1985 tarihli ve 3202 sayılı “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun”un adı “Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2.- 3202 sayılı Kanunun Birinci Kısım başlığı “Amaç ve Hizmetler” şeklinde ve 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1.- Bu Kanunun amacı, köye ve bağlı yerleşim birimlerine yönelik hizmetleri ve bu hizmetlerin yerine getirilmesi ile ilgili esasları düzenlemektir.

MADDE 3.- 3202 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin başlığı “Hizmetler” şeklinde, maddede geçen “Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri” ibaresi “Köye yönelik hizmetler” şeklinde değiştirilmiş; (r) bendinde geçen “ve görevleri” ibaresi ile (u) bendi madde metninden çıkarılmış; (j) bendine aşağıdaki paragraf birinci paragraf olarak eklenmiş ve maddeye aşağıdaki bentler ilave edilmiştir.

Yağışların ve sel sularının zararlarını önleyici ve depolayıcı tarım arazileri için sulama suyu ve hayvanlar için içme suyu sağlanmasına yönelik gölet ve diğer tesisleri yapmak ve yaptırmak,

ü) İçme suyu tahlilleri ile toprak ve bitüm deneylerini yapmak, yaptırmak,

v) Toprak etüdü ve her türlü toprak analizleri, sınıflandırmaları ve toprak harita raporlarını yapmak, yaptırmak,

y) Evvelce dağıtılan toprakların dağıtım tarihindeki mer’i mevzuat hükümlerine uygun olarak işletilmeyenlerinin geri alınması ile ilgili işlemleri yürütmek,

z) Yerleşme birimlerinde çevre sağlığı hizmet ve düzenlemelerini gerçekleştirmek.

MADDE 4.- 3202 sayılı Kanunun 41 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tüzel ve gerçek kişilerle hizmet ilişkileri

Madde 41.- Bu Kanun kapsamında bulunan hizmetlere ilişkin olarak, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden gelecek taleplerin imkânlar ölçüsünde ve karşılığı ödenmek şartıyla yerine getirilmesine ilgili kurum veya kuruluş yetkilidir.

MADDE 5.- 3202 sayılı Kanunun 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 45 ve 47 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6.- 3202 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler ilave edilmiştir.

EK MADDE 1.- Bu Kanunla kurulan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmıştır.

EK MADDE 2.- Bu Kanunda belirtilen hizmetler, İstanbul ve Kocaeli illeri dışında il özel idarelerince, İstanbul ve Kocaeli illerinde ise il sınırları dahilinde yapılmak üzere büyükşehir belediyelerince yerine getirilir.

Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü taşra teşkilâtının bölge müdürlüklerince yürütülen hizmetler, bölge müdürlüğü kapsamına giren illerin il özel idarelerince her yıl müştereken yapılacak iş programı çerçevesinde yürütülür. Bu iş programı çerçevesinde ilgili il özel idareleri gerekli araç, gereç, taşınır, personel ve diğer her türlü desteği sağlar.

Bu Kanunda yer alan iskân konularına ilişkin hizmetler, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından yürütülür. Ancak, 2510 sayılı İskân Kanununun ek 34 üncü maddesi ile 3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskânına Dair Kanunda yer alan görev ve yetkiler, ilgili kurumlar tarafından yürütülmeye devam olunur.

Mevzuatta Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yapılan atıflar, devir durumuna göre Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, il özel idaresi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi veya İzmit Büyükşehir Belediyesine yapılmış sayılır.

MADDE 7.- 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I) sayılı cetvelde yer alan "43-Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü" ibaresi cetveldен çıkarılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün;

a) Mülkiyeti Hazineye ait olup da Maliye Bakanlığınca bu Genel Müdürlüğe tahsis edilen taşınmazlar hariç olmak üzere, taşra teşkilâtının kadro ve pozisyonları, personeli, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları, tapuda bu Genel Müdürlük adına kayıtlı olan taşınmazları ve hizmet binaları; İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine,

b) Merkez teşkilâtının kadro ve pozisyonları, personeli, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları ile hizmet binaları ve diğer taşınmazları Tarım ve Köyişleri Bakanlığına,

c) 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanunun 25 inci maddesi uyarınca tahsis edilmiş kadrolarında görev yapan personeli, kadrolarıyla birlikte merkezde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı merkez teşkilâtına, taşrada ise Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilâtına,

d) Ulusal veya bölgesel düzeyde faaliyet gösteren araştırma enstitüleri, Tarımsal Hidroloji Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü ve bunların döner sermaye işletmeleri ile bunlara ait kadro ve pozisyonlar, personel, tüm varlıklar, araç, gereç ve taşınırlar ile hizmet binaları ve diğer taşınmazlar Tarım ve Köyişleri Bakanlığına,

e) 3202 sayılı Kanunda yer alan ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca devredilen iskân hizmetlerinde kullanılan ve mülkiyeti bu Genel Müdürlüğe ait veya iskân amaçlı tahsis edilen taşınmazlar ile merkez teşkilâtında iskân görevlerini yerine getiren personel, kadro ve pozisyonlarıyla birlikte Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca,

f) 2510 sayılı Kanunun ek 34 üncü maddesi ile 3835 sayılı Kanun uyarınca yapılan göçmen konutları ve bu amaçla ayrılan taşınmazlar Toplu Konut İdaresi Başkanlığına,

Devredilir.

Mülkiyeti Hazineye ait olup da Maliye Bakanlığınca bu Genel Müdürlüğe tahsis edilen taşınmazlar hariç olmak üzere, bölge ve proje müdürlüğü teşkilâtlarına ait kadro ve pozisyonları, personeli, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları, tapuda bu Genel Müdürlük adına kayıtlı olan taşınmazları ve hizmet binalarının, mevcut bölge ve proje müdürlüklerinin hizmet götürdükleri iller arasındaki dağılımı ve bu dağılımla ilgili usul ve esasları Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Mülkiyeti Hazineye ait olup da Maliye Bakanlığınca, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiş taşınmazlar, İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde ise il özel idarelerine, tahsis amacıyla kullanılmak üzere tahsis edilmiş sayılır.

Bu maddenin (b) ve (d) bentleri uyarınca, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde olup da Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığına devredilen taşınmazların mülkiyeti tapuda re'sen Hazine adına tescil edildikten sonra bu taşınmazlar anılan bakanlıklara tahsis edilmiş sayılır.

GEÇİCİ MADDE 2.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün bölge ve proje müdürlüklerine ait döner sermaye işletmeleri Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre tasfiye edilir. Bu işletmelerin kadro ve pozisyonları, personeli, borç ve alacakları, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları, İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine devredilir.

Devredilen veya tasfiye edilen döner sermaye işletmelerinin, devir veya tasfiye tarihi itibarıyla tespit edilen kârları, 3202 sayılı Kanununun 44 üncü maddesinin onuncu fıkrasında yer alan üst sınırnın ilgili malî yıl başından tasfiye edildiği tarihe kadar geçen sürenin bir yıla orantılı olarak hesap edilecek üst sınır dahilindeki kısmı üretimi teşvik primi olarak dağıtılır.

GEÇİCİ MADDE 3.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ait kadrolar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin ilgili bölümünden çıkarılmış ve söz konusu kadrolardan; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığına devredilen personelin kadroları (I) sayılı cetvelin adı geçen bakanlıklara ilişkin bölümüne, İstanbul ve İzmit Büyükşehir belediyeleri ile il özel idarelerine devredilen personelin kadroları ilgili büyükşehir belediyesi ile il özel idaresinin kadro cetveline eklenmiş; serbest memur kadrolarından boş olanlar ile bu Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca görevi sona erenlerden boşalan kadrolar ve sürekli işçi kadrolarından boş olanlar ile tutulan memur kadroları iptal edilmiştir.

4046 sayılı Kanununun 25 inci maddesi uyarınca Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiş kadrolar Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tahsis edilmiş sayılır.

GEÇİCİ MADDE 4.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde; Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı, anahizmet birimleri ve yardımcı birimler dahil Daire Başkanı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, merkez ve bölge müdürlüklerinde Şube Müdürü, Proje Müdürü, tasfiye edilen döner sermaye işletmelerinde Sayman ve merkez teşkilâtında Avukat unvanlı kadrolarda bulunanların görevleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar devredilen Kurumca yeni bir kadroya atanuncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî haklarını (üretimi teşvik primi hariç) aynen almaya devam eder ve devredildikleri kurumda ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilir. Diğer personel devredilen kadro unvanlarıyla görevlerine devam eder.

Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı ve Bölge Müdürü unvanlı kadrolarda bulunanlar hariç olmak üzere birinci fıkraya uyarınca görevleri sona erenler ve İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı ve il müdürlüklerinde Şube Müdürü unvanlı kadrolarda bulunanlar ile devredilen diğer kadro unvanlarından ilgili kurum tarafından ihtiyaç duyulmayan kadro unvanlarında çalışan personel, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen altı ay içinde derece ve kademelerine uygun olmak kaydıyla Kurumca ihtiyaç duyulan diğer kadrolara atanır. Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı ve Bölge Müdürü unvanlı kadrolarda bulunanlar ise ihdas edilen ekli (1) sayılı listede yer alan Bakanlık Müşaviri kadrolarına Avukat unvanlı kadrolarda bulunanlar ise Hukuk Müşaviri kadrolarına, atanmış sayılır. Ancak, herhangi bir sebeple boşalması halinde Bakanlık Müşaviri kadroları, hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu çerçevede ihtiyaç duyulan kadro değişiklikleri 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaksızın anılan Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre yapılır.

Devredilen personelden ikinci fıkraya uyarınca yeni bir kadroya atananların atandıkları kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamının net tutarının (fazla çalışma ücreti hariç), eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamı net tutarından (üretimi teşvik primi hariç) az olması halinde aradaki fark, farklılık giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tâbi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilen sözleşmeli personelin pozisyonları, başka bir işleme gerek kalmaksızın devredildikleri kurum adına vize edilmiş sayılır.

Sürekli işçi kadrolarında görev yapanlar kadrolarıyla birlikte devredilir.

GEÇİCİ MADDE 5.- Kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmış olan sözleşmelere, devir durumuna göre ilgili idare halef olur. Adı geçen Genel Müdürlüğün leh ve aleyhine açılmış davalar ve icra takiplerinde devir durumuna göre ilgili idare kendiliğinden taraf sıfatını kazanır.

Adı geçen Genel Müdürlüğün yatırım projeleri ve ödenekleri bu Kanun çerçevesinde Yüksek Planlama Kurulu kararı ile ilgili kurum ve kuruluşlara devredilir.

GEÇİCİ MADDE 6.- Bu Kanun uyarınca yapılacak devir işlemleri Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde tamamlanır. Devir işlemleri tamamlanmaya kadar 3202 sayılı Kanunda belirtilen görevler mevcut personel eliyle yürütülmeye devam olunur.

Devir işlemlerine ilişkin usûl ve esaslar Bayındırlık ve İskân, İçişleri ve Maliye bakanlıkları ile Devlet Personel Başkanlığının uygun görüşleri alınarak Tarım ve Köyüşleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

GEÇİCİ MADDE 7.- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma ayırımına bakılmaksızın gerekli görülen her türlü kurum içi ve kurumlar arası aktarmalar ile diğer bütçe ve muhasebe işlemlerini yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Yukarıdaki bütçe işlemlerine ilişkin olarak 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu ve diğer kanunlardaki aktarma yasakları uygulanmaz.

İl özel idareleri ve büyükşehir belediyelerinin gelirlerine ilişkin yeni bir kanunî düzenleme yapıncaya kadar bu idarelere devredilen personelin aylık ve diğer her türlü malî ve sosyal haklarına ilişkin ödemeler Devlet bütçesinden il özel idarelerine veya büyükşehir belediyelerine kaynak aktarmak suretiyle yapılır.

GEÇİCİ MADDE 8.- Bu Kanun uyarınca yapılacak devir işlemleri ile düzenlenecek belgeler her türlü vergi, resim, harç, ücret ve fondan müstesnadır.

MADDE 8.- Bu Kanunun geçici 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası yayımı tarihinde, diğer hükümleri 16.3.2005 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) SAYILI LİSTE

Kurumu : Tarım ve Köyşleri Bakanlığı

Teşkilâtı : Merkez

SERBEST TUTULAN

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI DERECEŚİ</u>	<u>KADRO ADEDİ</u>	<u>KADRO ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
GİH	Bakanlık Müşaviri	1	35	35
GİH	Hukuk Müşaviri	1	5	5
GİH	Hukuk Müşaviri	2	1	1
GİH	Hukuk Müşaviri	5	2	2
GİH	Memur	9	80	80
Toplam				123

EK 7:

Dönemi ve Yasama Yılı	22/3
Esas Numarası	1/915
Başkanlığa Geliş Tarihi	21/10/2004
Tasarının Başlığı	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı
Tasarının Özeti	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmakta, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerinin İstanbul ve Kocaeli İllerinde Büyükşehir Belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine devredilmesi, iskan konularına ilişkin görev ve yetkilerin Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yürütülmesi öngörülmektedir.
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Kanun Tasarısı Komisyon Bilgileri

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Tali Komisyon	İçişleri Komisyonu	25/10/2004	27/12/2004	Raporunu Vermedi	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	25/10/2004	27/12/2004	Raporunu Verdi	24/12/2004
Tali Komisyon	Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu	25/10/2004	23/11/2004	Raporunu Verdi	

Esas Komisyon Raporu (Sırasayısı)	726
Kanun Numarası:	5286